

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

A. S. o. u.
STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1938:12
FINANSDEPARTEMENTET

UNDERSÖKNING

AV

TAXERINGSU TFALLET

BETRÄFFANDE JORDBRUKSFASTIGHET
Å LANDSBYGDEN ENLIGT BEREDNINGSG-
NÄMNDERNAS FÖRSLAG

VID

1938 ÅRS ALLMÄNNA FASTIGHETSTAXERING

S T O C K H O L M

1 9 3 8

Statens offentliga utredningar 1938

Kronologisk förteckning

-
1. Betänkande angående omorganisation av polisskolan i Stockholm m. m. Idun. (4), 107 s. **S.**
 2. Förslag till revision av den svenska kyrkohandboken. Av E. Eidem. Uppsala, Almqvist & Wiksell. vij, 303 s. **E.**
 3. Byggnadsindustrien i Sverige. 2. Arbetsgivares och löntagares inkomster. Idun. vij, 198 s. **S.**
 4. Byggnadsindustrien i Sverige. 3. Arbetslöshetens omfattning och växlingar. Idun. vij, 202 s. **S.**
 5. Betänkande med utredning och förslag rörande produktions- och avsättningsförhållandena inom trädgårdsnäringsn. Marcus. 314 s. **Jo.**
 6. Betänkande i näringsfrågan. Marcus. 173, 251* s. **S.**
 7. Betänkande angående barnbäddningsbidrag m. m. Marcus. 133, 18* s. **S.**
 8. 1936 års yrkesskolsakkunniga. Betänkande med förslag rörande omorganisation av vissa delar av tekniska skolor i Stockholm. Hægström. viij, 455 s. **E.**
 9. Utlåtande rörande flottans fartygstyper m. m. Norstedt. 71 s. **Fö.**
 10. Byggnadsindustrien i Sverige. 1. Allmän översikt, yttranden och förslag. Idun xvij, 741 s. **S.**
 11. Riktlinjer för en lagstiftning om ägareförbehåll och avbetalningsköp. Av F. Schmidt. Norstedt. 64 s. **Ju.**
 12. Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden enligt beredningsnämndernas förslag vid 1938 års allmänna fastighetstaxering. Hægström. 89 s. **Fl.**
-

Anm. Om särskild tryckort ej anges, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. **E.** = ekklesiastikdepartementet, **Jo.** = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1938: 12
FINANSDEPARTEMENTET

UNDERSÖKNING

AV

TAXERINGSFALLET

BETRÄFFANDE JORDBRUKSFÄSTIGHET
Å LANDSBYGDEN ENLIGT BEREDNINGSS-
NÄMNDERNAS FÖRSLAG

VID

1938 ÅRS ALLMÄNNA FÄSTIGHETSTAXERING

STOCKHOLM 1938

IVAR HÆGGSTRÖMS BOKTRYCKERI A. B.

382171

STATENS OIKONOMI-
MINISTERIET

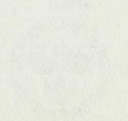
UNDERSÖKNING

TAXERINCS UTÅLÅST

BETÄFFANDE JORDBRUKS-
LÅGSDIENSTENS
YÅRBERÄKNING

1938 ÅR

STOCKHOLM 1938
FÖR HANDELN OCH
FÖR LÅGSDIENSTEN

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Innehållsförteckning	3
Skrivelse till Konungen	5
I. Undersökningsmaterialet	7
II. Förändringar i jordbruksfastigheternas saluvärde efter år 1933	9
III. Taxeringens huvudresultat. Jämförelse med fastighetstaxeringen år 1933	14
IV. Uppskattningen av inägojord och särskilda förmåner	17
V. Särskild undersökning av taxeringsutfallet för skogsmark och växande skog, övrig mark samt skogsbete	59
Tab. 1. Jämförelse mellan taxeringsvärdet å jordbruksfastighet på landsbygden vid fastighetstaxeringarna 1933 och 1938	84
Tab. 2. Specifikation av jordbruksvärdet å varje läns landsbygd, enligt 1938 års allmänna fastighetstaxering, kronor	86
Tab. 3. Jordbruksfastigheternas areal av olika ägoslag, på landsbygden, länsvis, enligt 1938 års fastighetstaxering i jämförelse med tidigare uppgifter, hektar	87
Tab. 4. Medelvärden per hektar av olika ägoslag å varje läns landsbygd enligt 1933 och 1938 års allmänna fastighetstaxering, kronor	88

TILL KONUNGEN.

Sedan undertecknade jämlikt nådigt beslut den 14 januari 1938 erhållit i uppdrag att i egenskap av sakkunniga inom finansdepartementet verkställa undersökning i enlighet med 71 § i taxeringsförordningen för utrönande,

huruvida vid taxeringen av jordbruksfastigheter å landsbygden jämnhet och likformighet de olika länen emellan blivit uppnådd, få vi härmed avlämna föreliggande redogörelse.

Vid undersökningens genomförande har arbetet i huvudsak varit fördelat på så sätt, att undertecknad Højjer verkställt specialundersökning för främst åker samt härjämte tomt och trädgård, slåtteräng, kultiverad betesäng och annan betesäng ävensom för värdet å särskilda förmåner, medan undertecknad Lindeberg verkställt specialundersökning för skogsmark och växande skog, övrig mark samt skogsbete.

Stockholm den 20 maj 1938.

Underdånigst

ERNST HÖIJER.

ERIK LINDEBERG.

I. Undersökningsmaterialet.

Det material, som legat till grund för undersökningen, har i främsta rummet utgjorts av de i 66 § 2 mom. andra stycket i taxeringsförordningen den 28 september 1928 omförmälda handlingar. Dessa handlingar hava utgjorts av dels av beredningsnämndernas ordförande upprättade sammandrag för varje kommun över beredningsnämndernas förslag till taxering, dels protokoll från fastighetstaxeringsnämndernas å länens landsbygd förberedande sammanträden. Därjämte hava de sakkunniga genomgått protokollen från de i 59 § 1 mom. av samma förordning föreskrivna sammanträdena inför länsstyrelserna för förberedande överläggningar rörande tillämpningen av de allmänna grunderna vid den förestående fastighetstaxeringen.

På framställning från de sakkunniga hava därjämte vederbörande landskamrerare ställt till de sakkunnigas förfogande vissa utredningar och statistiska sammanställningar, som verkstälts inom flertalet län dels såsom förberedelser till fastighetstaxeringen, dels på grundval av beredningsnämndernas förslag.

De nämnda sammandragen av beredningsnämndernas förslag innehålla uppgifter i summor för varje kommun angående, bland annat, areal och av beredningsnämnderna föreslagna totalvärden för skilda ägoslag samt kommunvis beräknade medelvärden per hektar för varje särskilt ägoslag. Vid undersökningen hava även utnyttjats de i förut nämnda sammandrag meddelade uppgifterna över de av beredningsnämnderna föreslagna värdena å växande skog, å bete samt å särskilda förmåner, fastigheternas hela jordbruksvärde samt tomt- och industrivärde och slutligen det sammanlagda taxeringsvärdet. Nämnda medelvärden jämte det efter skogsmarksarealen och totala skogsvärdet uträknade värdet av växande skogen per hektar skogsmark hava utgjort den huvudsakliga utgångspunkten för jämförelsen de olika länen emellan med hänsyn till taxeringen av landsbygdens jordbruksfastigheter.

För vinnande av överskådlighet hava nu nämnda uppgifter för varje kommun sammanställts länsvis. En liknande bearbetning av de i beredningsnämndernas sammandrag likaledes lämnade uppgifterna om åkerarealens fördelning i hektar efter de tillämpade enhetsvärdena har tiden icke medgivit.

Innan bearbetningen av beredningsnämndernas sammandrag tagit sin början, hava däri lämnade uppgifter underkastats kontrollräkning, varvid

man för mera betydande oriktigheter sökt ernå rättelse genom skriftväxling, under det att mindre fel fått oförändrade kvarstå. Med hänsyn härtill kunna de i redogörelsen framlagda uppgifterna icke göra anspråk på att i varje detalj vara fullt exakta. Det i sammandragen vanligast förekommande felet har varit, att de i jordbruksvärdet ingående delvärdena icke avrundats till jämna hundratal kronor, under det att hela jordbruksvärdet utjämnats enligt kommunalskattelagens bestämmelser. På grund härav överensstämmer icke alltid i kommunsammandragen summan av delvärdena med det totala jordbruksvärdet.

Det torde vidare böra erinras om att de framlagda uppgifterna uteslutande bygga på de av beredningsnämnderna framlagda förslagen och sålunda icke äro påverkade av de ändringar, som eventuellt kunna hava vidtagits av taxeringsnämnderna.

I den verkställda bearbetningen hava, med undantag för hektarvärdet av övrig mark och bete samt för skogsmark och växande skog, alla värden utjämnats till hela kronor. Hektarvärdena för övrig mark och skogsmark hava utförts i tiondelar av kronor. Likaså har värdet av betet per hektar skogsmark beräknats i tiondelar av kronor. Alla arealsiffror hava utjämnats till hela hektar. Medelvärdena per hektar äro emellertid beräknade på de icke utjämnade siffrorna. För de fall, då något värde icke upptagits å övrig mark inom en kommun, hava medelvärdena för ett län räknats efter arealen övrig mark inom de kommuner, där detta ägoslag åsatts ett värde. Det föreliggande materialet har däremot icke medgivit kontroll, huruvida även inom dylik kommun, där medelvärde för övrig mark finnes angivet, för viss areal övrig mark något värde icke upptagits, ett förhållande vartill hänsyn rätteligen även bort tagas vid beräkandet av medelvärdet. Samma förhållande gäller för de beräknade medelvärdena per hektar skogsmark för betet. De gälla sålunda som medeltal, beräknade efter skogsmarksarealen inom de kommuner, där betet uppskattats, utan hänsyn om därvid betet uppskattats för samtliga fastigheter inom kommunen eller ej.

Ur förutnämnda protokoll från fastighetstaxeringsnämndernas förberedande sammanträden hava erhållits upplysningar angående de värderingsgrunder, efter vilka varje beredningsnämnd upprättat sitt förslag, ävensom angående taxeringsnämndernas och i flera fall även landskamrerarens mening om de allmänna jämkningar av beredningsnämndernas förslag, som eventuellt kunde finnas erforderliga för en jämn och likformig taxering.

Vid den för undersökningen verkställda grundläggande jämförelsen hava emot varandra ställts dels värdena per hektar för varje ägoslag i medeltal för varje län som helhet betraktat, dels motsvarande medelvärden särskilt för de kommuner, som inom olika län gränsa intill varandra. Däremot har, i enlighet med uppdragets innebörd, i allmänhet anledning förelegat till

jämförelse mellan olika kommuner inom ett och samma län, endast då det ansetts erforderligt med hänsyn till jämförelsen de olika länen emellan.

Ett viktigt led i undersökningen har därjämte varit en jämförelse med resultaten från 1933 års allmänna fastighetstaxering, vilka, där intet annat särskilt anges, återgivas efter prövningsnämndernas beslut och äro hämtade från de sakkunnigas den 1 december 1936 avgivna utlåtande: »Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden vid 1933 års allmänna fastighetstaxering» (Statens offentliga utredningar 1936: 52).

För bedömande av, huruvida ägoslagsfördelningen enligt uppskattningslängderna kan anses överensstämma med verkliga förhållandet inom länen samt om därjämte all landareal blivit redovisad, har, särskilt beträffande åker, övrig mark och skogsmark, god ledning kunnat erhållas genom jämförelse med den officiella statistiken liksom med riksskogstaxeringsnämndens uppgifter. De senare hava även i övrigt varit av värde för den speciella undersökningen rörande uppskattningen av skogsmark och växande skog.

II. Förändringar i jordbruksfastigheternas saluvärde efter år 1933.

Innan i det följande en granskning verkställes av beredningsnämndernas förslag till taxeringsvärden å landsbygdens jordbruksfastigheter, torde det vara lämpligt att något redogöra för vissa, som förberedelse till den allmänna fastighetstaxeringen företagna utredningar angående förändringar i jordbruksfastigheternas saluvärde efter 1933 års allmänna fastighetstaxering.

Vid sistnämnda tidpunkt befann sig jordbruksfastigheternas saluvärde i sjunkande, och mellan fastighetstaxeringarna 1928 och 1933 hade för rikets hela landsbygd deras taxeringsvärde gått ned med 8 %. För inägojorden stannade dock nedgången vid 4 %, medan densamma för skogsmarken, huvudsakligen på grund av genomförda ändringar i grunderna för värderingen, uppgick till 13 % och för den växande skogen till icke mindre än 20 %. Taxeringsvärdet per hektar åker sjönk mellan de båda taxeringarna från 1,040 till 1,000 kronor. Enligt de av lantbruksakademien verkställda undersökningarna sjönk åkerns saluvärde mellan 1926 och 1932 betydligt starkare, eller från 1,050 till 890 kronor per hektar, och åkerns taxeringsvärde, som vid 1928 års fastighetstaxering väl överensstämde med saluvärdet, kom därför att år 1933 ligga åtskilligt under sistnämnda värde.

För utrönande av vilka förändringar jordbruksfastigheternas saluvärde undergått efter 1933 års allmänna fastighetstaxering anbefalldes Kungl. Maj:t den 25 juni 1937 statistiska centralbyrån att verkställa en särskild utredning på grundval av från domsagorna och i vissa fall häradsrätterna samt från länsstyrelserna för ändamålet införskaffade uppgifter angående lagfarna fastigheters salu- och taxeringsvärden. Utredningen omfattade huvudsakligen jordbruksfastigheter å landsbygden, för vilka lagfart söktes under tiden 1 januari 1936—30 juni 1937 och var därjämte begränsad till fastigheter, beträffande vilka lagfart söktes på grund av frivillig försäljning och som vid försäljningen betingat ett pris av över 2,000 kronor. Ur den av statistiska centralbyrån till Konungen den 18 september 1937 avgivna redogörelsen återgivas här vissa huvudresultat jämte några härtill knutna kommentarer.

En första översikt över de vid undersökningen framkomna resultaten framläggas i följande sammandrag för hela riket.

	Antal fastigheter	Köpeskillingar 1 000 kr.	Taxeringsvärden 1 000 kr.	Överpris %
Köp år 1934	359	4 706.2	4 311.7	+ 9.1
» » 1935	1 623	22 590.1	20 040.5	+ 12.7
» 1:a halvåret 1936	3 959	60 712.9	51 800.7	+ 17.2
» 2:a » 1936	2 218	28 488.9	22 713.6	+ 25.4
» 1:a » 1937	2 329	38 456.8	30 383.9	+ 26.6
Hela perioden	10 488	154 954.9	129 250.4	+ 19.9

Vid bedömande av det här framkomna förhållandet mellan de lagfarna jordbruksfastigheternas köpeskillingar och taxeringsvärden och av de däri under perioden 1934—1937 inträffade förändringarna må erinras om den förbättring i jordbrukets ställning, som ägt rum sedan tiden för den sista fastighetstaxeringen, då de taxeringsvärden fastställdes, med vilka jämförelsen här gjorts. Till denna förbättring hava åtskilliga omständigheter bidragit, främst de statliga stödåtgärderna för jordbruket och några ovanligt goda skördeår. Till den starka stegringen i köpeskillingarna, som framträder i ovanstående tablå, torde också i viss mån ha bidragit den stegrade efterfrågan på avverkningsbar skog, varjämte den stora tillgången på likvida medel och den därav föranledda låga räntefoten torde hava bidragit till att öka efterfrågan på jordbruksfastigheter som placeringsobjekt.

Vid köpen under år 1934 överstego, som den föregående tablå utvisar, de erlagda köpeskillingarna taxeringsvärdena med 9.1 %. De starkt stegrade överpris, som erlagts vid de därefter verkställda köpen, ådagalägga

otvetydigt, att vid tiden för 1938 års allmänna fastighetstaxering köpeskillingarna lågo icke obetydligt över taxeringsvärdena. Stegningen i fastigheternas saluvärden mellan år 1934 och första halvåret 1937 beräknas till omkring 16 %.

Över- eller underpris i procent av taxeringsvärdet för fastigheter, som gått i köp åren 1934—1936 samt 1:a halvåret 1937, länsvis.

Län	Över- eller underpris %	Län	Över- eller underpris %
Stockholms	+ 9.7	Göteborgs och Bohus	+ 6.4
Uppsala	+ 5.5	Älvsborgs	+ 25.6
Södermanlands	+ 19.1	Skaraborgs	+ 23.4
Östergötlands	+ 22.7	Värmlands	+ 9.8
Jönköpings	+ 32.3	Örebro	+ 18.1
Kronobergs	+ 39.1	Västmanlands	+ 20.7
Kalmar	+ 32.7	Kopparbergs	— 1.8
Gotlands	+ 17.4	Gävleborgs	+ 6.0
Blekinge	+ 20.0	Västernorrlands	+ 11.5
Kristianstads	+ 29.8	Jämtlands	+ 23.3
Malmöhus	+ 21.3	Västerbottens	+ 9.8
Hallands	+ 20.6	Norrbottnens	+ 0.6
		Hela rikets landsbygd	+ 19.9

I ovanstående tabell är för varje län en jämförelse gjord mellan fastigheternas köpeskillingar och taxeringsvärden, varvid det erlagda över- eller underpriset i förhållande till taxeringsvärdet angivits i procent av sistnämnda värde. De angivna procenttalens höjd äro beroende av dels det år 1933 satta taxeringsvärdets storlek i förhållande till då gällande egendomsvärden, dels av prisutvecklingen inom länet under tiden mellan fastighetstaxeringen och köpet. Då i Kopparbergs län köpeskillingarna understiga taxeringsvärdena med 1.8 %, torde detta icke kunna tolkas annat än som ett uttryck för, att de år 1933 satta taxeringsvärdena i genomsnitt för länet lågo på en högre nivå än de rådande saluvärdena. Detta bestyrkes därav, att, såsom av tab. 2 i statistiska centralbyråns utredning framgår, köpeskillingarna under alla de angivna tidsperioderna understigit taxeringsvärdena. De låga relativa överprisen för Norrbottens och Gävleborgs län torde likaledes tyda på höga taxeringsvärden, varemot det låga procenttalet för Uppsala län icke synes kunna förklaras på nu nämnda grund. Å andra sidan torde böra observeras de mycket höga procenttalen för överprisen i de tre småländska länen.

I efterföljande tabell hava fastigheterna fördelats på fyra grupper efter taxeringsvärdets storlek, varvid det visar sig, att överpriset är störst vid fastigheterna med det lägsta värdet (högst 10,000 kr.), där det i medeltal för hela perioden uppgår till icke mindre än 32 %.

Över- eller underpris i procent av taxeringsvärdet för fastigheter, som gått i köp åren 1934—1936 samt 1:a halvåret 1937, fördelade efter taxeringsvärdets storlek.

Taxeringsvärden	År 1934 %	År 1935 %	1:a halv- året 1936 %	2:a halv- året 1936 %	1:a halv- året 1937 %	Hela perioden %
Högst 10 000 kr.	+ 21.7	+ 26.3	+ 30.1	+ 35.2	+ 37.2	+ 32.0
10 000—50 000 »	+ 10.3	+ 11.3	+ 16.5	+ 18.8	+ 26.2	+ 18.2
50 000—100 000 »	— 11.8	— 4.1	+ 7.3	+ 19.4	+ 19.0	+ 8.9
Över 100 000 »	— 5.2	+ 8.6	+ 5.4	+ 26.9	+ 12.5	+ 11.5
Samtliga	+ 9.1	+ 12.7	+ 17.2	+ 25.4	+ 26.6	+ 19.9

Till belysning av frågan, huruvida förekomsten av skog i större eller mindre omfattning påverkat köpeskillingens storlek i förhållande till taxeringsvärdet, har i centralbyråns utredning fastigheterna grupperats efter skogsinnehavets storlek. Härvid framträdde, såsom följande tabell utvisar, en tydlig tendens till höjning av överpriset ju större skogsinnehavet är. Detta bekräftar, att priset å skogsfastigheterna ökats starkare än priset å de mera skogfattiga fastigheterna. Att även de sistnämnda gått upp i pris, framgår dock därav, att inom den grupp av fastigheter, för vilka värdet av skogsmark och växande skog uppgår till högst 25 % av hela taxeringsvärdet, det erlagda överpriset stegrats från 6.7 % år 1934 till 25 % under första halvåret 1937.

Överpris i procent av taxeringsvärdet för fastigheter, som gått i köp åren 1934—1936 samt 1:a halvåret 1937, fördelade efter relativa värdet av skogsmark och skog.

Värdet av skogsmark och skog i % av hela taxeringsvärdet	År 1934 %	År 1935 %	1:a halv- året 1936 %	2:a halv- året 1936 %	1:a halv- året 1937 %	Hela perioden %
Högst 25 %	+ 6.7	+ 10.6	+ 17.6	+ 22.0	+ 25.0	+ 18.7
25—50 »	+ 14.7	+ 18.9	+ 13.4	+ 25.6	+ 26.1	+ 19.7
50—75 »	+ 9.3	+ 7.7	+ 17.4	+ 29.7	+ 42.4	+ 25.2
75—90 »	+ 7.0	+ 9.8	+ 39.6	+ 58.7	+ 24.2	+ 37.7
Över 90 »	+ 52.5	+ 39.2	+ 26.5	+ 43.4	+ 66.5	+ 43.0
Samtliga	+ 9.1	+ 12.7	+ 17.2	+ 25.4	+ 26.6	+ 19.9

Vad beträffar frågan om inverkan av fastigheternas storlek på förhållandet mellan köpeskillingar och taxeringsvärden, framträdde vid en liknande undersökning år 1932 tydligt en sådan inverkan i den riktningen, att överpriset var störst vid fastigheter med liten åkerareal och minst vid fastigheterna med den största åkerarealen. En dylik tendens framträder även vid den senaste undersökningen, såsom närmare framgår av närmast följande tabell här nedan, där fastigheterna med högst 25 % skog uppdelats på ett antal storleksgrupper efter deras åkerareal. I statistiska centralbyråns redogörelse framträder för vissa län mycket stora skillnader i detta avseende mellan stora och små fastigheter. De höga överpris, som inom exempelvis Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Hallands och Skaraborgs län erlagts för fastigheter inom den lägsta storleksgruppen, synas tyda på, att de mindre fastigheterna vid den senaste fastighetstaxeringen i dessa län åsatts för låga värden. Å andra sidan är inom Kopparbergs län och hela Norrland med undantag för Jämtlands län skillnaden mellan taxeringsvärdet och köpeskillingar jämförelsevis liten, på samma gång som fastigheterna inom de högre storleksgrupperna i samma län i allmänhet betingat lägre pris än taxeringsvärdet.

Över- eller underpris i procent av taxeringsvärdet för fastigheter, som gått i köp åren 1934—1936 samt 1:a halvåret 1937 och med högst 25 procent skog, fördelade efter åkerarealens storlek.

Åkerareal	År 1934 %	År 1935 %	1:a halv- året 1936 %	2:a halv- året 1936 %	1:a halv- året 1937 %	Hela perioden %
Högst 5 hektar	+ 28.0	+ 27.0	+ 34.9	+ 34.5	+ 41.8	+ 35.0
5— 10 »	+ 10.0	+ 20.2	+ 26.8	+ 23.5	+ 31.2	+ 25.9
10— 20 »	+ 18.6	+ 10.7	+ 18.0	+ 15.7	+ 22.4	+ 18.3
20— 50 »	— 2.9	+ 6.8	+ 14.7	+ 16.3	+ 21.7	+ 14.9
50—100 »	— 13.4	— 3.5	+ 3.3	+ 9.1	+ 20.8	+ 6.1
Över 100 »	— 35.4	+ 1.2	+ 8.0	+ 16.2	+ 10.6	+ 9.0
Samtliga	+ 7.6	+ 11.6	+ 18.5	+ 21.5	+ 25.3	+ 19.4

För resultaten av ovannämnda redogörelse lämnades en redogörelse vid det av Kungl. Maj:t anbeffalda mötet i Stockholm den 29 september—2 oktober 1937 mellan landskamrerarna och vissa skogssakkunniga m. fl. för överläggning rörande 1938 års allmänna fastighetstaxering m. m. Vid samma möte gjordes av landskamrerarna vissa uttalanden med i huvudsak följande innehåll. Åkerjorden föreslogs skola indelas i minst tre godhetsklasser. Indelningen av jordbruk efter storleksordningen borde verkställas i överensstämmelse med den indelning, som pläгат tillämpas i rikets offi-

ciella statistik, i den mån förhållandena i något län icke till annat förändrades. I likhet med tidigare år uttalades, att enhetsvärdet för storbruk per hektar vore lägre än för medelstora jordbruk (bondebruk) samt att enhetsvärdet för småbruk vore högre per hektar än för medelstora jordbruk. Som storleken av ett medelstort jordbruk icke vore detsamma för hela riket utan varierade inom olika län, måste för varje län fastställas, till vilken av ovan nämnda storleksgrupper ett medelstort jordbruk hörde. Sedan enhetsvärden beträffande sådana normaljordbruk utfunnits, borde enhetsvärden för de olika storleksgrupperna utarbetas, dock att sådana värden icke ansågos skola utsättas för den lägsta storleksgruppen (högst 2 hektar åker).

III. Taxeringens huvudresultat. Jämförelse med fastighetstaxeringen år 1933.

Fastighetstaxeringens huvudresultat, sådana de framgå av beredningsnämndernas förslag, äro för varje läns landsbygd sammanförda i tab. 1 och 2 (sid. 84—86). I tab. 1 meddelas uppgifter angående jordbruksfastigheternas jordbruks-, skogs- samt tomt- och industrivärde och deras sammanlagda taxeringsvärde, allt i jämförelse med motsvarande uppgifter enligt den närmast föregående allmänna fastighetstaxeringen år 1933 efter de av taxerings- och prövningsnämnderna vidtagna ändringarna i beredningsnämndernas förslag. Tab. 2 innehåller en närmare specifikation av de i jordbruksvärdet ingående delvärdena.

I sammandrag för hela rikets landsbygd har jordbruksfastigheternas uppskattade värde vid de tre senaste allmänna fastighetstaxeringarna varit följande:

	År 1928 milj. kr.	År 1933 milj. kr.	År 1938 milj. kr.	Ökning el. minskning från 1933 till 1938	
				milj. kr.	%
Jordbruksvärde	4 729.6	4 467.4	4 789.8	+ 322.4	+ 7.2
Skogsvärde	1 565.4	1 353.4	1 580.5	+ 227.1	+ 16.8
Tomt- och industrivärde	62.6	46.8	49.1	+ 2.3	+ 4.9
Hela taxeringsvärdet	6 357.6	5 867.6	6 419.4	+ 551.8	+ 9.4

Såsom härav framgår, har beredningsnämndernas förslag till 1938 års allmänna fastighetstaxering beträffande landsbygdens jordbruksfastigheter givit det resultat, att deras sammanlagda taxeringsvärde med 551.8 milj. kronor överstiger det år 1933 fastställda värdet och därmed kommit upp

något högre än 1928 års värde. Ökningen mellan 1933 och 1938 motsvarar 9.4 % av 1933 års taxeringsvärde, men medan skogsvärdet har ökat med icke mindre än 16.8 %, stannar ökningen i fråga av jordbruksvärdet vid 7.2 %. Vid den uppdelning, som i nyssnämnda tab. 1 genomförts av sistnämnda värde på skogsmarkens värde och övrigt (egentligt) jordbruksvärde, framträder ytterligare den starka förskjutning i värdet, som ägt rum mellan å ena sidan den för skogsbruket använda delen av fastigheterna och å andra sidan det egentliga jordbruksvärdet. Skogsmarkens värde har nämligen ökat med icke mindre än 16.5 %, men det övriga jordbruksvärdet med endast 6.3 %. Det sammanlagda värdet av skogsmark och växande skog, som vid 1928 och 1933 års taxeringar uppgick till 2,079.7 och 1,765.7 milj. kronor, utgör år 1938 2,060.7 milj. kronor. Sedan 1933 hava dessa värden sammanlagt ökat med 295.0 milj. kronor och det egentliga jordbruksvärdet med 254.5 milj. kronor. Totala taxeringsvärdet för skogsmark och växande skog är således ungefär detsamma 1928 och 1938.

Såsom av tab. 1 närmare framgår, har det totala taxeringsvärdet för Göteborgs och Bohus län undergått en mindre sänkning (med 0.6 %), medan inom alla övriga län samma värde visar en större eller mindre ökning, växlande mellan 4.9 % för Kopparbergs län och 14.3 % för Västmanlands län.

Fastigheternas jordbruksvärde är i tab. 2 närmare specificerat på de i detsamma ingående delsummorna. De förändringar nämnda delvärden undergått sedan år 1933 framgå av följande tablå, i vilken sistnämnda års tal i fråga om åkerns och skogsmarkens samt särskilda förmånens värde äro enligt prövningsnämndernas beslut men i fråga om övriga värden grunda sig på beredningsnämndernas förslag.

	År 1933 kr.	År 1938 kr.	Ökning eller minskning	
			kr.	%
Åker	3 639 113 900	3 884 179 900	+ 245 066 000	+ 6.7
Tomt och trädgård	103 924 900	124 224 000	+ 20 299 100	+ 19.5
Slätteräng	63 232 500	50 971 600	— 12 260 900	— 19.4
Kultiverad betesäng	24 040 500	40 850 700	+ 16 810 200	+ 69.9
Annan betesäng	87 328 300	89 184 800	+ 1 856 500	+ 2.1
Skogsmark	412 334 800	480 267 600	+ 67 932 800	+ 16.5
Övrig mark	31 987 600	26 327 800	— 5 659 800	— 17.7
Värde å bete	17 303 400	8 403 700	— 8 899 700	— 51.4
Värde å särskilda förmåner	90 566 500	85 391 300	— 5 175 200	— 5.7

De förändringar de särskilda delvärdena undergått sedan år 1933 äro, som av ovanstående framgår, i vissa fall betydande. Åkerns värde har ökat

med 245 milj. kronor, varav drygt 50 milj. komma enbart på Malmöhus län, medan å andra sidan dess värde i Göteborgs och Bohus, Kopparbergs och Gävleborgs län gått något tillbaka. Värdet av tomt och trädgård har ökat med 20.3 milj. kronor, huvudsakligen beroende på att detta ägoslag, som ännu vid 1933 års taxering i många distrikt värdesattes tillsammans med åkern, år 1938 i större utsträckning taxerats för sig. Den kultiverade betesängen har på grund av de under senare år vunna framstegen på beteskulturens område fått sitt värde starkt ökat, medan i stället värdet av slätteräng undergått en stark minskning. Nedgång visa även värdet å övrig mark (med 5.7 milj. kr.) samt värdet å bete (med 8.9 milj. kr.).

De arealer, som legat till grund för beredningsnämndernas värdesättning av jordbruksfastigheterna på landsbygden, äro sammanförda länsvis i tab. 3 (sid. 87), som tillika beträffande åker, skogsmark och totalareal innehåller en jämförelse med 1933 års uppgifter. Fastighetstaxeringens arealuppgifter innefatta icke den mark, som vid taxeringen hänförs till annan fastighet eller som tillhör skattefria fastigheter, under det att de från andra källor hämtade, äldre uppgifterna beträffande åker, skogsmark och totalareal hänföra sig till landsbygdens hela areal av motsvarande slag. De förstnämnda uppgifterna böra därför genomgående vara något lägre än de sistnämnda. I efterföljande tablå meddelas en jämförelse för hela rikets landsbygd mellan de till jordbruksfastigheterna hörande arealerna vid 1933 och 1938 års fastighetstaxeringar. Där återgivas även de enhetsvärden för de särskilda ägoslagen, som framgått som ett resultat av värdesättningen vid de båda taxeringarna.

	Areal, hektar		Värde per hektar, kr.	
	År 1933	År 1938	År 1933	År 1938
Åker	3 644 621	3 639 065	1 000	1 067
Tomt och trädgård	101 088	112 963	1 028	1 100
Slätteräng	450 979	347 392	140	147
Kultiverad betesäng	56 220	92 449	428	442
Annan betesäng	601 175	582 744	145	153
Skogsmark	22 179 480	22 294 371	18.6	21.5
Övrig mark	12 529 009	12 505 756	2.6	2.1
Summa areal	39 562 572	39 574 740	—	—

Den vid senaste taxering redovisade åkerjordens areal har sedan 1933 minskats med nära 5,600 hektar och utgjorde 3,639,065 hektar. Den inträdda minskningen beror till en del på överflyttning av kommuner eller kommundelar från landsbygden till städerna och är i så fall endast skenbar. I Västerbottens och Norrbottens län har åkerarealen ökat med till-

sammans icke mindre än 14,000 hektar tack vare den i dessa län bedrivna nyodlingsverksamheten.

Den kultiverade betesängens areal har undergått en stark ökning på bekostnad av slätteräng och annan betesäng; det är delar av den naturliga ängen, som genom dikning, gödsling och röjning m. m. överförts till den mera värdefulla, kultiverade betesängen. Skogsmarkens areal har sedan år 1933 ökat med 115,000 hektar till 22,294,371 hektar. Tages hänsyn till de omkring 72,000 hektar, som icke ingå i fastighetstaxeringens uppgifter för jordbruksfastigheter, understiger skogsmarksarealen numera dock den vid riksskogstaxeringen uppskattade skogsarealen med omkring 800,000 hektar, varav över 500,000 hektar komma på de två nordligaste länens lappmarker.

Den vid 1938 års fastighetstaxering redovisade totala landarealen har sedan år 1933 undergått en obetydlig ökning på 12,000 hektar.

Den i närmast föregående tablå anställda jämförelsen mellan medelvärdena per hektar av olika ägoslag vid 1933 och 1938 års fastighetstaxeringar visar, att för alla ägoslag utom övrig mark en höjning av de åsatta värdena ägt rum. För det viktigaste ägoslaget, åkern, har medelvärdet ökat från 1,000 till 1,067 kronor, eller med 6.7 %. Åkerns hektarvärde har därmed kommit upp i ett något högre medelvärde än år 1928, då detsamma stannade vid 1,040 kronor.

IV. Uppskattningen av inägojord och särskilda förmåner.

Som utgångspunkt för en första jämförelse de olika länen emellan i avseende på de verkställda uppskattningarnas jämnhet och likformighet kunna tjäna, förutom de i tab. 2 och 3 framlagda absoluta talen för ägoslagens areal samt de av beredningsnämnderna föreslagna värdena, de i tab. 4 uträknade medelvärdena per hektar av olika ägoslag. Därjämte har för den detaljerade jämförelsen de särskilda kommunerna emellan i främsta rummet utnyttjats de i beredningsnämndernas sammandrag lämnade uppgifterna för varje kommun.

Beträffande de i förut nämnda tabeller framlagda medeltalen för värdet per hektar av de särskilda ägoslagen enligt beredningsnämndernas förslag torde redan här böra framhållas, att deras storlek stundom påverkas av förhållanden, som stå i samband med de tillämpade uppskattningsmetoderna och, utan att påverka fastigheternas totala taxeringsvärde, likväl i viss mån förrycka jämförbarheten för varje särskilt ägoslag. En sådan

omständighet är det olika sätt, på vilket de olika ägoslagen avgränsats gent emot varandra. De för fastighetstaxeringen gällande författningsbestämmelserna och det använda deklarationsformuläret innehålla visserligen anvisningar angående vad som är att hänföra till det ena och andra ägoslaget, men svårigheter hava helt naturligt stundom uppstått i avseende på rubriceringen av en del jordar. Så har gränsen i vissa fall varit svår att draga mellan åker och äng eller äng och övrig mark. Det olika sätt, på vilket beredningsnämnderna redovisat dylika jordar, har givetvis icke kunnat undgå att påverka medelvärdena för vederbörande ägoslag. Liknande svårigheter hava förelegat i avseende på betesängens uppdelning på kultiverad och annan betesäng. En annan olikformighet i uppskattningen, som påverkar hektarvärdet för åkern, är uppskattningen av särskilda förmånens värde, dit i vissa fall hänförts en betydande del av byggnadsvärdet, medan detta i andra fall helt och hållet inbegripits i åkervärdet. Dylika och andra olikformigheter i uppskattningsmetoderna påverka givetvis starkast medeltalen för de särskilda kommunerna, men inverka i någon mån även på medeltalen för större områden och försvåra därmed jämförelsen mellan länen. Vad värdet av de särskilda förmånerna i detta avseende kan betyda för åkerns medelvärde, framgår av sista kolumnen av tab. 4, där för varje län detta värde uträknats i medeltal per hektar åker.

De i tab. 4 uträknade länsmedeltalen för värdet per hektar av de särskilda ägoslagen utsäga i och för sig ingenting om huruvida de av beredningsnämnderna föreslagna värdena äro för höga eller för låga, då växlingarna mellan olika delar av landet i avseende på jordens bördighet och andra på jordvärdet inverkande faktorer äro mycket stora. Utgångspunkt för beräkning av en jordbruksfastighets taxeringsvärde skall, med undantag beträffande skogsmark och växande skog, vara dess saluvärde, och det bästa sättet för utrönande av utfallet av fastighetstaxeringen vore därför en jämförelse med de vid samma tidpunkt rådande saluvärdena. Någon fullständig statistik över sistnämnda värden finnes icke, men beträffande åkerns värde har vid 1928 och 1933 års allmänna fastighetstaxeringar en möjlighet till en dylik jämförelse förelegat tack vare de uppgifter angående saluvärdet å svensk åkerjord, som på uppdrag av lantbruksakademiens ekonomiska avdelning sammanställts av *L. Nannesson* och som för år 1932 finnas publicerade i akademiens handlingar och tidskrift för år 1933, sid. 20. För tiden omkring år 1938 har däremot någon liknande sammanställning icke verkställts. Någon jämförelse mellan salu- och taxeringsvärden vid 1938 års fastighetstaxering har därför icke kunnat anställas, utöver den av statistiska centralbyrån utförda, förberedande undersökningen, som refererats i avdelning II.

Innan den följande detaljgranskningen län för län av beredningsnämndernas förslag påbörjas, torde den reservationen böra förutskickas, att det

givetvis i många fall kan vara förenat med stora svårigheter att utan närmare undersökning bedöma, huruvida de ojämnheter i de föreslagna värdena, som framträda vid en siffermässig jämförelse, icke möjligen kunna hava sin förklaring i de rådande lokala förhållandena och därför vara sakligt motiverade.

Stockholms län. Medelvärdet per hektar åker utgör enligt beredningsnämndernas förslag 890 kronor, eller 30 kronor högre än vid 1933 års allmänna fastighetstaxering, varigenom detsamma kommit upp till exakt samma nivå som år 1928. Länsmedeltalet för år 1938 ligger, likasom vid föregående taxeringar, avsevärt över motsvarande medeltal för Uppsala län (754 kr.) och överstiger även något medelvärdet för Södermanlands län (859 kr.). Det högre värde, som här framträder för Stockholms län, motsvaras, enligt vad tidigare undersökningar ådagalagt, av en liknande differens även i fråga om åkerjordens saluvärde och torde till största delen hava sin förklaring av närheten till huvudstaden för en stor del av länets kommuner. En mera detaljerad jämförelse kommun för kommun utefter länsgränserna ådagalägger även, att i allmänhet ingen större ojämnheter i detta avseende råder mellan grannkommunerna på vardera sidan om gränsen. Mera framträdande undantag härifrån utgöra endast Adelsö och Turinge i Stockholms län, där åkers medelvärde uppgår till respektive 1,270 och 1,051 kronor, medan i de angränsande kommunerna i Södermanlands län, Överenhörna och Ytterenhörna, motsvarande värden stanna vid endast 816 och 844 kronor. Av länets kommuner i övrigt framträder Lovö i Färentuna härad med ett anmärkningsvärt lågt medelvärde å åkern (endast 890 kr.) emot respektive 1,270 och 1,006 kronor i de angränsande kommunerna Skå och Ekerö. Vid 1933 års fastighetstaxering var åkers medelvärde i Lovö 1,140 kronor.

Före taxeringsarbetets början fastställdes å sammanträde inför länsstyrelsen enhetsvärden å åkern för de olika taxeringsdistrikten, avseende ett normalt bondebruk (medelstort jordbruk) om 25—50 hektar åker och med normalt byggnadsbestånd samt ekonomiskt medelgott läge. Efter dessa enhetsvärden skulle därefter värdena för större och mindre fastigheter anpassas enligt följande skala:

Småbruk under	3	hektar	höjas	med	150 %
» mellan	3— 5	»	»	»	130 »
» »	5— 10	»	»	»	50 »
» »	10— 20	»	»	»	25 »
» »	20— 25	»	»	»	10 »
Storbruk »	50— 75	»	sänkas	»	10 »
» »	75—150	»	»	»	20 »
» »	över 150	»	»	»	25 »

Enligt en av landskamreraren verkställd bearbetning av beredningsnämndernas förslag uppgingo i medeltal för de särskilda taxeringsdistrikten de åsatta värdena per hektar åker till följande belopp.

*Taxeringsvärde per hektar åker inom varje taxeringsdistrikt
av Stockholms län, kronor.*

Fastighetstaxerings- distrikt ¹	Jordbruksfastigheter med åkerareal om . . . hektar							
	högst 2	2—5	5—10	10—20	20—30	30—50	50—100	över 100
Första	1 403	1 067	823	735	694	674	585	584
Andra	1 659	1 128	873	793	773	761	732	682
Tredje	1 695	1 520	1 103	959	874	857	775	764
Fjärde	2 252	2 187	1 488	1 164	1 012	1 007	906	911
Femte	2 115	1 537	1 108	897	819	881	866	820
Sjätte	1 825	1 662	1 238	1 121	1 040	1 092	818	900
Sjunde	1 815	1 586	1 242	1 054	1 021	917	831	805
Åttonde	2 079	1 653	1 246	1 098	1 042	1 003	910	859

¹ Fastighetstaxeringsdistrikten äro numrerade i ordning från norr till söder.

Även om skillnaden mellan de små och stora fastigheterna här icke är fullt så stor som i den vid det förberedande sammanträdet angivna skalan, framträder dock inom alla distrikt en tydlig differentiering. Minst har den gjort sig gällande i första och andra distrikten, som innefatta länets nordligaste del jämte en stor del av skärgården; där ligga värdena för småbruk med 2—10 hektar åker jämförelsevis lågt.

Den taxerade åkerarealen visar inom Stockholms län en fortgående minskning och har sedan år 1933 gått tillbaka med omkring 2,700 hektar, vilket emellertid torde förklaras av den ökade bebyggelsen och överflyttningen från jordbruks- till annan fastighet.

Av övriga ägoslag visar det åsatta värdet å kultiverad betesäng i medeltal för hela länet en nedgång från 386 kronor år 1933 till 343 kronor. Samtidigt har arealen ökat från 2,163 till 3,305 hektar, under det att i stället arealen av slätteräng minskats med ungefär lika mycket.

Det sammanlagda värdet av särskilda förmåner, som redan år 1933 uppgick till 11 milj. kronor, har nu ytterligare höjts till nära 12.7 milj., vilket fördelat på länets hela åkerareal motsvarar icke mindre än 83 kronor per hektar. Härtill torde huvudsakligen hava bidragit vissa för Stockholms län rådande, speciella förhållanden, såsom särskilt värdefulla byggnader å ett flertal större egendomar samt riklig tillgång på jakt och fiske m. m., var emot endast i mindre utsträckning torde däri ingå särskilt åsatt övertvärde å byggnaderna vid små fastigheter.

Uppsala län. I detta län har medelvärdet per hektar åker sedan föregående allmänna fastighetstaxering ökat med 24 kronor och utgör nu enligt beredningsnämndernas förslag 754 kronor, vilket är lägre än i något annat län med undantag för Gotlands. Även åkerjordens saluvärde ligger emellertid, enligt vad lantbruksakademiens tidigare undersökningar utvisa, i Uppsala län anmärkningsvärt lågt, och den av statistiska centralbyrån verkställda utredningen giver likaledes vid handen (se tab. å sid. 11), att för fastigheter, som gått i handeln under de sista åren, köpeskillingarna endast obetydligt överstigit 1933 års taxeringsvärden.

Den stora skillnad i åkerns medelvärde, som vid föregående fastighets-taxeringar rått mellan gränskommunerna i Uppsala och Gävleborgs län, har nu till en del utjämnats. I de till det förstnämnda länet hörande kommunerna Söderfors och Älvkarleby har åkern åsatts ett medelvärde av respektive 680 och 883 kronor per hektar, därav i Skutskärs taxeringsdistrikt inom Älvkarleby 953 kronor. För grannkommunerna i Gävleborgs län, Hedesunda och Valbo, äro motsvarande medelvärden 1,147 och 1,179 kronor. Som förklaring till det alltjämt låga medelvärdet för Söderfors torde böra anföras kommunens ogynnsamma läge samt att den största delen av åkerarealen tillhör två stora fastigheter. Vid 1928 års allmänna fastighets-taxering utgjorde, enligt beredningsnämndernas förslag, åkerns medelvärde i Söderfors och Älvkarleby respektive 591 och 729 kronor emot 1,235 och 1,526 i Hedesunda och Valbo.

Inom kommunerna utefter gränsen mellan Uppsala och Stockholms län ställer sig åkerns värde per hektar vid jordbruk av olika storlek på följande sätt enligt av vederbörande landskamrerare verkställda sammanställningar.

Värde per hektar åker, kronor.

Stockholms län, kommuner.

Storleksgrupper i hektar	Forsmark	Valö	Harg	Faringe	Almunge	Lagga
Högst 2	1 095	984	1 054	1 695	1 142	1 058
2— 5	985	954	970	1 152	857	1 137
5— 10	780	739	853	911	748	1 034
10— 20	641	657	756	813	699	934
20— 30	570	596	632	731	692	925
30— 50	650	554	625	680	726	890
50—100	—	421	—	613	660	713
Över 100	520	—	566	—	606	775
Samtliga	688	652	731	766	694	915

Uppsala län, kommuner.

Storleksgrupper i hektar	Hällnäs	Film	Ekeby	Tuna	Rasbo	Funbo
Högst 2	1 188	986	1 731	1 452	763	1 247
2— 5	934	673	862	970	844	1 267
5— 10	609	642	759	1 153	796	808
10— 20	553	650	729	777	805	714
20— 30	511	588	724	752	766	705
30— 50	476	599	621	638	677	691
50—100	—	469	630	721	670	774
Över 100	500	771	—	742	656	635
Samtliga	662	639	718	771	714	727

Av denna jämförelse framgår, att i stort sett en ganska god överensstämmelse råder mellan de olika kommunerna inom de båda länen i avseende på såväl medeltalen för samtliga fastigheter som differentieringen mellan små och stora fastigheter. Karakteristiskt för de till Uppsala län hörande kommunerna synes dock vara, att de stora gårdarna i allmänhet åsatts högre eller lika höga enhetsvärden som de medelstora fastigheterna. Även för en stor del av länets övriga kommuner synes skillnaden mellan medelvärdena för medelstora och större fastigheter anmärkningsvärt liten.

För övriga ägoslag av inägojorden hava de föreslagna medelvärdena icke undergått någon större förändring. Arealen för kultiverad betesäng har liksom i flertalet andra län undergått en icke obetydlig ökning, framkallad av de fortsatta framsteg, beteskulturen gjort under senare år. De stora växlingar, som framtråda i medelvärdena för detta ägoslag, tyda dock på, att dit räknats äng av mycket olika beskaffenhet och värde. Ytterligheterna inom Uppsala län betecknas i detta fall av de båda grannkommunerna Övergran och Yttergran, av vilka den förstnämnda har ett medelvärde för kultiverad betesäng å endast 229 kronor emot 800 i den sistnämnda.

Värdet av särskilda förmåner har ökats från 2.3 till 3.1 milj. kronor, vilket sistnämnda motsvarar 20 kronor per hektar åker.

Södermanlands län. Medelvärdet per hektar åker utgör enligt beredningsnämndernas förslag i Södermanlands län 859 kronor, vilket innebär en ökning sedan år 1933 med 79 kronor eller icke mindre än 10 %. Värdet å särskilda förmåner, vilket under samma tid ökats med 1 milj. kronor, motsvarar 34 kronor per hektar åker.

Under det förberedande arbetet hava detaljerade hjälptabeller upprättats för 18 storleksklasser av jordbruksfastigheter med medelgod jord, medelgoda byggnader, medelgott läge och medelgod hävd, varvid de an-

givna enhetsvärdena växlade mellan 1,190 kronor per hektar vid fastigheter med 4 hektar åker och 630 kronor vid fastigheter med 150 hektar. Enligt de lämnade anvisningarna skulle därefter höjning eller sänkning i enhetsvärdena göras för bättre eller sämre jord, arrondering, hävd och dikning med högst 20 %, för bättre eller sämre byggnadsbestånd med högst 30 % samt för bättre eller sämre ekonomiskt läge med högst 10 %. Beträffande fastigheter med mindre åkerareal än 4 hektar angåvos inga särskilda enhetsvärden, då byggnadsbeståndets beskaffenhet ansågs i regel vara avgörande för värdet. Om dylik fastighet kunde föda större husdjur, borde den enligt de lämnade anvisningarna taxeras såsom jordbruksfastighet, varvid dock i allmänhet byggnadsbeståndets värde borde upptagas som särskild förmån. Sistnämnda anvisning, som i praktiken otvivelaktigt kan vara ändamålsenlig men som, med den generella formulering den här erhållit, knappast står i full överensstämmelse med gällande bestämmelser, torde vara anledningen till den nyss påpekade stegringen i de särskilda förmånernas värde.

Enligt en av landskamreraren gjord sammanställning av beredningsnämndernas förslag utgör värdet per hektar åker inom olika storleksgrupper av fastigheter i medeltal för hela länet följande, varmed jämföras motsvarande medeltal enligt 1933 års taxering.

	År 1938	År 1933
Fastigheter med högst 3 hektar åker .	1 315 kr.	1 269 kr.
» » » 3—5 » » .	1 127 »	1 060 »
» » » 5—10 » » .	981 »	904 »
» » » 10—25 » » .	905 »	824 »
» » » 25—50 » » .	857 »	771 »
» » » över 50 » » .	759 »	683 »

Stegringen mellan 1933 och 1938 är, som härav framgår, vid de fyra högsta storleksgrupperna omkring 10 %. För de mindre fastigheterna är den icke så stor, vartill torde hava bidragit den lämnade anvisningen om särskild värdesättning av byggnaderna vid fastigheter med mindre än 4 hektar åker.

Vid behandlingen av Stockholms län har redan påpekats, att Överenhörna och Ytterenhörna kommuner i Södermanlands län uppvisa betydligt lägre medelvärden för åkern än de angränsande kommunerna i Stockholms län. Det förefaller, som om orsaken till ojämnheten vore, att värdesättningen inom de båda förstnämnda kommunerna vore väl låg. Detsamma gäller även flertalet övriga kommuner inom Selebo härad, som tillhör den mera bördiga delen av Södermanlands län. I övrigt synes ingen anmärkningsvärd

ojämnhet råda i åkerjordens taxeringsvärde på gränsen mot Stockholms län lika litet som mot Västmanlands och Örebro län.

Av gränskommunerna mellan Södermanlands och Östergötlands län uppvisa de söder om Kolmården liggande Kvarsebo, Krokek och Simonstorp betydligt högre medelvärden än grannkommunerna i Södermanlands län, vilket dock torde hava sin förklaring i de tre nämnda kommunernas gynnsammare läge och mera sönderstyckade jord.

Den kultiverade betesängen har sedan år 1933 fått sin areal ökad med 1,500 hektar och dess medelvärde har stigit från 416 till 493 kronor. Växlingarna i sistnämnda värde mellan olika kommuner äro även i detta län mycket stora.

Östergötlands län. Den av statistiska centralbyrån verkställda förberedande undersökningen av förhållandet mellan jordbruksfastigheternas taxerings- och saluvärden ådagalade i fråga om Östergötlands län, att saluvärdet låg avsevärt högre än det år 1933 åsatta taxeringsvärdet, för de under perioden 1/1 1934—30/6 1937 sålda fastigheterna med i genomsnitt 22.7 %. Huru förhållandena i detta avseende ställa sig för fastigheter av olika storlek belyses av följande tabell, som för fastigheter med relativt litet skogsinnehav anger, huru mycket de erlagda köpeskillingarna överstiga fastigheternas taxeringsvärden.

Storleksgrupper	Antal fastigheter	Överpris %
Högst 5 hektar åker	117	52.1
5—10 » »	79	44.1
10—20 » »	79	32.9
20—50 » »	59	24.9
50—100 » »	21	5.6
Över 100 » »	8	15.2

Det är, såsom härav framgår, framför allt för de mindre fastigheterna som saluvärdet mera avsevärt överstiger 1933 års taxeringsvärde, vartill torde hava bidragit såväl låga taxeringsvärden som också en stark stegring under de sista åren i saluvärdet å dessa fastigheter.

I överensstämmelse med de sedan 1933 avsevärt höjda saluvärdena innebära de av beredningsnämnderna föreslagna taxeringsvärdena en betydande stegring. Jordbruksfastigheternas totala taxeringsvärde å länets landsbygd har ökat med 11.8 %, och medelvärdet per hektar åker uppvisar en stegring från 980 till 1,097 kronor, eller med 12 %.

Även i Östergötlands län upprättades under det förberedande arbetet hjälptabeller med graderade enhetsvärden för fastigheter av olika storlek

och inom fyra olika godhetsklasser. De därvid angivna enhetsvärdena voro följande, i kronor per hektar.

Storleksgrupper	Godhetsklasser			
	I	II	III	IV
2— 5 hektar åker	2 200	1 950	1 450	900
5— 10 » »	1 800	1 550	1 200	800
10— 20 » »	1 550	1 350	1 100	650
20— 30 » »	1 450	1 200	1 000	600
30— 50 » »	1 350	1 120	900	550
50—100 » »	1 300	1 020	800	500
Över 100 » »	1 300	1 000	700	450

Dessa enhetsvärden hade anpassats för fastigheter med normalt byggnadsbestånd, och i de åtföljande anvisningarna framhölls uttryckligen, att byggnadernas värde regelmässigt borde inarbetas i enhetspriset, varvid byggnadernas bättre eller sämre beskaffenhet borde medföra en höjning eller sänkning i nämnda pris. Endast där för jordbruks- eller skogsdriften överflödiga byggnader funnes, som kanske representerade ett påtagligt hyresvärde, kunde det komma i fråga att åsätta ett visst värde för särskilda förmåner, såvida dessa byggnader icke borde taxeras som annan fastighet.

Enligt en av landskamreraren verkställd utredning angående de vid beredningsnämndernas arbete framkomna värdena per hektar vid större och mindre fastigheter, synes vid taxeringsarbetet i många fall en betydande differentiering i detta fall genomförts. I andra trakter åter, särskilt där länets slättbygd övergår i den södra skogsbygden, har den faktiska skillnaden mellan små och stora fastigheters medelvärden blivit mycket obetydlig om ens någon. Härtill angives från flera håll som förklaring, att de mindre fastigheterna i dylika övergångskommuner i regel ligga långt från allmän väg, hava stenbunden och mager jord och bristfälliga byggnader, medan den bättre jorden i dylika kommuner övervägande tillhör de större fastigheterna. Med de stora variationer, som i den ovan återgivna hjälptabellen förekommer mellan de fyra godhetsklasserna, har därvid skillnaden i medelvärde för stora och små fastigheter lätt utplånats.

Mot det nyss angivna medelvärdet för åkern i Östergötlands län (1,097 kr.) svara för de omgivande länen följande medelvärden: Södermanlands län 859 kronor, Örebro län 968 kronor, Skaraborgs län 859 kronor, Jönköpings län 1,062 kronor och Kalmar län 885 kronor. Östergötlands län ligger alltså högre än alla omgivande län, en skillnad som torde vara fullt motiverad av jordens i allmänhet större bördighet och som tydligt framträder även i åkerjordens saluvärde.

Det har redan vid den föregående granskningen av Södermanlands län framhållits, att Kvarsebo, Krokeks och Simonstorps kommuner i Östergötlands län hava avsevärt högre medelvärden för åkern än de angränsande kommunerna i Södermanlands län. Till stor del torde dock dessa höga värden som nämnts hava sin förklaring i gynnsamt läge och åkerjordens starka söndersplittring.

På gränsen mot Örebro län har Godegård ett medelvärde å åkern av 771 kronor och Västra Ny av 843 kronor, vilket särskilt för den förstnämnda kommunen innebär en avsevärd höjning sedan år 1933. Grannkommunerna i Örebro län, Lerbäck och Hammar, hava likaledes fått sina medelvärden för åkern åtskilligt höjda och ligga fortfarande, med medelvärden å åkerjorden av respektive 992 och 912 kronor, högre än de båda kommunerna i Östergötlands län. Å andra sidan hava de tre kommunerna Tjällmo, Hällestad och Regna i Östergötlands län åtskilligt högre medelvärden än grannkommunerna Bo och Sköllersta i Örebro län.

De kommuner i Östergötlands län, som hava de lägsta medelvärdena å åkerjorden, äro, förutom nyssnämnda Godegård, Blåvik (696 kronor per hektar), Malexander (717 kronor) och Svinhult (781 kronor), som alla ligga på slutningen av det södra höglandet, där, av skäl som redan anförts, den starka splittringen på små fastigheter icke uppvägt jordens sämre beskaffenhet och det ogynnsamma läget. Sistnämnda tre kommuner hava alltjämt åtskilligt lägre värden än grannkommunerna i Jönköpings län. På gränsen mot Kalmar län hava däremot östgötasocknarna Horn och Hycklinge betydligt högre medelvärden å åkerjorden än Södra Vi, Djursdala och Locknevi i Kalmar län.

Den taxerade åkerarealen å länets landsbygd har sedan år 1933 minskats med omkring 4,000 hektar, varav dock 2,000 hektar kommer på den under mellantiden med Norrköpings stad inkorporerade Borgs kommun, som alltså icke numera tillhör landsbygden.

Arealen för kultiverad betesäng har sedan föregående allmänna fastighetstaxering ökat från 8,390 till icke mindre än 15,546 hektar, under det att värdet per hektar bibehållit sig i det närmaste oförändrat.

Värdesättningen av bete å skogsmarken synes inom olika distrikt hava skett efter i viss mån olika principer. Å ena sidan har man ansett, att det icke vore önskvärt att alltid särskilt värdesätta betet så snart å en fastighet möjlighet till sådant förefunnes, medan man å andra sidan kände sig bunden av kommunalskattelagens föreskrift, att vid taxeringen hänsyn skulle tagas till förefintligt betesvärde.

Jönköpings län. Såsom redan i avdelning II framhållits, framgick av statistiska centralbyråns förberedande undersökning, att saluvärdena för de under senare år försålda jordbruksfastigheterna ingenstädes så starkt

överstego taxeringsvärdena som i de tre småländska länen. För Jönköpings län uppgick överpriset till i genomsnitt icke mindre än 32.3 % av taxeringsvärdet, med följande fördelning för fastigheter av olika storlek.

Storleksgrupper	Antal fastigheter	Över- eller underpris %
Högst 5 hektar åker	95	51.3
5—10 » »	34	38.1
10—20 » »	16	28.6
20—50 » »	5	12.4
Över 50 » »	1	— 5.1

En liknande undersökning, som genom länsstyrelsens försorg utförts beträffande jordbruksfastigheter, som försålt efter den 1 juli 1932 och upptagits i häradsrätternas förteckningar å sökta lagfarter för tiden t. o. m. juni 1937, visar i huvudsak samma resultat. Sistnämnda undersökning visar också med stor tydlighet den under senare år successivt fortgående stegringen i fastigheternas saluvärde. Om den för länet mest typiska och vanligast förekommande gruppen av fastigheter med 6—10 hektar åker uttages, visa köpen under senare halvåret 1932 för denna grupp ett underpris på 3.5 % under då gällande taxeringsvärde, år 1933 sålda fastigheter hade ett överpris av 16.6 %, och därefter ha överprisen oavbrutet stegrats år 1934 till 21.7 %, år 1935 till 29.6 %, år 1936 till 43.5 % och första halvåret 1937 till 75.6 %. Dessa siffror ådagalägga, att orsaken till saluvärdenas höga nivå i länet icke så mycket är att söka i undertaxering år 1933 utan huvudsakligen i den senare inträffade stegringen i saluvärdena.

Det totala taxeringsvärdet å landsbygdens jordbruksfastigheter har sedan den sista fastighetstaxeringen ökats med 14.2 %, vilket är mera än i något annat län med undantag för Västmanlands. Åkerjordens medelvärde har stegrats från 920 till 1,062 kronor.

Under det förberedande arbetet fastställdes för varje kommun enhetsvärden för fastigheter med 2—5, 5—10, 10—40 och över 40 hektar åker, avseende medelgod åkerjord med medelgod hävd och bebyggelse samt medelgott läge. Efter avslutande av beredningsnämndernas arbete har landskamreraren gjort en sammanställning sockenvis för samma storleksgrupper av de värden, som blivit av nämnderna tillämpade. Även om givetvis vissa avvikelser därvid förekomma för enstaka kommuner och storleksgrupper, är överensstämmelsen mellan de angivna enhetsvärdena och de erhållna medelvärdena anmärkningsvärt god. I båda serierna förefaller skillnaden mellan de större och mindre fastigheternas hektarvärden jämförelsevis liten, varvid emellertid som skäl i många fall anges småbrukens avsides belägenhet och dåliga byggnader.

Som exempel på de föreslagna och åsatta värdena anföres i följande tabell medeltalen för åkerjordens värde per hektar för samtliga jordbruk i enskild ägo inom Östra härad.

	Föreslagna enhetsvärden	Tillämpade värden
Småbruk med 2—5 hektar åker	1 092 kr.	1 133 kr.
» » 5—10 » »	1 042 »	1 064 »
Bondebruk » 10—40 » »	967 »	987 »
Storbruk » över 40 » »	818 »	845 »

Medelvärdet per hektar åker för hela Jönköpings län utgör, som förut nämnt, 1,062 kronor. Av de kringliggande länen har Östergötlands län ett medelvärde av 1,097 kronor, Kalmar län 885 kronor, Kronobergs län 927 kronor, Hallands län 1,232 kronor, Älvsborgs län 1,016 kronor och Skaraborgs län 859 kronor.

På gränsen mot Kalmar län ligga de åsatta åkervärdena genomgående något högre i de till Jönköpings län hörande kommunerna, men skillnaden är denna gång i allmänhet åtskilligt mindre än vid föregående allmänna fastighetstaxeringar. Störst är densamma mellan Karlstorps kommun i Jönköpings län (964 kr. per hektar) och Målilla i Kalmar län (756 kr.).

Vid jämförelse mellan de talrika, till varandra gränsande kommunerna i å ena sidan Jönköpings och andra sidan Kronobergs, Hallands, Älvsborgs och Skaraborgs län framträda åtskilliga ojämnheter i medelvärdena för åkerjorden, vilka ojämnheter dock icke gå i en bestämd riktning utan förmedlas av att taxeringsvärdet för kommunerna i Jönköpings län i vissa fall är högre och i andra fall lägre än för kommunerna på andra sidan gränsen. Huruvida de framträdande skillnaderna äro sakligt motiverade eller förorsakats av bristande likformighet vid taxeringen, är icke möjligt att utan en detaljerad undersökning avgöra.

Som kultiverad betesäng har upptagits en areal av 8,500 hektar, vilket är drygt 5,000 hektar mera än år 1933, under det att slätterängen under samma tid fått sin areal minskad med 6,000 hektar. Värdet per hektar av det förstnämnda ägoslaget har stigit från 413 till 485 kronor, medan motsvarande värde för slätteräng gått tillbaka från 230 till 181 kronor.

Värdet å skogsbete har undergått en mycket stark sänkning sedan senaste fastighetstaxering, eller från 6.7 till endast 2.1 milj. kronor. Anledningen härtill är dock icke någon förändring i den principiella metoden för betets värdesättning, då anvisningarna i denna punkt oförändrat anslöto sig till den år 1933 tillämpade metoden, enligt vilken värderingen borde utgå från antalet djur, beräknat i nötkreatursenheter, som kunde beredas fullgott bete, och det kapitaliserade betesvärdet upptagas till 300 kronor

för varje sådan enhet. Anledningen till den starka nedgången i betesvärdet synes i stället vara, att man i ett stort antal av länets kommuner icke åsatt skogsbetet något särskilt värde.

Värdet å särskilda förmåner uppgår till 2.9 milj. kronor, motsvarande 22 kronor per hektar av länets hela åkerjord. Denna värdepost synes i åtskilliga fall hava använts som en regulator å fastigheternas hela taxeringsvärde. I ett taxeringsdistrikt angives sålunda, att värde å särskilda förmåner i vissa fall åsatts, för att man skulle få ett så jämnt och rättvist värde som möjligt mellan de olika fastigheterna, ehuru några sådana förmåner i allmänhet icke förekommo.

Kronobergs län. Enligt den av statistiska centralbyrån verkställda undersökningen av jordbruksfastigheternas salu- och taxeringsvärden överstego för de i Kronobergs län under senare år försålda fastigheterna köpeskillingarna med ej mindre än 39.1 % deras taxeringsvärden. En betydande höjning av jordbruksfastigheternas taxeringsvärden var alltså inom detta län påkallad. Beredningsnämndernas förslag innebär också en höjning, som i genomsnitt för hela länet uppgår till 10.3 %. För åker har medelvärdet per hektar ökats från 870 till 927 kronor eller med 6.6 %. I båda fallen är dock höjningen åtskilligt mindre än i Jönköpings län.

Till ledning för taxeringsarbetet fastställdes följande enhetsvärden för tre olika godhetsklasser alltefter åkerjordens beskaffenhet.

Storleksgrupper	Bättre	Medelgod	Sämre
2—5 hektar åker	2 000—1 100	1 100—700	700—500
5—10 » »	1 500—1 100	1 100—600	600—400
10—30 » »	1 400—1 000	1 000—600	600—400
Över 30 » »	1 300—900	900—500	500—300

Inom de mycket vida gränser, som här angivits för varje godhetsklass, skulle fastigheternas åkerjord värdesättas med hänsyn till olika byggnadsbestånd, läge, bruksförhållanden o. dyl.

För slätteräng angavs i anvisningarna ett enhetsvärde av 125—200 kronor per hektar, den kultiverade betesängen jämfördes med åker av medelgod och sämre godhetsklass, och annan betesäng värdesattes till 80—150 kronor per hektar.

Emot ett medelvärde per hektar åker för Kronobergs län av 927 kronor, svara följande medelvärden för de omgivande länen: Jönköpings län 1,062 kronor, Kalmar län 885 kronor, Blekinge län 1,147 kronor, Kristianstads län 1,261 kronor och Hallands län 1,232 kronor. Ökningen sedan år 1933 har i alla nu nämnda län med undantag för Blekinge varit starkare än i Kronobergs län.

Såsom redan nämnts, har åkerjordens värde i genomsnitt för hela Kronobergs län undergått en höjning av 6.6 % sedan år 1933, men betraktar man varje kommun för sig, hava förändringarna ingalunda varit likformiga utan i åtskilliga kommuner resulterat i en sänkning av åkerjordens medelvärde. Särskilt gäller detta vissa kommuner inom Sunnerbo härad, såsom Torpa, Annerstad och Nöttja, inom vilka åkerns medelvärde undergått en betydande sänkning. Samtidigt härmed har åkerns areal inom samma kommuner avsevärt ökat. Arealökningen har förklarats bero på en överflyttning till åkern av mindre värdefulla områden, som tidigare redovisats under andra ägoslag, och denna förskjutning i förening med en överflyttning från åkervärdet av förut ej särskilt redovisade arealer av tomt och trädgård samt slätteräng och kultiverad betesäng har medfört den påtalade nedgången i åkerns värde per hektar. Slutresultatet innebär en höjning även för ifrågavarande socknar av jordbruksfastigheternas hela taxeringsvärde.

Med anledning av påtalad låg taxering av de mindre jordbruksfastigheterna har av ordföranden i sjätte fastighetstaxeringsdistriktet, omfattande nio kommuner inom Allbo härad, en undersökning företagits för utredande av orsaken till nämnda förhållande, för vilket ändamål upplysningar införskaffats för varje inom distriktet belägen jordbruksfastighet med högst 3 hektar åker angående läge och byggnadernas beskaffenhet. Med den gruppering, som vid sammanställningen genomförts, har utredningen givit följande resultat.

	Antal fastigheter	Värde per hektar åker, kr.
Fastigheter med bättre läge:		
Bättre byggnader	28	1 917
Sämre »	39	1 082
Fastigheter med sämre läge:		
Bättre byggnader	37	1 121
Sämre »	143	842

Det framgår av ovanstående, att över hälften av de ifrågavarande fastigheterna äro dåligt ställda i avseende på såväl läge som byggnadernas beskaffenhet och att båda dessa faktorer starkt inverkat på det åsatta värdet per hektar åker. Det vitsordas av landskamreraren, att undersökningens huvudresultat säkerligen har en ganska stor allmängiltighet för Kronobergs län. Då de medelstora och större fastigheterna i regel torde vara bättre ställda, ligger i de anmärkta omständigheterna en förklaring till den jämförelsevis ringa differentieringen mellan små och stora fastigheter, som kan iakttagas i Kronobergs län likasom i stora delar av södra Sverige överhuvud taget. De sakkunniga hava dock icke kunnat underlåta göra den reflexionen, att man med tillämpning av det inom den sämsta kvalitetsgruppen

i ovanstående tablå framkomna medelvärdet, 842 kronor per hektar, för fastigheter med i genomsnitt 2 hektar åker kommer till ett totalt jordbruksvärde, som knappast kan motsvara det faktiska bostadsvärdet.

Den kultiverade betesängen har fått sin areal fördubblad och värdet per hektar ökat från 325 till 365 kronor. Det åsatta värdet å skogsbyte har däremot minskats till hälften, och i ett stort antal kommuner har intet värde å dylikt bete upptagits. Värdet å särskilda förmåner, som undergått en mindre minskning, motsvarar i genomsnitt 17 kronor per hektar av åkerarealen.

Kalmar län. Inom detta län hava enligt statistiska centralbyråns förberedande undersökning de erlagda köpeskillingarna å under senare år försålda fastigheter överstigit taxeringsvärdet med 32.7 %. Häremot svarar en ökning med 12.5 % av jordbruksfastigheternas hela taxeringsvärde från 1933 års allmänna fastighetstaxering till beredningsnämndernas förslag år 1938. Åkerjordens värde per hektar har under samma tid ökats från 790 till 885 kronor eller med 12.0 %.

Enligt statistiska centralbyråns nyssnämnda undersökning överstego inom de olika storleksgrupperna köpeskillingarna taxeringsvärdena med följande procenttal.

Storleksgrupper	Antal fastigheter	Överpris, %
Högst 5 hektar åker	57	64.2
5—10 » »	37	37.8
10—20 » »	28	32.8
20—50 » »	17	31.5
Över 50 » »	4	22.0

Under det förberedande arbetet fastställdes till ledning för beredningsnämndernas värdesättning enhetsvärden för länets olika delar, avseende fastigheter med normalt byggnadsbestånd och avsättningsläge samt med uppdelning på 5—6 storleksgrupper och tre godhetsklasser. Som exempel må här anföras de för Öland fastställda värdena.

Storleksgrupper	G o d h e t s k l a s s		
	God	Tämligen god	Mindre god
1—3 hektar åker	4 000 kr.	3 500 kr.	3 000 kr.
3—10 » »	2 200 »	1 800 »	1 400 »
10—20 » »	1 800 »	1 500 »	1 200 »
20—40 » »	1 500 »	1 200 »	900 »
Över 40 » »	1 300 »	1 000 »	700 »

De här återgivna, likasom även de för övriga länsdelar fastställda enhetsvärdena förefalla, särskilt för de lägre storleksgrupperna, anmärkningsvärt höga. De hava också i stor utsträckning icke kunnat tillämpas vid beredningsnämndernas värdesättning, och den av landskamreraren verkställda sammanställningen av de inom olika storleksgrupper åsatta värdena utvisar för de mindre fastigheterna väsentligt lägre värden. För Öland utgöra beredningsnämndernas värden per hektar åker följande.

	Antal fastigheter	Medelvärde kr.
Fastigheter med 1—3 hektar åker	175	1 151
» » 3—10 » »	254	885
» » 10—25 » »	538	958
» » över 25 » »	203	1 076

Av den starka differentieringen mellan åkervärdena för små och stora fastigheter, som framträdde i de normgivande enhetsvärdena, förekommer här knappast ett spår, och även inom länets fastlandsdel är i allmänhet skillnaden mellan små och stora fastigheter i detta avseende föga framträdande. Som orsak till detta förhållande angives även inom detta län från ett flertal berednings- och taxeringsnämnders sida de mindre fastigheternas underlägsenhet i fråga om jordmån, byggnader och läge. Det är otvivelaktigt, att härigenom jämförbarheten mellan de vid fastighetstaxeringen framkomna hektarvärdena för större och mindre fastigheter avsevärt förringas och att därför några slutsatser i fråga om värdesättningens skälighet endast med svårighet kunna dragas. De förut återgivna siffrorna över förhållandet mellan köpeskillingar och taxeringsvärden synas dock tyda på att det allmänna saluvärdet å mindre fastigheter legat avsevärt högre än taxeringsvärdet och att därför en viss höjning av dessa fastigheters taxeringsvärde vid den nya fastighetstaxeringen varit motiverad.

I jämförelse med grannlänerna ställer sig taxeringsvärdet per hektar åker på följande sätt. Kalmar län 885 kronor, Östergötlands län 1,097 kronor, Jönköpings län 1,062 kronor, Kronobergs län 927 kronor och Blekinge län 1,147 kronor.

Vid jämförelse med de åsatta medelvärdena per hektar åker utefter gränsen mot de kringliggande länen förete de till Kalmar län hörande kommunerna i regel åtskilligt lägre värden än de närbelägna kommunerna på andra sidan länsgränsen, tydande på en viss ojämnhet i taxeringen mellan Kalmar län och dess grannlän.

Värdet å särskilda förmåner, som sedan senaste fastighetstaxering undergått endast obetydlig förändring, uppgår för länets hela landsbygd till 3.9 milj. kronor eller 21 kronor per hektar åker. Likasom tidigare förekommer

dylikt värde med jämförelsevis höga belopp inom ett mindre antal kommuner utefter kusten, där fisket lämnar god avkastning, men däremot obetydligt inom flertalet övriga kommuner. Det uppskattade värdet å skogsbyte har minskats från 1,533,000 till endast 337,000 kronor, varav närmare 300,000 kronor komma på fyra kommuner i Handsbörds härad.

Gotlands län. De sakkunniga hava redan vid granskningen av 1928 och 1933 års allmänna fastighetstaxeringar haft anledning framhålla, att Gotlands län på grund av sitt avskilda läge intager en från fastlandet starkt avvikande ställning i avseende på jordpriserna. Åkerjordens saluvärde ligger där i genomsnitt väsentligt lägre än i något annat län, och i överensstämmelse härmed har även dess taxeringsvärde varit lägst i Gotlands län. År 1933 var sistnämnda värde endast 570 kronor per hektar. Under senare år har även i Gotlands län jordbruksfastigheternas saluvärde undergått en viss stegring, och för de under åren 1934—1937 försålda fastigheterna överstego, enligt statistiska centralbyråns undersökning, köpeskillingarna de åsatta taxeringsvärdena med 17.4 % emot 19.9 % i medeltal för hela riket. Landskamreraren har vid en liknande undersökning beträffande jordbruksfastigheter, som lagfarits under tiden 1 juli 1932—1 juli 1937 konstaterat ett överpris av 19.6 % i genomsnitt för hela länet med en tydligt framträdande tendens till avsevärt stegradt överpris dels för periodens senaste år, dels för de mindre fastigheterna.

Vid den nu föreliggande fastighetstaxeringen har jordbruksfastigheternas totala taxeringsvärde i hela länet stegrats med 8.7 % och medelvärdet per hektar åker ökats till 608 kronor eller med 6.7 %. Sistnämnda medelvärde är alltså betydligt lägre än för något annat län.

De till ledning för taxeringsarbetet under hösten 1937 fastställda enhetsvärdena utgingo från ett för länet gällande normalvärde av 1,000 kronor per hektar å första klassens jord med bästa jordbruksläge i god kultur och effektivt dränerad, ett motsvarande värde av 700 kronor för välbelägen jord av andra klassen och för dylik jord av tredje klassen ett värde av 350 kronor per hektar. Dessa värden gällde för fastigheter med 20—50 hektar åker. För större och mindre fastigheter skulle en omräkning av normalvärdena verkställas efter följande skala.

För fastigheter med	2—	5 hektar åker göres tillägg upp till 40 %
»	»	» 5— 10 » » » » » 30 »
»	»	» 10— 20 » » » » » 15 »
»	»	» 50—100 » » » avdrag ned » 10 »
»	»	över 100 » » » » » 15 »

Avdraget för fastigheter inom de två högsta storleksgrupperna skulle dock endast göras för den del av åkerarealen, som översteg 50 hektar.

I jämförelse med år 1933 innebär detta en stegring av normalvärdet å första klassens jord med 100 kronor, varemot tilläggen och avdragen för de mindre och större fastigheterna bibehållits i det närmaste oförändrade. Huru den förordade differentieringen blivit av beredningsnämnderna tillämpad äro de sakkunniga, i brist på tillgängligt material, icke i stånd att bedöma. Däremot äro växlingarna i åkerjordens värde per hektar i många fall mycket stora alltefter dess skiftande beskaffenhet från god sockerbetsjord i vissa delar av mellersta Gotland till de ytterst magra myrmarker och strandjordar, som i ganska stor utsträckning förekomma i skilda delar av länet. För det sämsta slaget av åkerjord har i vissa fall tillämpats värden ända ned till 100 kronor per hektar, och till ett värde av 200 kronor per hektar har över 1,200 hektar av länets åkerjord värdesatts.

Värdet å särskilda förmåner, som sedan år 1933 något minskats, motsvarar endast 8 kronor per hektar åker. Värdet å skogsbete har här likasom i flertalet län minskats starkt och uppgår för hela länet till endast 85,500 kronor.

Blekinge län. Vid statistiska centralbyråns undersökning av salu- och taxeringsvärden å under senare år sålda jordbruksfastigheter framkom för Blekinge län ett överpris över taxeringsvärdet av 20 %, under det att enligt en av landskamreraren gjord undersökning beträffande försålda och lagfarna fastigheter under tiden 1 juli 1932—1 juli 1937 köpeskillingarna överstego de gällande taxeringsvärdena med 10 %. Det framgick även av sistnämnda undersökning, att de mindre jordbruksfastigheterna taxerats för lågt i jämförelse med de medelstora och ännu mera i förhållande till de större fastigheterna.

Beredningsnämndernas förslag till 1938 års fastighetstaxering innebär en ökning av jordbruksfastigheternas totala taxeringsvärde med 6.3 % och en stegring av åkerjordens värde per hektar från 1,090 till 1,147 kronor eller med 5.2 %.

Vid fastställande av enhetsvärden å åkerjorden till ledning för 1938 års fastighetstaxering utgick man från ett medelstort jordbruk med 15—30 hektar åker och med särskilda värden för sex godhetsklasser, från 2,200—2,400 kronor per hektar inom den högsta ned till 200—400 kronor inom den lägsta godhetsklassen. I förhållande till dessa normalvärden skulle därefter värdena för mindre och större fastigheter justeras enligt följande skala.

Fastigheter med under	2 hektar åker,	höjning med omkring	50 %
»	» 2— 5	» , »	» 35 »
»	» 5— 15	» , »	» 20 »
»	» 30— 50	» , sänkning »	» 5 »
»	» 50—100	» , »	» 10 »
»	» över 100	» , eventuellt något större sänkning.	

Beträffande de minsta jordbruken med under 2 hektar åker framhölls i anvisningarna, att om taxeringsvärdet för åkerjorden med inräknande av byggnadsbeståndet bleve alltför högt, i undantagsfall särskild uppskattning kunde ske av övervärdet i byggnadsbeståndet såsom särskild förmån.

För åskådliggörande av de stora variationerna i de av beredningsnämnderna tillämpade hektarvärdena å åkerjorden återgives här en av landskamreraren verkställd sammanställning för länets landsbygd av samtliga förekommande enhetsvärden och den areal, som belöper på varje dylikt värde.

Enhetsvärde, kr.	Areal, hektar	Enhetsvärde, kr.	Areal, hektar	Enhetsvärde, kr.	Areal, hektar
4 800	1.0	2 700	21.5	1 300	581.4
4 600	0.7	2 600	22.4	1 200	8 483.1
4 300	2.2	2 500	9.9	1 100	776.5
4 100	0.4	2 400	786.3	1 000	7 241.9
4 000	1.2	2 300	6.1	900	1 623.2
3 900	1.2	2 200	1 344.6	800	10 621.4
3 700	2.2	2 100	26.1	700	1 901.1
3 600	30.7	2 000	3 360.8	600	5 081.8
3 400	7.4	1 900	168.7	500	1 269.8
3 300	39.8	1 800	3 278.6	400	3 272.0
3 200	4.9	1 700	431.3	300	207.3
3 000	33.5	1 600	5 610.3	200	191.9
2 900	5.5	1 500	1 317.9	100	0.1
2 800	7.0	1 400	3 155.2	0	0.1

Så höga medelvärden som 2,500 kronor per hektar och däröver, som förekomma endast i ringa omfattning, hava givetvis i varje fall föranletts av särskilt gynnsamma förhållanden. Detsamma torde, ehuru i omvänd bemärkelse kunna sägas om de fall, då åkern åsatts värden på 300 kronor och därunder. De medelvärden, som tillämpats i större utsträckning, variera dock inom så vida gränser som mellan 2,400 och 400 kronor per hektar, varvid värdenas storlek icke så mycket synas betingade av fastigheternas storlek som av åkerjordens mycket växlande beskaffenhet i länets olika delar och av fastigheternas ekonomiska läge.

Emot ett medelvärde per hektar åker för hela Blekinge län av 1,147 kronor svarar för Kalmar län ett värde av 885 kronor, för Kronobergs län av 927 kronor och för Kristianstads län av 1,261 kronor.

Av gränskommunerna har åkerjorden i Sillhövda i Blekinge län fått sitt medelvärde starkt ökat (från 600 till 895 kronor per hektar), medan samma värde i Vissefjärda i Kalmar län stannar vid 670 kronor. Då förhållandena inom de båda kommunerna icke torde vara mera väsentligt olikartade, synes en viss ojämnhet i värdesättningen dem emellan råda. Detsamma

torde även kunna sägas om å ena sidan Kyrkhults och Jämshögs kommuner i Blekinge län (medelvärden 840 och 1,059 kronor per hektar) och å andra sidan de respektive grannkommunerna Örkened och Vånga i Kristianstads län (medelvärden 778 och 946 kronor).

Värdet å kultiverad betesäng har sedan år 1933 gått ned från 555 till 436 kronor, vilket torde stå i samband med att dess areal mer än fördubblats. Värdet å särskilda förmåner har minskats från 2.0 till 1.6 milj. kronor, vilket sistnämnda, fördelat på hela åkerarealen, utgör 26 kronor per hektar.

Kristianstads län. Enligt statistiska centralbyråns undersökning översteg de under åren 1934—1/7 1937 sålda och lagfarna fastigheternas köpeskillingar med 29.8 % deras gällande taxeringsvärden, med tydlig tendens till stegring av överprisets relativa storlek dels för de mindre fastigheterna, dels för fastigheter med större skogsinnehav, dels slutligen för fastigheter, som gått i köp under periodens senare del. En av länets landskamrerare verkställd, liknande undersökning för tiden 1/7 1932—30/6 1937 visar i huvudsak samma resultat, med ett genomsnittligt överpris av 21.3 % över fastigheternas taxeringsvärde. Det är alltså otvetydigt, att vid tiden för taxeringsarbetets början hösten 1937 även inom Kristianstads län jordbruksfastigheternas allmänna saluvärde låg icke obetydligt över 1933 års taxeringsnivå, och att detta förhållande i synnerhet framträdde beträffande de mindre jordbruken. En genomsnittlig höjning av taxeringsvärdena i avslutning härtill var därför påkallad.

En dylik höjning har även framgått som resultat av beredningsnämndernas förslag, i det att jordbruksfastigheternas hela taxeringsvärde stegrats med 12.1 %. För det viktigaste ägoslaget, åkern, har värdet per hektar ökats från 1,140 kronor till 1,261 kronor eller med 10.6 %.

De till ledning för taxeringsarbetet fastställda enhetsvärdena per hektar åker voro följande, i kronor.

Storleksgrupper	Jordens godhetsgrad				
	I klass	II klass	III klass	IV klass	V klass
2— 5 hektar åker	3 300	2 600	2 000	1 400	800
5— 15 » »	2 600	2 100	1 500	1 000	600
15— 50 » »	2 200	1 700	1 300	900	400
50—100 » »	1 900	1 500	1 100	700	300
Över 100 » »	1 700	1 300	1 000	600	200

De för de särskilda storleksgrupperna angivna enhetsvärdena finge, enligt de meddelade anvisningarna, jämkas på grund av fastigheternas särskilda beskaffenhet (bättre eller sämre byggnader, ägornas inbördes läge, avsättningsförhållandena o. dyl.).

Till belysning av i vilken mån beredningsnämnderna i sina förslag följt de ovan angivna enhetsvärdena har av ordföranden i Västra Göinge härads taxeringsdistrikt verkställts en särskild undersökning, enligt vilken den avsedda differentieringen mellan större och mindre fastigheter i avseende på de tillämpade hektarvärdena endast i mindre utsträckning blivit genomförd. Inom den lägsta storleksgruppen av fastigheter (2—5 hektar åker) ligga de vanligaste hektarvärdena vid omkring 1,000 kronor, och inom storleksgrupperna 5—15 och 15—50 hektar vid omkring 900 kronor, vilket innebär en avsevärt mindre skillnad mellan grupperna än den i förestående tablå över enhetsvärdena angivna. Ordföranden anser sig av undersökningen kunna draga den slutsatsen, att det förefölle, som om samtliga beredningsnämnder inom distriktet ansett sig icke kunna följa det fastställda förslaget till enhetspriser eller ock behövt korrigera dessa i mycket stor utsträckning.

Huru hektarvärdena å åkerjorden vid större och mindre fastigheter i övrigt avvägts emot varandra i beredningsnämndernas förslag hava de sakkunniga med nu tillgängligt material icke varit i tillfälle att bedöma.

Medan medelvärdet per hektar åker i Kristianstads län, som redan nämnts, utgjorde 1,261 kronor, hade av grannlänerna Blekinge län ett värde av 1,147 kronor, Malmöhus län 1,779 kronor, Hallands län 1,232 kronor och Kronobergs län 927 kronor. Den skillnad, som här förefinnes mellan Kristianstads län och de angränsande länen torde i huvudsak vara motiverad av de rådande olikheterna i jordbruksförhållandena och bestyrkes av tidigare undersökningar angående åkerjordens saluvärde.

Vid en detaljgranskning av åkerjordens medelvärden för gränskommunerna framträder en redan förut påpekad ojämnhet mellan Örkened och Vånga i Kristianstads län samt Kyrkhult och Jämshög i Blekinge län, av vilka de båda kommunerna i Kristianstads län hava de lägre värdena. Förhållandet är omvänt på gränsen mot Hallands län, där samtliga till nämnda län hörande gränskommuner hava åtskilligt lägre värden än kommunerna i Kristianstads län. Inom båda länen har flertalet av de ifrågavarande kommunerna fått sina åkervärden icke obetydligt höjda sedan närmast föregående fastighetstaxering.

Värdet å särskilda förmåner har sedan år 1933 i summa för hela länet ökat från 3.0 till 3.5 milj. kronor, vilket sistnämnda värde motsvarar 15 kronor per hektar åker.

Det redan förut jämförelsevis obetydliga värdet å skogsbete uppgår nu för hela länet till endast 44,000 kronor och förekommer endast i ett fåtal socknar med obetydliga belopp.

Malmöhus län. Vid tiden för 1933 års allmänna fastighetstaxering hade jordbruksfastigheternas saluvärde i detta län undergått en avsevärd sänk-

ning (med 20 %), och i anslutning härtill sänktes även taxeringsvärdet å jordbruksfastigheterna med 12.5 %. De år 1933 åsatta taxeringsvärdena torde också i huvudsak nära hava överensstämt med de gällande saluvärdena. Den höjning som därefter inträffat i sistnämnda värden har föranlett, att vid statistiska centralbyråns förberedande undersökning köpeskillingarna å under senare år försålda fastigheter överstego 1933 års taxeringsvärden med 21.3 % i medeltal för hela Malmöhus län. Härvid visa överprisen en starkt stigande tendens för de under den sista tiden verkställda köpen, varemot skillnaden i detta avseende mellan små och stora fastigheter i detta län icke är så starkt framträdande. Av länsstyrelsen verkställda undersökningar synas peka i samma riktning.

Vid enhetsvärdenas fastställande har man med anledning av den föregående utvecklingen eftersträvat en genomsnittlig höjning av taxeringsvärdena för såväl små som stora fastigheter med omkring 10 % utöver 1933 års värden. Enhetsvärden fastställdes för fem godhetsklasser av jord och för fem storleksgrupper av fastigheter, varvid man dock, i olikhet mot vid närmast föregående taxering, avstod att fastställa dylika värden för fastigheter med högst 2 hektar åker. Ett fastställande av enhetsvärden för dessa minsta fastigheter hade då så gott som allmänt lett till det förfarings sättet, att överbärde å byggnader upptagits såsom särskilda förmåner. Detta mot gällande bestämmelser stridande förfarings sätt ville man nu söka undvika genom att lämna taxeringsmyndigheterna full frihet att, obundna av fastställda enhetsvärden, för de minsta fastigheterna i hektarvärdet å jorden inräkna det växlande värdet å byggnaderna.

Som exempel på de för de särskilda fastighetstaxeringsdistrikten fastställda enhetsvärdena återgives här den för Oxie, Skytts och Vemmenhögs härad upprättade skalan, som innefattar de högsta värdena inom länet.

Storleksgrupper	G o d h e t s g r a d å j o r d e n				
	I klass	II klass	III klass	IV klass	V klass
2— 5 hektar åker	2 750	2 400	2 100	1 500	1 100
5— 15 » »	2 650	2 300	1 950	1 450	1 050
15— 50 » »	2 550	2 250	1 900	1 400	1 000
50—100 » »	2 450	2 200	1 800	1 300	800
Över 100 » »	2 350	2 100	1 700	1 200	700

Variationerna mellan de olika storleksgrupperna äro här såväl som inom övriga distrikt ganska små, varemot växlingarna med hänsyn till jordens godhetsgrad äro betydande.

Beredningsnämndernas arbete har givit till resultat en höjning av jordbruksfastigheternas hela taxeringsvärde med 9.3 % och av åkerjordens

värde per hektar från 1,610 till 1,779 kronor eller med 10.5 %, vilka båda procenttal ligga mycket nära den vid enhetsvärdenas fastställande åsyftade höjningen. År 1928 var åkerjordens medelvärde 1,840 kronor.

Det år 1933 åsatta, höga värdet å särskilda förmåner, 10.9 milj. kronor, har nu, på grund av de förutnämnda direktiven om byggnadsvärdets inräknande i åkers värde även vid de minsta fastigheterna, gått ned till 4.0 milj. kronor, vilket motsvarar 12 kronor per hektar av länets åkerjord.

Åkerjordens medelvärde per hektar för Malmöhus län, 1,779 kronor, överstiger avsevärt medelvärdet för det angränsande Kristianstads län, 1,261 kronor, likasom för alla övriga län. Det höga värdet för Malmöhus län torde dock fullt motsvaras av länets överlägsenhet i fråga om jordens bördighet m. m. och det därav betingade högre saluvärdet å jorden.

Hallands län. Köpeskillingarna å de under senare år i Hallands län försålda jordbruksfastigheterna hava enligt statistiska centralbyråns undersökning överstigit taxeringsvärdena med 20.6 %, därav med icke mindre än 58.2 % för fastigheter med högst 5 hektar åker och 31.6 % för fastigheter med 5—10 hektar. De två sistnämnda procenttalen bekräfta de sakkunnigas, vid granskningen av taxeringsutfallet år 1933 gjorda uttalande, att mycket liten skillnad gjorts mellan små och stora fastigheter vid värdesättningen av åkerjorden. Behovet av en betydande höjning av de mindre jordbruksfastigheternas taxeringsvärde vid den nu pågående fastighetstaxeringen var därför otvetydigt.

I genomsnitt för hela länet har jordbruksfastigheternas taxeringsvärde enligt beredningsnämndernas förslag stegrats med 10.4 % och värdet per hektar åker har ökats från 1,140 till 1,232 kronor eller med 8.1 %. I vilken mån denna allmänna stegring starkare berört de små än de medelstora och större fastigheterna är icke möjligt att med nu tillgängligt material bedöma. Den obetydliga differentiering, som framträder i nedanstående tablå över de till ledning för taxeringsarbetet fastställda enhetsvärdena per hektar åker, synes dock snarast ägnat att motverka ett dylikt resultat.

Storleksgrupper	Godhetsklasser			
	Klass I	Klass II	Klass III	Klass IV
2— 5 hektar åker	2 070	1 610	1 150	690
5— 15 » »	1 890	1 470	1 050	630
15— 50 » »	1 800	1 400	1 000	600
50—100 » »	1 620	1 260	900	540
Över 100 » »	1 530	1 190	850	510

I förhållande till de medelstora jordbruken med 15—50 hektar åker innebär denna skala en höjning, respektive sänkning för den lägsta och högsta storleksgruppen med endast 15 %.

Inom vissa av länets kommuner har det åsatta värdet per hektar åker undergått en relativt sett mycket stark stegring. Detta gäller huvudsakligen kommuner med låga hektarvärden, varigenom en viss utjämning ägt rum i värdena mellan de bättre och sämre ställda delarna av länet. Den starkaste stegringen (32.3 %) förekommer för Breareds kommun, och därefter för Knäred (27.5 %) och Drängsered (26.8), samtliga belägna i skogsbygden.

Den starka höjningen av åkervärdet för de nu nämnda och andra skogskommuner har medfört en utjämning gentemot grannkommunerna på andra sidan länsgränsen, men alltså består dock i detta avseende en viss ojämnhet. På gränsen mot Kristianstads län hava redan framhållits de lägre värdena för de till Hallands län hörande kommunerna. Andra sådana fall äro Nösslinge (638 kronor per hektar åker) och Förlanda (752 kronor), som båda ligga avsevärt lägre än angränsande kommuner i Älvsborgs län, medan i andra fall förhållandet är det motsatta. En utjämning mellan kommunerna synes här påkallad.

Värdet å särskilda förmåner har sedan år 1933 undergått endast en obetydlig minskning och motsvarar nu 11 kronor per hektar av åkerarealen.

Slätterängen, som inom länets olika delar är av mycket skiftande beskaffenhet och värde och övervägande är belägen i skogsbygden, har fått medelvärdet per hektar sänkt från 184 till 144 kronor. Även hektarvärdet av kultiverad betesäng har sänkts från 472 till 413 kronor. På samma gång har dess areal mer än fördubblats.

Göteborgs och Bohus län. Åkerjordens taxeringsvärde har av gammalt legat högt i Göteborgs och Bohus län, som i detta avseende endast överträffats av Malmöhus län. Detsamma gäller emellertid även åkerns saluvärde, ehuru det vid 1933 års fastighetstaxering åsatta värdet låg åtskilligt över det enligt lantbruksakademiens undersökning rådande saluvärdet.

Att år 1933 en viss övertaxering ägt rum bestyrkes av statistiska centralbyråns undersökning av köpeskillingar och taxeringsvärden å försålda och lagfarna fastigheter, i det att vid de under åren 1934 och 1935 avslutade köpen taxeringsvärdena visade sig överstiga köpeskillingarna. Det är först under år 1936 och första halvåret 1937 som köpeskillingarna något överstego taxeringsvärdena. I genomsnitt för hela perioden uppstod ett överpris på 6.4 %, vilket är lägre än för något annat län i södra och mellersta Sverige med undantag för Uppsala och Kopparbergs län.

I det nu anförda torde den viktigaste förklaringen ligga till att jordbruksfastigheternas totala taxeringsvärde enligt beredningsnämndernas nu

framlagda förslag visar en nedgång med 0.6 %, därav för egentligt jordbruksvärde med 3.4 %. En bidragande orsak till denna minskning är dock även, att inom vissa delar av länet många mindre jordbruksfastigheter överförts till annan fastighet på grund av det i anvisningarna lämnade direktivet, att som jordbruksfastighet endast borde räknas sådan fastighet, varå kunde födas minst två kor.

Vid förberedande möten inför länsstyrelsen angåvos till ledning för taxeringsarbetet enhetsvärden för medelstora jordbruk (med 8—20 hektar åker) särskilt för varje kommun i länet, varvid tre godhetsklasser särskildes med hänsyn till åkerjordens beskaffenhet, hävd och byggnadsbestånd. Med utgångspunkt från dessa enhetsvärden för medelstora jordbruk skulle därefter värdet av åkern vid småbruk inom de tre grupperna högst 3 hektar åker, 3—5 och 5—8 hektar höjas med respektive 50, 25 och 10 %, under det att samma värde vid större jordbruk inom storleksgrupperna 20—40, 40—75 och över 75 hektar åker skulle sänkas med respektive 15, 25 och 30 %. Den angivna graderingen innebär en något större sänkning av värdena för de större fastigheterna än vid 1933 års fastighetstaxering, varemot de relativa tilläggen för småfastigheterna äro oförändrade.

Medelvärdet per hektar åker, sådant det framkommit efter beredningsnämndernas förslag, utgör för hela länet 1,352 kronor. Ehuru detsamma sedan 1933 undergått en mindre sänkning (från 1,360 kronor), överträffas det denna gång likasom vid föregående fastighetstaxeringar endast av motsvarande värde i Malmöhus län. Av grannlänerna hade Hallands län ett värde av 1,232 kronor per hektar och Älvsborgs län 1,016 kronor. Anledningen till taxeringsvärdenas (och saluvärdenas) höga nivå i Göteborgs och Bohus län torde främst vara att söka i den täta bebyggelsen och jordens starka söndersplittring på små fastigheter samt för södra delen av länet därjämte närheten till Göteborg. På gränsen mot Älvsborgs län hava de talrika kommunerna i Göteborgs och Bohus län än högre, än lägre värden än grannkommunerna på andra sidan gränsen, och då förhållandena i många fall torde vara ganska olikartade, är det svårt att utan en närmare undersökning avgöra, huruvida skillnaderna äro sakligt motiverade eller icke. Den olikheten mellan värdesättningen på den ena och andra sidan om gränsen är dock obestridlig, att differentieringen i åkervärdet vid små och stora fastigheter genomförts åtskilligt starkare i de till Göteborgs och Bohus län hörande kommunerna än i de flesta angränsande kommunerna i Älvsborgs län.

Värdet å särskilda förmåner har sedan år 1933 minskats från 1.6 till 1.1 milj. kronor, vilket senare motsvarar endast 12 kronor per hektar åker.

Älvsborgs län. Statistiska centralbyråns förberedande undersökning beträffande köpeskillingar och taxeringsvärden har för detta län utvisat ett

överpris för under senare år försålda jordbruksfastigheter på 25.6 %, därav för de minsta fastigheterna (med högst 5 hektar åker) på icke mindre än 52.5 %, vilket bekräftar de sakkunnigas vid granskningen av taxeringsutfallet år 1933 gjorda erinran, att inom större delen av länet undertaxering ägt rum av de små fastigheterna.

De enhetsvärden för länets olika härader, som fastställdes till ledning för taxeringsarbetet, och som avsågo jord av medelgod beskaffenhet och med normalt bygnadsbestånd, voro uppdelade på fyra storleksgrupper. För fastigheter med högst 4 hektar åker fastställdes inga särskilda enhetsvärden lika litet som för jord av över eller under medelgod beskaffenhet. För fastigheter med 4—10 hektar åker växlade enhetsvärdena för de olika häraderna mellan 800 och 1,600 kronor per hektar, för fastigheter med 10—20 hektar likaledes mellan 800 och 1,600 kronor, för fastigheter med 20—40 hektar mellan 650 och 1,450 kronor och för de största fastigheterna med över 40 hektar mellan 550 och 1,300 kronor. Differentieringen mellan de olika storleksgrupperna förefaller denna gång likaväl som vid föregående fastighetstaxering inom de flesta härader, och ännu mindre framträder den i de av beredningsnämnderna föreslagna värdena. Dessa äro i allmänhet för de två lägsta storleksgrupperna betydligt lägre men för de två högsta grupperna något högre än de i förväg fastställda enhetsvärdena. Efterföljande tabell innehåller exempel på god och mindre god överensstämmelse mellan de föreslagna och de åsatta medelvärdena per hektar åker såväl som på större och mindre differentiering mellan små och stora fastigheter.

Storleksgrupper	Tössbo härad		Nordals härad		Flundre härad		Kullings härad	
	Föreslaget värde	Åsatt värde	Föreslaget värde	Åsatt värde	Föreslaget värde	Åsatt värde	Föreslaget värde	Åsatt värde
Högst 4 hektar åker . .	—	1 194	—	1 296	—	1 208	—	1 180
4—10 » » . . .	950	978	1 000	1 000	1 250	1 137	1 200	1 150
10—20 » » . . .	950	939	900	887	1 200	1 167	1 150	1 150
20—40 » » . . .	850	878	800	810	1 150	1 144	1 050	1 120
Över 40 » » . . .	750	792	700	690	950	1 271	950	1 110

Här framträder för Tössbo och Nordals härader en god överensstämmelse mellan de i förväg angivna enhetsvärdena och de av beredningsnämnderna åsatta medelvärdena, varemot man för Flundre och Kullings härader likasom för åtskilliga andra härader icke ansett sig kunna genomföra de föreslagna enhetsvärdenas i och för sig svaga differentiering mellan små och stora fastigheter. Motiveringen härtill har genomgående varit de förras sämre ställning i avseende på jordens och byggnadernas beskaffenhet samt det

ekonomiska läget. Med hänsyn till de höga överpris, som enligt statistiska centralbyråns här ovan refererade undersökning under senare år erlagts för de mindre fastigheterna, torde det dock vara ofrånkomligt, att dessa alltför jämt i stora delar av Älvsborgs län äro för lågt taxerade i förhållande till de större fastigheterna.

Beredningsnämndernas förslag till årets fastighetstaxering innebär en genomsnittlig ökning sedan år 1933 av det totala taxeringsvärdet å jordbruksfastigheterna på länets landsbygd med 10.8 % och en höjning av åkerjordens medelvärde från 970 till 1,016 kronor eller med 4.7 %.

Av grannlänerna har Skaraborgs län ett medelvärde å åkerjorden av 859 kronor, Värmlands län 861 kronor, Göteborgs och Bohus län 1,352 kronor, Hallands län 1,232 kronor och Jönköpings län 1,062 kronor. Älvsborgs län intager alltså i fråga om åkerjordens taxeringsvärde en mellanställning, som i huvudsak torde äga sin motsvarighet även i avseende på dess saluvärde.

Värdet å särskilda förmåner, som sedan år 1933 undergått en mindre ökning, uppgår till 1.3 milj. kronor eller endast 6 kronor per hektar åker.

Skaraborgs län. I detta län förete de under senare år försålda jordbruksfastigheterna enligt statistiska centralbyråns utredning ett överpris på 23.4 % med följande variationer för fastigheter inom olika storleksgrupper.

Storleksgrupper	Antal fastigheter	Över- eller underpris
Högst 5 hektar åker	184	+ 57.6 %
5—10 » »	133	+ 36.4 »
10—20 » »	89	+ 22.9 »
20—50 » »	51	+ 12.6 »
50—100 » »	10	+ 8.0 »
Över 100 » »	2	— 6.0 »

Överpriset är, såsom härav framgår, för fastigheterna inom de två lägsta storleksgrupperna anmärkningsvärt stort, medan för de större fastigheterna skillnaden mellan köpeskillingar och taxeringsvärden är jämförelsevis liten och inom den högsta storleksgruppen — där det dock gäller endast två fastigheter — förstnämnda värde t. o. m. understiger det sistnämnda med 6 %.

Emot det nämnda överpriset för under senare år sålda jordbruksfastigheter på 23.4 % svarar en höjning sedan år 1933 av jordbruksfastigheternas totala taxeringsvärde på länets landsbygd av 7.7 % och en stegring i åkerjordens värde per hektar sedan samma tidpunkt från 820 till 859 kronor eller med 4.8 %.

Beträffande graderingen av åkerns värde vid större och mindre fastigheter fastställdes å förberedande möte inför länsstyrelsen enhetsvärden per hektar åker för sex storleksgrupper och inom varje sådan grupp för tre godhetsklasser enligt följande skala.

Storleksgrupper	Godhetsklasser		
	God	Medelgod	Mindre god
2— 5 hektar åker	1 500	1 300	1 100
5— 10 » »	1 200	1 100	900
10— 20 » »	1 100	1 000	800
20— 30 » »	1 000	900	700
30— 50 » »	900	800	600
50—100 » »	800	700	500

För den högsta och lägsta godhetsklassen likaväl som för fastigheter med under 2 hektar och över 100 hektar åker hava inga enhetsvärden fastställts.

Till jämförelse med ovanstående skala återgivas följande genom landskamrerarens försorg uträknade medelvärden per hektar åker för hela länets landsbygd enligt beredningsnämndernas förslag.

Fastigheter med högst 2 hektar åker	1 167 kr.
» » 2— 5 » »	987 »
» » 5— 10 » »	893 »
» » 10— 20 » »	897 »
» » 20— 30 » »	875 »
» » 30— 50 » »	827 »
» » 50—100 » »	775 »
» » över 100 » »	746 »

Den ganska betydande differentiering mellan åkerns värde vid det mindre och större jordbruket, som den i förväg fastställda enhetsskalan innebär, har, såsom den sista tablån utvisar, endast till en del kunnat genomföras av beredningsnämnderna.

Medan medelvärdet per hektar åker för Skaraborgs län, som redan nämnts, utgör 859 kronor, har Älvsborgs län ett motsvarande värde av 1,016 kronor, Värmlands län av 861 kronor, Örebro län av 968 kronor och Östergötlands län av 1,097 kronor. Jämtne Värmlands län har alltså Skaraborgs län i medeltal ett åtskilligt lägre värde å åkern än de tre övriga länen. Tidigare undersökningar utvisa emellertid, att länens inbördes ställning i avseende på åkerjordens saluvärde är i stort sett densamma. Det visar sig dock vid en detaljerad jämförelse mellan åkerjordens medelvärde för gränskommunerna inom Skaraborgs och övriga län, att kommunvärdena i Skaraborgs län i allmänhet ligga lägre än i grannlänen.

Värmlands län. Vid 1933 års fastighetstaxering var Värmlands län ett av de få län, där det egentliga jordbruksvärdet undergått en icke obetydlig ökning, varigenom åkerns taxeringsvärde per hektar kom att överstiga dess saluvärde. Trots de sedan dess stegrade fastighetsvärdena, hava på grund härav, enligt statistiska centralbyråns undersökning, de under senare år försålda jordbruksfastigheterna i Värmlands län betingat pris, som i genomsnitt endast med 9.3 % översteg deras taxeringsvärde. För de medelstora och större av dessa fastigheter låg för övrigt försäljningspriset något under taxeringsvärdet. Likväl innebär beredningsnämndernas förslag till 1938 års taxering, trots det att under mellantiden Karlstads landskommun införlivats med Karlstads stad, en stegring av jordbruksfastigheternas hela taxeringsvärde med 7.8 %. Åkerjordens hektarvärde har enligt samma förslag stegrats från 820 till 861 kronor, eller med 5.0 %.

De till ledning för taxeringsarbetet fastställda enhetsvärdena för åkern voro graderade *dels* efter läge och jordnatur i tre klasser, *dels* inom varje sådan klass efter jordens beskaffenhet (bättre, goda och sämre jordar), *dels* slutligen efter fastigheternas åkerareal i sju storleksgrupper med i senare fallet en avsevärd differentiering mellan små och stora fastigheter. I vilken mån denna differentiering upprätthållits i beredningsnämndernas förslag, äro de sakkunniga i brist på erforderligt material icke i tillfälle att bedöma. I de kommuner, där de små fastigheterna dominera, har emellertid åkerjorden genomgående ett åtskilligt högre medelvärde än på den eljest ifråga om jordmån och klimat i allmänhet bättre gynnade slättbygden vid Väneren, där fastigheterna i genomsnitt äro betydligt större. Såsom andra orsaker till de höga jordvärdena i länets skogsbygder hava av landskamreraren framhållits »den mindre tillgången på odlad jord, den i förhållande till jordarealen i regel bättre bebyggelsen och att dessa mindre jordbruk äga ett väsentligt stöd i skogen samt att jorden här får större betydelse för produktionen av livsmedel till jordinnehavaren och hans familj jämte foder till skogsbrukets hästar eller dragare». Det förefaller dock, som om i de nordligaste kommunerna åkerns värde upptagits väl högt i jämförelse med angränsande kommuner i Kopparbergs län. Så hava Norra Finnskoga och Dalby i förstnämnda län medelvärden för åkern å respektive 2,198 och 1,701 kronor emot 1,548 kronor för Lima på andra sidan gränsen.

På gränsen mot Örebro län hava kommunerna i Värmlands län i regel de högsta medelvärdena. Särskilt är skillnaden anmärkningsvärt stor mellan Gåsborn i Värmlands län (1,474 kronor per hektar) och Hällefors i Örebro län (826 kronor per hektar). Utefter gränsen mot Älvsborgs län består alltså jämt en avsevärd ojämnhet i åkervärdena mellan Tveta (758 kronor per hektar) och Kila (626 kronor) i Värmlands län samt Åmåls landskommun (996 kronor) och Mo (957 kronor) i Älvsborgs län.

I genomsnitt för hela länets landsbygd uppgår, som nämnts, taxerings-

värdet per hektar åker till 861 kronor. Av de angränsande länen har Älvsborgs län ett medelvärde av 1,016 kronor, Skaraborgs län 859 kronor, Örebro län 968 kronor och Kopparbergs län 1,240 kronor.

Värdet å särskilda förmåner har sedan senaste fastighetstaxering undergått en mindre höjning; det uppgår till 2.6 milj. kronor, motsvarande 14 kronor per hektar av hela åkerarealen.

Örebro län företer i avseende på förhållandet mellan köpeskillingar och taxeringsvärden å under senare år försålda jordbruksfastigheter ungefär samma bild som flertalet andra län. Statistiska centralbyråns undersökning konstaterade för dylika fastigheter inom ifrågasvarande län ett genomsnittligt överpris på 18.1 %, med tydlig tendens till stegring för de senast sålda fastigheterna och för fastigheter med liten åkerareal.

Vid fastställandet av de föreskrivna enhetsvärdena har länet, likasom vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering, indelats i tre grupper efter avsättningsmöjligheter och klimatiska förhållanden, samt jorden inom varje sådan grupp graderats i tre godhetsgrader. Man utgick därvid från medelstora jordbruk med en åkerareal av 10—15 hektar åker och fastställde för fastigheter av denna storlek med medelgott läge och medelgod jord ett enhetsvärde inom grupp I av 1,200 kronor, inom grupp II av 950 kronor och inom grupp III av 750 kronor. För mindre och större fastigheter fastställdes därefter särskilda enhetsvärden enligt en fallande skala, som inom ovannämnda grupp II rörde sig mellan 1,650 kronor per hektar för fastigheter med 2 hektar åker och 600 kronor för de största fastigheterna med över 100 hektar. För värdesättningen av fastigheterna inom de två lägsta storleksgrupperna (med 2 och 3 hektar åker) lämnades därutöver den anvisningen, att en undersökning i varje fall borde göras, huru taxeringsvärdet skulle ställa sig vid tillämpning av grunderna för taxering av »annan fastighet»; om därvid ett högre värde skulle åsatts fastigheten än vid tillämpning av de angivna enhetsvärdena, borde skillnaden tilläggas i form av värde å särskild förmån. Obebyggd åker ansågs hava ett värde av högst hälften av de för medelstora fastigheter angivna enhetsvärdena.

Enligt vad av landskamreraren meddelats, har det vid beredningsnämndernas arbete inom några distrikt icke varit möjligt att för de mindre fastigheterna följa de fastställda enhetsvärdena, emedan dessa fastigheter nästan genomgående vore illa belägna och försedda med dåliga byggnader. Där läget vore bättre, i synnerhet med hänsyn till arbetstillfällen, hade även dessa smärre jordbruk taxerats efter enhetsvärden, som motsvarade eller överstego de fastställda.

Trots de anförda omständigheterna synes vid beredningsnämndernas värdesättning i allmänhet en ganska betydande differentiering hava genomförts mellan de mindre och större fastigheterna. Som exempel på den olika

graderingen anföras först i följande tabell medelvärdena per hektar åker för andra taxeringsdistriktet, omfattande Hammars, Askersunds, Snavlunda och Lerbäcks kommuner där skillnaden mellan små och stora fastigheter är jämförelsevis liten.

Fastigheter med	1— 5.9 hektar åker	1 137 kr.
»	» 6—12.9 »	» 953 »
»	» 13—20.9 »	» 829 »
»	» 21—40.9 »	» 773 »
»	» minst 41 »	» 833 »

Å andra sidan har exempelvis i följande kommuner en betydande differentiering genomförts.

Storleksgrupper	Glanshammar	Götlunda	Karlskoga
2 hektar åker	1 730	1 500	} 1 858
3 » »	1 365	1 270	
4— 6 » »	1 195	1 105	1 443
7— 9 » »	1 055	930	1 095
10— 15 » »	1 040	900	887
16— 50 » »	1 045	785	813
51—100 » »	1 000	680	757
minst 100 » »	—	610	702

Det i anvisningarna förordade tillägget av byggnadsvärde vid de mindre jordbruksfastigheterna har föranlett, att särskilt byggnadsvärde i vissa kommuner upptagits med icke obetydliga belopp, varigenom för hela länets landsbygd värdet å särskilda förmåner sedan år 1933 ökats från 2.8 till 3.0 milj. kronor. Fördelat på hela åkerarealen motsvarar dock sistnämnda belopp icke mera än 20 kronor per hektar.

Medan medelvärdet per hektar åker för Örebro län uppgår till 968 kronor, utgör motsvarande värde för Värmlands län 861 kronor, för Skaraborgs län 859 kronor, för Östergötlands län 1,097 kronor, för Södermanlands län 859 kronor, för Västmanlands län 795 kronor och för Kopparbergs län 1,240 kronor.

Vad beträffar åkerjordens värde per hektar inom de kommuner, som äro belägna utefter länsgränsen, hava redan påpekats å ena sidan det låga värdet för Hällefors på gränsen mot Värmlands län och å andra sidan de höga värdena för Lerbäck och Hammar på gränsen mot Östergötlands län. Hällefors kommun i Örebro län gränsar även till Sävsnäs i Kopparbergs län, där åkerns medelvärde är nära 500 kronor högre än i Hällefors, en anmärkningsvärt stor divergens, som icke torde motsvaras av en lika stor skillnad ifråga om åkerjordens saluvärde.

Västmanlands län har länge vid sidan av Uppsala län haft de lägsta taxeringsvärdena av alla fastlandslän. Även åkerjordens saluvärde är mycket lågt, men de sakkunniga hava dock vid föregående undersökning ansett sig hava anledning att framhålla den jämförelsevis låga taxeringsnivån. Köpeskillingarna för de i statistiska centralbyråns förberedande undersökning ingående jordbruksfastigheterna i Västmanlands län överstiga taxeringsvärdet med 20.7 %. En liknande, av landskamreraren verkställd sammanställning, vid vilken medtagits endast fastigheter med intet eller oväsentligt skogsinnehav, visar för mindre fastigheter ett betydande överpris men däremot för stora fastigheter föga skillnad mellan köpeskillingar och taxeringsvärden.

Till ledning för taxeringsarbetet har upprättats en tabell med olika enhetsvärden varvid fastigheterna uppdelats *dels* i tre grupper med avseende på byggnadernas beskaffenhet samt jordens hävd och dränering, *dels* i tre grupper efter belägenheten, *dels* i tre grupper efter åkerjordens beskaffenhet, *dels* slutligen i sju storleksgrupper. För fastigheter av medelgod beskaffenhet i de tre första hänseendena variera enhetsvärdena mellan 1,200 kronor inom den lägsta storleksgruppen (2—5 hektar åker) till 600 kronor inom den högsta (över 100 hektar). Det är alltså en betydande variation i de angivna enhetsvärdena. Lägenheter under 2 hektar borde enligt de lämnade anvisningarna taxeras såsom annan fastighet.

Beredningsnämndernas förslag innebär en höjning av jordbruksfastigheternas hela taxeringsvärde sedan år 1933 med 14.3 %, vilket är en starkare stegring än i något annat län. Härtill har det ökade värdet å skogsmarken och skogen starkast bidragit, men även värdet per hektar av åkerjorden har stigit från 730 till 795 kronor eller med 8.9 %.

Till belysning av växlingarna i åkerjordens värde per hektar enligt beredningsnämndernas förslag meddelas följande sammanställning för vissa taxeringsdistrikt.

Storleksgrupper	Tuhundra o. del av Snevringe härad	Del av Simtuna o. Tors-tuna härad	Slende o. Yttertjurbo härad	Skinnskattebergs h:d o. del av G. Norbergs bergslag	Övertjurbo o. Vagnsbro h:d o. del av G. Norbergs bergslag
2— 5 hektar . . .	1 130	1 103	977	1 189	1 142
5— 10 » . . .	955	830	886	903	866
10— 20 » . . .	872	792	836	814	839
20— 30 » . . .	844	775	810	824	826
30— 50 » . . .	835	777	796	791	801
50—100 » . . .	800	730	769	718	743
Över 100 » . . .	709	632	730	677	662

Här framträder inom flertalet distrikt en icke obetydlig differentiering mellan små och stora fastigheter, medan densamma inom vissa andra delar av länet synes hava blivit mindre än som avsetts.

Åkerjordens medelvärde per hektar uppgår, som förut nämnts, i medeltal för Västmanlands län till 795 kronor. Av grannlänerna har Uppsala län ett motsvarande värde av 754 kronor, Södermanlands län av 859 kronor, Örebro län av 968 kronor, Kopparbergs län av 1,240 kronor och Gävleborgs län av 1,085 kronor. De ojämnheter som vid föregående fastighetstaxeringar framträtt mellan Västmanlands län samt Örebro, Kopparbergs och Gävleborgs län har vid den nu föreliggande taxeringen i viss mån utjämnats genom betydande höjningar för kommunerna i Västmanlands län, medan angränsande kommuner i de tre grannlänerna i allmänhet fått sina värden något sänkta. Den största skillnaden kvarstår ännu gent emot Gävleborgs län, där för Hedesunda och Österfärnebo åkerjorden har ett medelvärde av respektive 1,147 och 974 kronor, medan detsamma för Östervåla och Nora i Västmanlands län stannar vid 799 och 763 kronor.

Värdet å särskilda förmåner har sedan år 1933 minskats från 1.7 till 1.2 milj. kronor och motsvarar nu endast 8 kronor per hektar åker.

Kopparbergs län. Den starka jordsplittringen i förening med knappheten på odlad jord har i det inre av Svealand och större delen av Norrland föranlett höga jordpriser, efter vilka åkerjordens taxeringsvärde i stort sett anpassat sig. I Kopparbergs län har sistnämnda värde vid föregående fastighetstaxeringar t. o. m. legat icke obetydligt över saluvärdet. Statistiska centralbyråns förberedande undersökning angående förhållandet mellan köpeskillingar och taxeringsvärden vid under senare år försålda jordbruksfastigheter bestyrker den höga taxeringsnivån i Kopparbergs län, som ensamt av alla län uppvisar något lägre köpeskillingar (1.8 %) än taxeringsvärden. Även ifråga om de under första halvåret 1937 försålda fastigheterna är förhållandet detsamma. Det är endast vid de mindre fastigheterna och vid fastigheter med god tillgång på skog som något överpris uppkommit.

Det synes därför stå i god överensstämmelse med den redan förut höga taxeringsnivån, då vid årets fastighetstaxering beredningsnämndernas förslag innebär endast en jämförelsevis liten stegring (4.9 %) av jordbruksfastigheternas hela taxeringsvärde och en mindre sänkning (0.7 %) av det egentliga jordbruksvärdet. Det åsatta värdet per hektar åker har även undergått en mindre sänkning (från 1,250 till 1,240 kronor).

Inom hela norra Sverige, innefattande de fyra nordligaste länen samt stora delar av Gävleborgs, Kopparbergs och Värmlands län, äro jordbruksfastigheterna i allmänhet så små, att större delen av åkerns taxeringsvärde ligger i byggnaderna, på samma gång som åkerns värde där starkt träder tillbaka för värdet av skogsmark och växande skog. Dessa omständigheter samverka till att det uträknade medelvärdet per hektar åker får mindre betydelse än inom övriga delar av landet, och medföra, att sagda medel-

värde icke i samma mån som inom övriga delar av landet kan användas som mått på taxeringsutfallets jämnhet vad inägojorden beträffar. Det sistnämnda gäller vid jämförelser såväl mellan olika kommuner som mellan fastigheter av olika storlek. En olikhet mellan södra och norra Sverige, som kan förtjäna påpekas, är emellertid den helt olika roll byggnadernas värde uppenbarligen spelar vid taxeringen av de mindre fastigheterna. Inom flertalet län i södra Sverige äro, såsom i det föregående upprepade gånger framhållits, värdena per hektar åker såväl i och för sig som i jämförelse med medelstora och större fastigheter i samma trakt anmärkningsvärt låga, medan i norra Sverige åkerjordens värde vid de små fastigheterna på grund av det höga byggnadsvärdet genomgående ligger avsevärt högre. Detta gäller framför allt om de åsatta taxeringsvärdena men i viss mån även om de i förväg fastställda enhetsvärdena.

Till ledning för årets fastighetstaxering i Kopparbergs län bibehölls samma enhetsvärden som för år 1933. Härvid har länet uppdelats på fyra i avseende på ägoslag och jordens beskaffenhet i huvudsak likartade förhållanden, och inom varje sådant område hava fastställts enhetsvärden, som graderats i tre godhetsklasser och tre lägeklasser, allt under förutsättning av normalt byggnadsbestånd. För länets sydligaste del voro de sålunda angivna enhetsvärdena per hektar åker inom godhetsklass II vid medelgott läge följande: för fastigheter med 2—5 hektar åker 1,700 kronor, för fastigheter med 5—10 hektar 900 kronor, för fastigheter med 10—20 hektar 800 kronor och för fastigheter med minst 20 hektar 700 kronor. För länets nordligaste del fastställdes inom de båda lägsta storleksgrupperna motsvarande enhetsvärden till respektive 1,900 och 1,400 kronor per hektar. Om värdet av en jordbruksfastighets byggnadsbestånd i väsentlig grad översteg värdet av de byggnader, som behövdes för fastighetens bruk och skötsel, skulle, enligt lämnade anvisningar, detta övertvärde upptagas under särskilda förmåner. För fastigheter med mindre än 2 hektar åker fastställdes inga enhetsvärden.

Även vid 1938 års fastighetstaxering synes en likformig taxering av jordbruksfastigheternas byggnader mött svårigheter. Man har inom varje särskild kommun i allmänhet tillämpat samma metod för värdesättning av åkerjord och byggnader som vid föregående fastighetstaxering, varvid byggnadernas värde än helt och hållet inräknats i åkerjordens värde, än i stor utsträckning upptagits under särskilda förmåner. Som exempel på de kommuner, där sistnämnda förfaringssätt tillämpats, kan nämnas Malung, där särskilda förmåner upptagits till ett värde av över 1.4 milj. kronor. Om detta belopp, som till allra största delen torde utgöras av värde å byggnader, fördelas på kommunens hela åkerareal, motsvarar detsamma icke mindre än 738 kronor per hektar eller jämnt hälften av det för åkerjorden upptagna värdet per hektar, som uppgår till 1,480 kronor. I länets två

nordligaste kommuner, Särna och Idre, där jordbruksfastigheterna genomgående hava mycket liten åkerareal och fastigheternas värde till övervägande del ligger i byggnaderna, har man ifråga om fastigheter med högst 2 hektar åker helt och hållet hänfört byggnadernas värde till särskilda förmåner och därigenom kommit upp till betydligt högre värde å dessa förmåner än å hela åkerjorden. Den senare har nu i beredningsnämndernas förslag åsatts ett värde av för Särna 1,244 och för Idre 1,261 kronor, men fördelas de särskilda förmånernas värde på åkerarealen, stiger dess värde per hektar till icke mindre än 3,877 kronor för Särna och 3,370 kronor för Idre. I summa för hela länet uppgå de särskilda förmånerna till ett värde av 10.4 milj. kronor, motsvarande 97 kronor per hektar åker.

Mot ett medelvärde per hektar åker för Kopparbergs län av 1,240 kronor svarar för Värmlands län ett motsvarande värde av 861 kronor, för Örebro län av 968 kronor, för Västmanlands län av 795 kronor, för Gävleborgs län av 1,085 kronor och för Jämtlands län av 1,095 kronor. Kopparbergs län ligger alltså fortfarande betydligt över samtliga grannlän, och skillnaden blir ännu större, om hänsyn tages till värdet av särskilda förmåner. Betraktar man åkerjordens medelvärde för gränskommunerna inom Kopparbergs och angränsande län, är det dock uppenbart, att en betydande utjämning av de tidigare starkt växlande värdena numera genomförts, även om vissa ojämnheter alltjämt kvarstå. Den betydande skillnaden mellan åkervärdet för Lima kommun i Kopparbergs län (1,548 kr.) och för Norra Finnskoga i Värmlands län (2,198 kr.) har redan påpekats. En liknande divergens framträder även mellan Lima och dess grannkommun Malung i samma län, som, om det som särskilda förmåner upptagna byggnadsvärdet tillägges åkervärdet, når upp i ett värde per hektar åker av 2,218 kronor, eller nästan exakt samma värde som för Norra Finnskoga. En mycket stor skillnad förekommer även mellan å ena sidan Särna och Idre i Kopparbergs län, där åkerjordens värde, med inräknande av byggnadsvärdet, överstiger 3,000 kronor per hektar, och å andra sidan kommunerna Lillhärdal, Linsäll och Tännäs i Jämtlands län med respektive 1,221, 1,332 och 853 kronor per hektar. Även på gränsen mellan Kopparbergs och Gävleborgs län äro olikheterna i vissa fall stora, men förhållandena i de vidsträckta kommunerna torde vara så olikartade, att någon direkt jämförelse icke är utan ingående undersökning möjlig.

Gävleborgs län. Enligt statistiska centralbyråns förberedande undersökning överstego för de under senare år inom detta län försålda jordbruksfastigheterna de erlagda köpeskillingarna taxeringsvärdet med 6.0 %. Det är dock endast för de mindre fastigheterna som ett dylikt överpris förekommer, medan för medelstora och större fastigheter köpeskillingarna icke nå upp till taxeringsvärdet. Trots detta innebär beredningsnämndernas för-

slag en höjning av jordbruksfastigheternas totala taxeringsvärde med icke mindre än 13.4 %. Det egentliga jordbruksvärdet enbart har däremot undergått en mindre sänkning (med 0.8 %), och åkerjordens värde per hektar har här likasom i Kopparbergs län gått något tillbaka (från 1,110 till 1,085 kr.).

Vid beräkning av enhetsvärdena å åkerjorden vid fastigheter av olika storlek har man i Gävleborgs län vid den nu förevarande likasom vid de två närmast föregående fastighetstaxeringarna gått tillväga enligt en från andra län i viss mån avvikande metod. Man har utgått från värdet per hektar av åkerjorden i obebyggt skick och har därtill lagt ett genomsnittligt värde av byggnaderna för fastigheter av olika storlek. Man indelade länets kommuner i fyra olika klasser och fastställde för dem ett hektarvärde å obebyggd åkerjord i medelgott läge av respektive 700, 600, 500 och 350 kronor. Dessa utgångsvärden graderades därefter i tre godhetsgrader och lika många grader med hänsyn till fastigheternas läge men utan någon differentiering efter deras storlek. För normalt byggnadsbestånd bestämdes vissa medelvärden för fastigheter av olika storlek och läge. Som exempel på de därvid angivna medelvärdena å byggnaderna inom olika storleksgrupper återgivas följande medeltal för fastigheter med normalt byggnadsbestånd och medelgott läge: fastigheter med 1—2 hektar åker 2,300 kronor, fastigheter med 2—4 hektar 3,500 kronor, fastigheter med 4—6 hektar 4,300 kronor, fastigheter med 6—8 hektar 5,200 kronor, fastigheter med 8—10 hektar 5,700 kronor och fastigheter med 10—12 hektar 6,300 kronor per fastighet. Vid större och dyrbarare byggnadsbestånd än som för fastighetens brukande kunde anses normalt och behövt, skulle dess mervärde utöver tillämpliga enhetsvärden taxeras såsom särskild förmån. Det här tillämpade förfaringssättet leder med ovan angivna värden å byggnaderna till en stark differentiering i hektarvärdena för större och mindre fastigheter men innebär onekligen en rationell metod för avvägning av de olika fastighetsgruppernas inbördes värde

Gentemot ett medelvärde per hektar åker för Gävleborgs län av 1,085 kronor svara för grannlänerna motsvarande värden av 754 kronor för Uppsala län, 795 kronor för Västmanlands län, 1,240 kronor för Kopparbergs län, 1,095 kronor för Jämtlands län och 1,154 kronor för Västernorrlands län. Gävleborgs län ligger jämte de tre sistnämnda länen på en väsentligt högre nivå ifråga om åkervärdet än Uppsala och Västmanlands län. Den stora skillnaden äger till stor del sin motsvarighet i olika saluvärden å jorden och bör, i den mån så är fallet, icke utjämnas. Det har dock vid behandlingen av Uppsala och Västmanlands län framhållits, att åkerjordens värde i vissa av de kommuner, som ligga på gränsen till Gävleborgs län, trots att en betydande utjämning skett, ännu alltför mycket avviker från grannkommunerna på andra sidan gränsen. Beträffande de ojäm-

heter som förekomma utefter gränsen mot Kopparbergs, Jämtlands och Västernorrlands län är det svårt att utan en ingående undersökning bedöma, om de äro sakligt motiverade eller icke.

Det redan förut höga värdet å särskilda förmåner har nu ytterligare stegrats till 6.4 milj. kronor, vilket motsvarar 57 kronor per hektar av åkerarealen. Härav kommer drygt 1 milj. kronor enbart på Valbo kommun. Då en stor del härav torde utgöras av från åkervärdet överflyttat särskilt byggnadsvärde, innebär detta att den betydande sänkningen i åkerns värde per hektar för denna kommun (från 1,440 till 1,179 kr.) till stor del endast är skenbar och att skillnaden i taxeringsnivån gentemot Älvkarleby kommun i Uppsala län är större än värdena per hektar åker giva vid handen.¹

Västernorrlands län. Vid statistiska centralbyråns undersökning har för de under senare år försålda jordbruksfastigheterna i detta län uppkommit ett överpris av 11.5 % å taxeringsvärdet, vilket till huvudsaklig del torde förklaras av den ökning i saluvärdet å skogsmark och växande skog, som inträtt under de senaste åren, samt av att grunderna för taxering av dessa värdeobjekt lämna till resultat ett värde, som understiger saluvärdet.

En av landskamreraren verkställd undersökning av under senare tid försålda jordbruksfastigheter utvisar, att köpeskillningarna å stora och medelstora fastigheter intill städer och industricentra eller eljest med gott läge i det närmaste överensstämma med taxeringsvärdena. Fastigheter med sämre avsättningsförhållanden hava däremot försålts till något högre pris än taxeringsvärdet. Förklaringen härtill angives av landskamreraren ligga dels däri, att den statliga jordbrukshjälpen verkat mera gynnsamt ifråga om sistnämnda fastigheter, dels däri att förbättrade kommunikationer ökat dessas värde.

Med hänsyn till den föreliggande situationen hava de enhetsvärden, som tillämpades år 1933, fastställts att gälla även vid den nu förevarande fastighetstaxeringen. Härvid borde dock enligt anvisningarna särskild uppmärksamhet ägnas åt de fastigheter, som vid förra fastighetstaxeringen betecknades äga »sämsta läge», ävensom åt de fastigheter, som hade särskilt gott byggnadsbestånd.

De fastställda enhetsvärdena för åkerjorden voro graderade efter en skala, i vilken fastigheterna voro uppdelade på icke mindre än 22 storleksgrupper (den lägsta med 1—1.99 hektar åker och den högsta med 22—22.99 hektar). Inom varje storleksgrupp voro fastigheterna ytterligare uppdelade på tre klasser efter läget och tre godhetsgrader. För godhetsklass 2 och medelgott läge växla de angivna enhetsvärdena mellan 2,130 kronor per hektar inom den lägsta storleksgruppen och 590 kronor inom den

¹ Enligt meddelande från landskamreraren har värdet å särskilda förmåner inom Valbo kommun av taxeringsnämnden nedsatts till 294,800 kronor.

högsta, vilket innebär en betydande differentiering. För varje kommun i länet angavs därjämte den nivå i procent av de fastställda enhetsvärdena, till vilken kommunens taxering borde anpassas.

Beredningsnämndernas förslag har medfört en höjning av jordbruksfastigheternas taxeringsvärde med 10.3 % utöver 1933 års värde. För det egentliga jordbruksvärdet stannar dock ökningen vid 2.2 %, och åkerjordens medelvärde per hektar har ökats från 1,120 till 1,154 kronor eller med 3 %.

Av grannlänerna har Gävleborgs län ett medelvärde för åkern av 1,085 kronor, Jämtlands län av 1,095 kronor och Västerbottens län av 1,009 kronor. Västernorrlands län ligger alltså i detta avseende något högre än de omgivande länen, men skillnaden är icke i något fall synnerligen stor, och taxeringsnivåns inbördes höjd förefaller i stort sett väl avvägd.

På gränsen mot Gävleborgs län har åkerjorden genomgående ett högre medelvärde inom de till Västernorrlands län hörande kommunerna, men jordbrukets förhållanden torde vara så olika på de båda sidorna om gränsen, att någon direkt jämförelse i avseende på de åsatta värdena och deras skälighet knappast är möjlig. Utefter den norra gränsen tyder den stora skillnaden mellan åkervärdet för Junsele (999 kr. per hektar) och den angränsande kommunen Åsele i Västerbottens län (1,581 kr.) på en betydande ojämnhet i taxeringen de båda kommunerna emellan, medan däremot överensstämmelsen mellan övriga gränskommuner är avsevärt större. På gränsen mot Jämtlands län ligga medelvärdena för de till Västernorrlands län hörande kommunerna genomgående högst.

Ifråga om redovisningen av tomt och trädgård har denna gång i ett stort antal kommuner detta ägoslag taxerats tillsammans med åkern, vilket medfört en minskning av dess areal från 4,128 till 2,538 hektar. I stället har åkerarealen undergått en motsvarande ökning.

Värdet å särskilda förmåner har sedan år 1933 minskats från 6.4 till 5.2 milj. kronor men motsvarar dock fortfarande 52 kronor per hektar åker.

Jämtlands län skiljer sig i statistiska centralbyråns undersökning angående de under senare år sålda jordbruksfastigheternas köpeskillingar och taxeringsvärden åtskilligt från övriga län i norra Sverige däruti, att de dithörande fastigheterna förete ett väsentligt högre överpris (23.3 %). Överpriset är även i detta län störst vid de minsta fastigheterna och vid fastigheter med stor skogstillgång.

Enligt beredningsnämndernas förslag har jordbruksfastigheternas hela taxeringsvärde sedan år 1933 ökats med 11.0 %, och åkerjordens värde per hektar har vuxit från 1,060 till 1,095 kronor eller med 3.3 %.

Vid enhetsvärdenas fastställande uppdelades länet, liksom år 1933, i två delar, omfattande den ena Jämtland, med undantag för Hotagens och

Frostvikens kommuner, den andra Härjedalen och de två nämnda kommunerna i Jämtland. Enhetsvärdena, som beräknats för fastigheter med normalt byggnadsbestånd och medelgoda avsättningsförhållanden, voro för olika godhetsklasser och storleksgrupper följande.

Storleksgrupper	Jämtlandsdelen			Härjedalsdelen		
	Kl. I	Kl. II	Kl. III	Kl. I	Kl. II	Kl. III
2— 5 hektar åker	1 400	1 100	700	1 200	900	600
5—10 » »	1 100	900	600	900	750	500
Över 10 » »	1 000	800	500	800	650	400

Variationerna äro, som härav framgår, avsevärt större mellan skilda godhetsklasser än mellan de olika storleksgrupperna. På samma sätt graderade enhetsvärden fastställdes även för slätteräng, kultiverad betesäng och annan betesäng. För fastigheter med en areal av mindre än 2 hektar åker angåvos inga särskilda enhetsvärden.

Medelvärdet per hektar åker utgör för Jämtlands län, som nämnts, 1,095 kronor. Av grannlänen har Kopparbergs län ett medelvärde av 1,240 kronor, Gävleborgs län 1,085 kronor, Västernorrlands län 1,154 kronor och Västerbottens län 1,009 kronor.

De lägsta åkervärdena av länets samtliga kommuner förete Storsjö och Tännäs i Härjedalen (respektive 802 och 853 kr. per hektar). Dessa kommuner äro otvivelaktigt i jordbrukshänseende mycket ogynnsamt ställda, men skillnaden i åkers värde mellan dem och angränsande kommuner, där förutsättningarna för jordbruket näppeligen torde vara bättre, förefaller anmärkningsvärt stor. Så har åkerjorden i Linsäll ett värde i medeltal av 1,332 kronor samt i Särna och Idre i Kopparbergs län av respektive 1,244 och 1,261 kronor, vartill för sistnämnda två kommuner tillkomma mycket höga tilläggsvärden för byggnader. Även kommunerna i nordligaste Jämtland hava låga värden på åkerjorden, men dessa avvika icke i högre grad från angränsande kommuner i samma län eller från Vilhelmina i Västerbottens län. Sistnämnda kommun har dock ett mycket lågt värde (807 kr.) i jämförelse med angränsande kommuner i samma län, av vilka Dorotea har 1,315 kronor per hektar och Åsele 1,581 kronor. Överhuvudtaget förekomma i det inre Norrland starka växlingar i åkerjordens värde, vilkas skälighet är svår att bedöma med hänsyn till den stora olikhet, som råder mellan skilda trakter i avseende på klimat, jordmån och avsättningsförhållanden.

En förbättrad redovisning har vid denna fastighetstaxering genomförts beträffande tomt och trädgård, som nu finnes särskilt taxerad inom så gott som alla kommuner. Härigenom har arealen av detta ägoslag ökats

från 793 till icke mindre än 4,296 hektar. I stället har länets åkerareal minskats med omkring 1,000 hektar. Värdet av särskilda förmåner uppgår i summa för hela länets landsbygd till 1.4 milj. kronor eller 21 kronor per hektar åker.

Västerbottens län. I detta län har enligt statistiska centralbyråns undersökning vid de under senare år företagna fastighetsförsäljningarna köpeskillningarna överstigit taxeringsvärdena med 9.8 %. Vid de under åren 1934 och 1935 företagna köpen är dock förhållandet mellan dessa värden omvänt, och det är först fr. o. m. år 1936 som saluvärdena stegrats, så att överpris uppstått.

Den i beredningsnämndernas förslag uppnådda stegringen sedan år 1933 av jordbruksfastigheternas taxeringsvärde har varit exakt densamma som det nyss angivna överpriset å försålda fastigheter, eller 9.8 %. Åkerjordens värde har under samma tid ökat från 950 till 1,009 kronor per hektar eller med 6 %.

De till ledning för taxeringsarbetet fastställda enhetsvärdena voro upprättade enligt följande skala, i vilken fastigheterna uppdelats i tre storleksgrupper samt i lika många godhetsklasser med hänsyn till åbyggnadernas beskaffenhet, jordmånen, ägornas hävd och belägenheten.

Storleksgrupper	Kl. I	Kl. II	Kl. III
2— 5 hektar åker	2 200	1 600	1 000
5—10 » »	2 000	1 400	600
Över 10 » »	1 800	1 300	500

För fastigheter med högst 2 hektar åker fastställdes inga enhetsvärden.

Mot det nyss angivna medelvärdet för åkern i Västerbottens län (1,009 kr. per hektar) svarar för Västernorrlands län ett motsvarande värde av 1,154 kronor, för Jämtlands län 1,095 kronor och för Norrbottens län 1,154 kronor.

Vissa ojämnheter i åkerjordens värdesättning på gränsen mellan Västernorrlands och Västerbottens län hava redan påtalats. Det är Åsele kommun i sistnämnda län, som med ett medelvärde av 1,581 kronor per hektar starkt avviker från den i det förra länet belägna grannkommunen Junsele, där åkern har ett värde av endast 999 kronor, ehuru förhållandena i de båda kommunerna torde vara ganska likartade. Åsele jämte den angränsande kommunen Fredrika (med ett medelvärde av 1,495 kr. per hektar) skilja sig genom sina höga värden även från de omkringliggande kommunerna i samma län. Å andra sidan avviker Vilhelmina genom ett mycket lågt värde (807 kr. per hektar åker) från de angränsande kommunerna i

samma län, av vilka det nyssnämnda Åsele har ett medelvärde av 1,581 kronor, Dorotea 1,315 kronor, Lycksele 1,215 kronor, Stensele 1,132 kronor och Tärna 1,212 kronor. Det har visserligen som förklaring till de låga värdena inom Vilhelmina anförts, att åkerjorden där till stor del består av myrmarker och ströängsodlingar, som ofta äro av mindre god beskaffenhet, men då förhållandena icke torde vara bättre i grannkommunerna, synes här föreligga en ojämnhet i värdesättningen, som påfordrar rättelse i ena eller andra riktningen.

På gränsen mot Norrbottens län skiljer sig Byske kommun genom ett lågt värde på åkern (876 kr. per hektar) från såväl Skellefteå landskommun (1,062 kr.) i samma län som Hortlax kommun (1,173 kr.) i Norrbottens län.

Inom de två nordligaste länen pågår fortfarande en betydande nyodlingsverksamhet, och den taxerade åkerarealen i Västerbottens län har sedan år 1933 ökat med 6,400 hektar. I stället har arealen för slätteräng minskats mycket starkt, eller från 88,839 till 49,491 hektar. Tillbakagången, som huvudsakligen kommer på Tärna kommun i Lappland, är ett uttryck för den starka osäkerhet, som vidlåder arealuppgifterna i stora delar av inre Norrland. Värdet per hektar å slätterängen har i stället ökat från 42 till 62 kronor, på samma gång som värdet av den kultiverade betesängen stegrats från 133 till 193 kronor per hektar.

Det förtjänar, i jämförelse med vissa andra län, observeras, att i Västerbottens län, där dock fastigheterna genomgående äro mycket små och inägojordens värde därför till stor del ligger i byggnaderna, det sammanlagda värdet av särskilda förmåner icke uppgår till mera än 461,000 kronor eller endast 4 kronor per hektar av länets åkerareal.

Norrbottens län. Statistiska centralbyråns förberedande undersökning angående under senare år försålda fastigheter visar vad detta län beträffar en nästan fullständig överensstämmelse mellan köpeskillingar och taxeringsvärden. För de under åren 1934 och 1935 samt första halvåret 1936 försålda fastigheterna lågo dock köpeskillingarna under taxeringsvärdena, medan för sista halvåret 1936 och första halvåret 1937 ett överpris uppstod på närmare 8 % av taxeringsvärdet. Det är skogen som drivit upp fastigheternas saluppris, och fastigheter med liten eller ingen skogstillgång hava betingat pris, som ligga under taxeringsvärdet.

Till ledning för taxeringsarbetet hava, med en mindre ändring, fastställts samma enhetsvärden, som gällde för 1933 års fastighetstaxering. I båda fallen har det ej ansetts lämpligt att fastställa några enhetsvärden för de inre delarna av länet, utan överlämnades åt taxeringsmyndigheterna att där använda efter olika förhållanden lämpade värden, dock alltid med iakttagande av att ett ordinärt byggnadsbestånd skulle ingå i åkervärdet.

För länets kustbygd angåvos de gränser, inom vilka enhetsvärdena för fastigheter inom olika storleksgrupper och med normalt byggnadsbestånd skulle variera med hänsyn till godhetsgrad, belägenhet och avsättningsförhållanden. De ifrågakvarande gränserna voro inom de olika storleksgrupperna följande.

Fastigheter med	0— 2 hektar åker	3 000—1 600 kronor per hektar		
»	» 2— 5 »	» 2 200—1 200 »	»	»
»	» 5—10 »	» 1 800— 800 »	»	»
»	» minst 10 »	» 1 400— 500 »	»	»

För obebyggda fastigheter skulle åkerjorden värdesättas efter ett enhetsvärde av 1,400—500 kronor per hektar utan någon gradering efter fastigheternas storlek.

Som exempel på de hektarvärden, som i de inre delarna av länet åsatts fastigheter av olika storlek, anföras här följande medeltal, som hämtats från en av vederbörande fastighetstaxeringsnämnds ordförande gjord sammanställning.

Storleksgrupper	Arvidsjaur	Arjeplog	Jokkmokk
0— 2 hektar åker	1 438	1 561	1 701
2— 5 » »	956	1 041	1 163
5—10 » »	846	768	965
Över 10 » »	800	—	697
I medeltal	1 037	1 270	1 222

Beredningsnämndernas förslag till taxeringsvärden å länets jordbruksfastigheter innebär en höjning sedan den närmast föregående fastighetstaxeringen å 7.1 %. Värdet per hektar av åkerjorden har däremot undergått en mindre sänkning från 1,160 till 1,154 kronor, och då det egentliga jordbruksvärdet trots detta visar en ökning på 6.2 %, beror detta till större delen därpå, att åkerarealen genom nyodlingar vuxit med omkring 7,500 hektar.

Slätterängens areal har sedan år 1933 minskats med drygt 26,000 hektar, varav större delen kommer på de vidsträckta lappmarkssocknarna, där kännedomen om arealerna är osäker och gränsen mellan äng och övrig mark svår att draga.

V. Särskild undersökning av taxeringsutfallet för skogsmark och växande skog, övrig mark samt skogsbete.

Taxeringsgrunderna. De skogliga taxeringsgrunder, vilka första gången tillämpades vid 1922 års allmänna fastighetstaxering och vidare utformats för 1928 och 1933 års taxeringar, hava i allt väsentligt givits fortsatt tillämpning genom förordningen den 18 juni 1937 med instruktion för värdering av skogsmark och växande skog vid taxering av fastighet (svensk författningssamling nr 520). Uppskattningen sker således med ledning av skogens avkastning, bestämd av skogsmarkens areal, boniteten, rotvärdet och relativa skogstillgången. För normala årsavkastningen, som vid 1928 och 1933 års taxeringar kapitaliserats efter 5 %, har föreskrivits kapitalisering efter 4 %. Av normalvärdet, 25 årsavkastningar, skola 4.5 anses motsvara skogsmarkens avkastningsvärde och 20.5 skogsvärdet. Förvaltningskostnadsavdraget har bibehållits vid en tredjedel av värdeavkastningen (för skyddskogar och liknande upp till hälften). I övrigt avse ändringarna i den nya skogsvärderingsinstruktionen att förtydliga bestämmelserna och beträffande relativa skogstillgången därjämte att möjliggöra en mera enhetlig uppskattning genom anvisning i instruktionens hjälptabell om differentiering av normala virkesförråd för skilda boniteter.

Vissa för den skogliga taxeringen viktiga förberedande åtgärder hava föreskrivits i 58 § taxeringsförordningen. Enligt dennas stadganden har sålunda domänstyrelsen i samråd med centralrådet för skogsvårdsstyrelsernas förbund dels sammanställt uppgifter för län eller områden av län angående ungefärliga arealen skogsmark och övrig mark, skogsmarkens genomsnittliga bonitet samt virkesförrådets genomsnittliga storlek, åldersfördelning och trädslagsblandning, dels avgivit yttranden och förslag rörande sortimentssammansättning å den normala virkesavkastningen och däremot svarande omloppstider, bruttopriser samt avverknings- och transportkostnader för olika sortiment till grund för beräkningar av rotvärden för den normala virkesavkastningen, relationstal för beräkning av verklig virkesmassa på bark i rått tillstånd m. m.

Domänstyrelsens förslagsgrunder blevo sedermera föremål för diskussion vid förut nämnda möte mellan landskamrerarna i riket och ett antal skogs-sakkunniga, vilket ägde rum i Stockholm den 29 september—2 oktober 1937. Mötets skogs-sakkunniga anslöto sig till nämnda förslagsgrunder med vissa, särskilt angivna ändringar och tillägg. Mötets uttalanden härom i olika avseenden hava otvivelaktigt varit ägnade att såväl möjliggöra en avvägning i stort av den skogliga taxeringens nivå som befordra en önsk-

Jämförelse mellan arealen skogsmark och övrig mark enligt 1938 års fastighets-
taxering och enligt 1923—29 års riksskogstaxering.

Län och läns- delar	Areal skogsmark, hektar				Övrig mark, hektar			
	Riks- skogs- taxeringen	1938 års fastighets- taxering	över- skott + under- skott —	%	Riks- skogs- taxeringen	1938 års fastighets- taxering	över- skott + under- skott —	%
Norrbottens	4 334 300	3 856 300	— 478 000	89.0	5 358 300	5 416 500	+ 58 200	101.
Lappmarken	2 564 900	2 139 200	— 425 700	83.4	4 642 100	4 627 200	— 14 900	99.
Kustlandet	1 769 400	1 717 100	— 52 300	97.0	716 200	789 300	+ 73 100	110.
Västerbottens	3 269 800	3 135 500	— 134 300	95.9	2 096 600	2 187 900	+ 91 300	104.
Lappmarken	2 018 700	1 919 000	— 99 700	95.1	1 716 800	1 780 500	+ 63 700	103.
Kustlandet	1 251 100	1 216 500	— 34 600	97.2	379 800	407 400	+ 27 600	107.
Jämtlands	2 659 000	2 622 900	— 36 100	98.6	1 999 500	2 007 600	+ 8 100	100.
Västernorrlands	1 901 400	1 827 400	— 74 000	96.1	352 900	371 700	+ 18 800	105.
Ångermanland	1 333 100	1 269 800	— 63 300	95.3	255 500	288 900	+ 33 400	113.
Medelpad	568 300	557 600	— 10 700	98.1	97 400	82 800	— 14 600	85.
Gävleborgs	1 380 200	1 393 500	+ 13 300	101.0	284 400	226 400	— 58 000	79.
Hälsingland	1 067 100	1 095 800	+ 28 700	102.7	210 700	165 400	— 45 300	78.
Gästrikland	313 100	297 700	— 15 400	95.1	73 700	61 000	— 12 700	82.
Kopparbergs	2 064 200	1 995 400	— 68 800	96.7	593 800	543 200	— 50 600	91.
Särna-Idredelen	272 200	260 200	— 12 000	95.6	162 600	177 900	+ 15 300	109.
Siljansdelen	1 362 500	1 322 600	— 39 900	97.1	376 500	313 200	— 63 300	83.
Falun-Säterdelen	430 100	412 600	— 17 500	95.9	54 900	52 100	— 2 800	94.
Värmlands	1 231 800	1 249 900	+ 18 100	101.5	242 700	210 700	— 32 000	86.
Örebro	521 100	532 500	+ 11 400	102.2	118 700	99 800	— 18 900	84.
Västmanlands	368 700	374 400	+ 5 700	101.5	71 800	70 600	— 1 200	98.
Uppsala	272 300	282 100	+ 9 800	103.6	39 600	43 400	+ 3 800	109.
Stockholms	402 700	400 400	— 2 300	99.4	111 700	114 100	+ 2 400	102.
Södermanlands	343 300	333 900	— 9 400	97.3	59 700	70 000	+ 10 300	117.
Östergötlands	552 900	559 400	+ 6 500	101.2	106 500	93 900	— 12 600	88.
Gotlands	133 100	130 300	— 2 800	97.9	67 000	59 300	— 7 700	88.
Skaraborgs	360 800	332 200	— 28 600	92.1	63 600	68 400	+ 4 800	107.
Älvsborgs	665 600	658 600	— 7 000	98.9	193 100	207 600	+ 14 500	107.
Dalsland	200 800	198 600	— 2 200	98.9	65 100	70 600	+ 5 500	108.
Västergötland	464 800	460 000	— 4 800	99.0	128 000	137 000	+ 9 000	107.
Jönköpings	656 100	613 400	— 42 700	93.5	195 600	180 100	— 15 500	92.
Kronobergs	546 800	544 300	— 2 500	99.5	175 900	143 000	— 32 900	81.
Kalmar	620 400	668 000	+ 47 600	107.7	139 100	135 000	— 4 100	97.
Norra delen	348 400	362 300	+ 13 900	104.0	84 200	63 200	— 21 000	75.
Södra delen	259 300	290 400	+ 31 100	112.0	54 900	27 500	— 27 400	50.
Öland	17 700	15 300	— 2 400	86.4	—	44 300	+ 44 300	—
Göteborgs o. Bohus	169 600	157 300	— 12 300	92.7	169 200	157 800	— 11 400	93.
Hallands	213 100	210 500	— 2 600	98.8	82 000	85 500	+ 3 500	104.
Blekinge	180 200	176 600	— 3 600	98.0	25 000	26 300	+ 1 300	105.
Kristianstads	261 800	245 200	— 16 600	93.6	60 600	59 300	— 1 300	97.
Malmöhus	72 200	66 400	— 5 800	92.0	11 400	16 900	+ 5 500	148.
Hela riket	23 181 200	22 366 500	— 814 700	96.5	12 618 600	12 595 200	— 23 400	99.

Anm. Då riksskogstaxeringens uppgifter avse all skogsmark och övrig mark, men beredningsnämndernas förslagstaxering endast avser landsbygden, hava här vid jämförelsen tillagts städernas skogsmark och övrig mark enligt 1932 års jordbruksräknings uppgifter. För Kalmar län har riksskogstaxeringen ingen uppgift om övrig mark på Öland, där fastighetstaxeringen nu redovisar 44 300 hektar vilken areal således ökar underskottet för länets fastlandsdel till 48 400 hektar.

Jämförelse mellan skogsmarksvärde och skogsvärde per hektar samt relativ skogstillgång vid fastighetstaxeringarna 1938 och 1933.

Län och länsdelar	Skogsmarksvärde per hektar				Skogsvärde per hektar				Relativ skogstillgång			
	1938 kr.	1933 kr.	skillnad		1938 kr.	1933 kr.	skillnad		1938	1933	skillnad	
			kr.	%			kr.	%			en- heter	%
Örnbottens	5.9	4.8	+ 1.1	+23	17.1	16.7	+ 0.4	+ 2	0.64	0.74	-0.10	-14
Lappmarken	4.2	3.5	+0.7	+20	13.0	13.2	- 0.2	- 2	0.67	0.79	-0.12	-15
Kustlandet	8.0	6.4	+1.6	+25	22.3	21.0	+ 1.3	+ 6	0.61	0.70	-0.09	-13
Ästerbottens	10.5	9.1	+ 1.4	+15	33.3	32.0	+ 1.3	+ 4	0.69	0.75	-0.06	- 8
Lappmarken	8.9	8.0	+0.9	+11	30.4	30.7	- 0.3	- 1	0.75	0.81	-0.06	- 7
Kustlandet	18.1	10.8	+2.3	+21	37.8	34.1	+ 3.7	+11	0.63	0.67	-0.04	- 6
Småtlands	12.5	10.9	+ 1.6	+15	41.1	36.4	+ 4.7	+13	0.72	0.71	+0.01	+ 1
Ästernorrlands	18.5	15.2	+ 3.3	+22	57.1	48.2	+ 8.9	+18	0.68	0.67	+0.01	+ 1
Ångermanland	17.5	14.1	+3.4	+24	51.4	44.0	+ 7.4	+17	0.64	0.66	-0.02	- 3
Medelpad	20.6	17.8	+2.8	+16	69.9	57.7	+12.2	+21	0.75	0.69	+0.06	+ 9
Älvsborgs	24.6	20.3	+ 4.3	+21	95.1	72.8	+22.3	+31	0.85	0.76	+0.09	+12
Hälsingland	23.2	18.8	+4.4	+23	85.6	65.4	+20.2	+31	0.81	0.74	+0.07	+ 9
Gästrikland	30.0	26.1	+3.9	+15	130.2	100.8	+29.4	+29	0.95	0.82	+0.13	+16
Öppparbergs	17.6	16.1	+ 1.5	+ 9	64.9	59.2	+ 5.7	+10	0.81	0.78	+0.03	+ 4
Särna-Idredelen	6.7	6.7	±0.0	± 0	21.0	22.6	- 1.6	- 7	0.68	0.72	-0.04	- 6
Siljansdelen	16.5	15.3	+1.2	+ 8	59.3	54.5	+ 4.8	+ 9	0.79	0.76	+0.03	+ 4
Falu-Säterdelen	28.0	24.7	+3.3	+13	110.9	97.3	+13.6	+14	0.87	0.83	+0.04	+ 5
Ärmlands	29.9	26.1	+ 3.8	+14	120	108	+12	+11	0.88	0.88	±0.00	± 0
Rebro	33.4	29.1	+ 4.3	+15	121	106	+15	+14	0.79	0.78	+0.01	+ 1
Ästmanlands	33.0	28.0	+ 5.0	+18	132	100	+32	+32	0.88	0.76	+0.12	+16
Oppsala	31.3	27.1	+ 4.2	+15	118	101	+17	+17	0.82	0.79	+0.03	+ 4
Stockholms	32.2	25.7	+ 6.5	+25	115	90	+25	+28	0.78	0.74	+0.04	+ 5
Södermanlands	36.8	35.6	+ 1.2	+ 3	152	154	- 2	- 1	0.90	0.92	-0.02	- 2
Västergötlands	37.0	32.2	+ 4.8	+15	140	121	+19	+16	0.83	0.80	+0.03	+ 4
Östlands	30.4	24.3	+ 6.1	+25	93	76	+17	+22	0.67	0.66	+0.01	+ 2
Varbergs	45.8	39.7	+ 6.1	+15	154	131	+23	+18	0.74	0.70	+0.04	+ 6
Älvsborgs	41.7	36.6	+ 5.1	+14	110	89	+21	+24	0.58	0.52	+0.06	+12
Dalsland	41.5	36.4	+5.1	+14	135	112	+23	+21	0.71	0.65	+0.06	+ 9
Västergötland	41.7	36.7	+5.0	+14	100	79	+21	+27	0.52	0.46	+0.06	+13
Östergötlands	42.7	37.9	+ 4.8	+13	133	110	+23	+21	0.68	0.61	+0.07	+11
Örebrobergs	41.0	36.6	+ 4.4	+12	114	97	+17	+18	0.61	0.56	+0.05	+ 9
Östergötlands	39.4	36.5	+ 2.9	+ 8	130	109	+21	+19	0.72	0.63	+0.09	+14
Norra delen	38.2	36.8	+1.4	+ 4	139	122	+17	+14	0.80	0.70	+0.10	+14
Södra delen	41.1	36.2	+4.9	+14	120	93	+27	+29	0.64	0.54	+0.10	+19
Öland	38.6	35.2	+3.4	+10	109	100	+ 9	+ 9	0.62	0.60	+0.02	+ 3
Östergötlands o. Bohus	43.3	37.8	+ 5.5	+15	86	73	+13	+18	0.44	0.41	+0.03	+ 7
Östergötlands	49.0	42.5	+ 6.5	+15	97	78	+19	+24	0.43	0.39	+0.04	+10
Östergötlands	49.5	42.6	+ 6.9	+16	117	97	+20	+21	0.52	0.49	+0.03	+ 6
Östergötlands	62.0	50.0	+12.0	+24	143	110	+33	+30	0.51	0.47	+0.04	+ 9
Östergötlands	90.9	62.2	+28.7	+46	237	165	+72	+44	0.57	0.56	+0.01	+ 2
Rikets landsbygd	21.5	18.6	+ 2.9	+16	70.9	61.0	+ 9.9	+16	0.72	0.70	+0.02	+ 3

värd enhetlighet i olika detaljer av taxeringen vid utformandet genom länsstyrelsens försorg av de enligt 58 § taxeringsförordningen föreskrivna hjälptabeller och särskilda anvisningar. Genom hänvisningar i skogsvärderingsinstruktionen till dessa länsstyrelsens anvisningar hava desamma i vissa avseenden givits mera bindande karaktär och utgöra numera, rätt utformade, mycket betydelsefulla lokala tillämpningsföreskrifter vid taxeringen.

Vid granskning av de särskilda anvisningar, som meddelats inom länen, har det visat sig, att de vid mötet i Stockholm överenskomna detaljgrunderna i allt väsentligt följts och att anvisningarna utformats i så nära anslutning till mötets uttalanden, som de lokala förhållandena medgivit. Med något undantag synas anvisningarnas officiella framläggande hava skett på så sätt, att deras plats och betydelse i taxeringsarbetet icke längre borde kunna missuppfattas eller underskattas.

Med stöd av erfarenheterna från taxeringsutfallet vid 1933 års allmänna fastighetstaxering hava i anvisningarna kunnat lämnas uppgifter för justeringar i arealredovisningen, boniteringen och i viss mån relativa skogstillgångens uppskattning. Inom åtskilliga län hava tidigare ojämnheter särskilt uppmärksammats i anvisningarna och behovet av justering framhållits antingen för vissa angivna kommuner eller som ett mera allmänt uttryckt önskemål. Därjämte finnas dock län, där föregående taxering i nämnda avseenden visat brister, men dessa icke ansetts behöva omnämnas i anvisningarna eller också vidrörts på sådant sätt, att någon inverkan på taxeringsresultatet knappast kan påräknas.

Ifråga om de i 58 § taxeringsförordningen omnämnda uppgifterna om medelbonitet och genomsnittligt rotvärde för varje kommun i länet äro anvisningarna icke likformiga. Bonitetsuppgifter hava meddelats inom flertalet län. Inom de nordligaste länen ersättas rotvärdesmedeltalen av uppgifter, avseende skilda flottledsdistrikt. För åtskilliga län söder därom lämnas kommunmedeltal för rotvärdet, medan anvisningarna inom vissa län, såsom Älvsborgs, Hallands, Kristianstads och Malmöhus län icke synas angiva sådana medeltal. Inom de två förstnämnda länen anvisas dock som stöd för rotvärdesättningen en indelning av hela länet i priszoner alltefter växlande avsättningsförhållanden, medan de två sistnämnda länen anvisningar endast giva en mera allmän uppfattning om rotvärdesnivån inom länen ifråga. De sakkunniga hålla före, att även inom de här nämnda länen kommunmedeltal för rotvärdet bort kunna av de skogssakkunniga föreslås till gagn för en mera likformig taxering.

Den vid 1933 års taxering ganska allmänna underskattningen av relativa skogstillgången har medfört, att anvisningarna i de flesta län innehålla påpekanden om behovet av generell höjning av denna faktor med klarläggande av olika metoder för relativa skogstillgångens beräkning eller sådana

förhållanden, som ansetts böra särskilt uppmärksammas vid uppskattningen.

I allmänhet synas anvisningarna till årets fastighetstaxering vara bättre avvägda än tidigare. Även om desamma, som nämnt, för vissa län blivit knapphändiga eller ofullständiga, torde de i stort sett hava bidragit till det förbättrade taxeringsresultat, som för skogens vidkommande redan nu kan utläsas av beredningsnämndernas arbete.

Taxeringsresultatet. Arealuppgifterna enligt beredningsnämndernas förslagstaxering hava granskats med ledning av uppgifter om dels officiell totalareal dels även areal skogsmark och övrig mark enligt riksskogstaxeringen, vilka sistnämnda uppgifter finnas införda i tabell 3 (sid. 87). Då beredningsnämndernas taxering endast avser landsbygden medan riksskogstaxeringen avser hela riket, hava fastighetstaxeringens arealer i tabell 3 ökats med arealerna för städerna enligt uppgifter från 1932 års jordbruksräkning. Däremot har tillägg icke gjorts för nationalparkernas arealer (huvudsakligen övrig mark), samt vissa mindre områden, vilka vid fastighetstaxeringen redovisats respektive bland skattefri jordbruksfastighet och som annan fastighet. Å sid. 60 finnes en länsvis, i vissa fall med uppdelning i länsdelar, uppställd jämförande sammanställning av nämnda arealuppgifter jämte beräknade avvikelser.

För hela landet redovisas genom beredningsnämndernas taxering med nämnda tillägg 22,366,500 hektar mot riksskogstaxeringens 23,181,200 hektar, d. v. s. ett underskott av 814,700 hektar eller 3.5 %. Motsvarande underskott för år 1933 enligt prövningsnämndens taxering var 929,600 hektar eller 4 %. Den redovisade arealen övrig mark jämte övrig mark för städerna, 12,595,200 hektar, understiger riksskogstaxeringens areal med endast 23,400 hektar eller 0.2 % medan underskottet år 1933 var 59,400 hektar eller 0.5 %. Läggdes till 1938 års övrig mark en ungefärlig areal av 277,000 hektar för nationalparkerna uppvisar årets taxering ett överskott av nära 254,000 hektar. Arealredovisningen vid innevarande års taxering uppvisar alltså ett ytterligare förbättrat resultat sedan år 1933. Av de inom vissa län likväl ganska betydande skogsmarksarealer, som fortfarande icke redovisats vid fastighetstaxeringen, torde viss del hava upptagits som övrig mark. Ojämnheterna i arealredovisningen äro synnerligen växlande. Mest framträdande äro avvikelserna fortfarande i Norrbottens, Västerbottens, Gävleborgs, Kopparbergs, Skaraborgs, Jönköpings samt Göteborgs och Bohus län.

Skogsmarkens värde har ökat från 412,334,800 kronor år 1933 till 480,267,600 kronor år 1938 eller med 16.5 % och skogsvärdet från 1,353,368,300 kronor till 1,580,477,600 kronor eller med 16.8 %. Motsvarande höjningar i värdena per hektar, vilka återfinnas i upprättad sammanställning å sid. 61, äro för skogsmarksvärdet 15.6 % och för skogsvärdet

16.2 %. Överensstämelsen i den relativa värdeökningen har sin förklaring i den ringa ändringen av arealerna. Sammanlagda värdet av skogsmark och växande skog per hektar är 92.4 mot 79.6 kronor år 1933 och ökningen 16.1 %. Till väsentlig del beror denna ökning på den förut påpekade ändringen av kapitaliseringsprocenten från 5 % till 4 %, vilket med i övrigt oförändrade taxeringsfaktorer, skulle hava medfört en allmän höjning av taxeringsnivån med 25 %. Av skogsvärderingsinstruktionens övriga taxeringsgrunder har rotvärdets bestämning med ledning av 1932—1936 års priser verkat i motsatt, d. v. s. sänkande riktning. De rotpriser, som därigenom lagts till grund för beräkandet av rotvärdet, äro nämligen genomgående lägre än motsvarande priser för 1933 års taxering. Vad beträffar skogsvärdets något större procentuella ökning än skogsmarksvärdet bör detta ses i samband med att relativa skogstillgången ökat från 0.70 till 0.72 eller med 3 %. Siffrorna för relativa skogstillgången de olika taxeringsåren äro emellertid ej fullt jämförbara, då de normalförråd, som vid årets taxering legat till grund för relativa skogstillgångens beräkning, i vissa län avvika från de år 1933 tillämpade.

Det skogliga taxeringsresultatet kommer i det följande att behandlas för varje län från norr mot söder. Uppgifter om arealredovisningen lämnas i tabell 3 och tabell å sid. 60 och om värdesättningen i tabell 2 och 4 samt tabell å sid. 61. I fråga om värdesättningen är att märka, att utredningsmaterialet icke möjliggjort en analys av skogsmarksvärdets faktorer, bonitet och rotvärde. För vissa län hava uppgifter härom kunnat anföras från de bearbetningar av längderna, som verkstälts inom länen. I de fall där dylika bearbetningar verkstälts, hava uppmärksammade ojämnheter kunnat beaktas redan av fastighetstaxeringsnämnderna. Enligt protokollen från dessas förberedande sammanträden har detta även skett i viss utsträckning.

Redogörelse länsvis för det skogliga taxeringsresultatet.

Norrbottens län.

Arealredovisningen. Lappmarken (Arvidsjaur, Arjeplogs, Jokkmokks, Gällivare, Jukkasjärvi och Karesuando kommuner). I jämförelse med riksskogstaxeringen föreligger för skogsmarksarealen ett underskott av 425,700 hektar, motsvarande 16.6 % och för övrig mark ett underskott av 14,900 hektar (0.3 %). Totala landarealen för lappmarken utgör enligt officiella statistiken 7,223,216 hektar och enligt fastighetstaxeringen 6,828,873 hektar. Skillnaden är 394,343 hektar. En motsvarande jämförelse mellan de olika kommunerna giver emellertid en relativt god överensstämmelse, med undantag för Jokkmokks kommun. För denna visar fastighetstaxeringen en arealbrist av icke mindre än 387,566 hektar. En liknande brist förelåg även

vid 1933 års taxering. Enär totala arealbristen för övrig mark inom lappmarken endast uppgår till 14,900 hektar och underskottet för skogsmarken knappast torde kunna helt hänföras till Jokkmokks kommun, är det sannolikt att en del olikformigheter skulle framträda även inom andra kommuner, därest en jämförelse mellan riksskogstaxeringens och fastighetstaxeringens arealredovisningar vore utförbar. Det är också förklarligt om olika uppfattning gjort sig gällande i fråga om avgränsningen mellan skogsmark och övrig mark för vissa delar av lappmarken. I detta sammanhang må påpekas, att sämsta bonitet (IX), närmast avseende fjällskogen, vilken bonitet enligt riksskogstaxeringen upptager över 200,000 hektar, i länsanvisningarna icke uttryckligen angivits såsom skogsmark.

Kustlandet. (Övriga kommuner.) I jämförelse med riksskogstaxeringen föreligger för skogsmarksarealen ett underskott av 52,300 hektar, motsvarande 3.0 % och för övrig mark ett överskott av 73,100 hektar (10.2 %). En god överensstämmelse föreligger mellan den officiella statistikens och fastighetstaxeringens arealsiffror för olika kommuner, måhända med undantag för Älvsby, Hietaniemi och Övertorneå kommuner. Ehuru sedan 1933 års taxering totala skogsmarksarealen ökats med 15,900 hektar har densamma minskats, ehuru obetydligt, för vissa kommuner.

Det kan tänkas att någon ledning för ytterligare granskning av arealredovisningen skulle kunna erhållas genom att för varje kommun redovisa skogsmark och övrig mark å olika skogsägargrupper och sedan uppmärksamma det procentuella förhållandet mellan arealen övrig mark och totala utmarksarealen. Enligt riksskogstaxeringen skall arealen övrig utmark, uttryckt i procent av totala arealen utmark, uppgå till 28.8 % för kustlandet. Givetvis är det icke i sig självt något anmärkningsvärt med till och med betydande avvikelser från detta medeltal för olika kommuner. Det förefaller dock, som om uppmärksamhet borde ägnas åt nu nämnda redovisning för, bland andra, Hietaniemi, Övertorneå, Pajala och Junosuando kommuner, för vilka procenten övrig mark vid 1933 års fastighetstaxering var väsentligt mycket lägre för statsskogarna än för de enskilda skogarna. En dylik undersökning skulle kanske i någon mån kunna förklara såväl arealbristen för skogsmarken som arealöverskottet för övrig mark.

Värdesättningen. För länet i dess helhet har sedan 1933 års taxering *skogsmarkens värde* ökats med 24 % och härvid med 20 % för lappmarken samt 26 % för kustlandet. Markvärdet per hektar är för lappmarken 4.2 och för kustlandet 8.0 kronor, motsvarande en ökning av markvärdet med 20, respektive 25 % sedan år 1933. Då rotvärdet med utgångspunkt från länsanvisningarna sannolikt nedgått med omkring 15 %, skulle stegringen av markvärdet, under förutsättning att rotvärdet uppskattats riktigt, innebära, att boniteten höjts. Denna ansågs också för lågt uppskattad vid 1933 års taxering, särskilt för kustlandet.

Skogsvärdet har för länet i dess helhet ökats med 3.6 %, varvid det samma emellertid minskats något för lappmarken. Skogsvärdet per hektar uppgår till 13.0, respektive 22.3 kronor. Detta innebär att relativa skogstillgången, som vid 1933 års taxering utgjorde 0.74 sänkts till 0.64, eller för lappmarken från 0.79 till för närvarande 0.67 och för kustlandet från 0.70 till för närvarande 0.61. En betydande sänkning av relativa skogstillgången har alltså ägt rum, inom kustlandet något större än de anförda siffrorna visa, beroende på att lägre normalförråd tillämpats vid årets taxering. Det må dock erinras om att vid 1933 års taxering hade över nästan hela länet vidtagits betydande höjningar av relativa skogstillgången, i genomsnitt från 0.54 vid 1928 års taxering till 0.74 vid 1933 års taxering. Det torde också vara högst sannolikt att relativa skogstillgången genom avverkning av betydande kvantiteter äldre (grövre) skog i verkligheten nedgått sedan 1933. Det undandraget sig likväl bedömande huruvida de nu åsatta talen för relativa skogstillgången äro skäliga. Sänkningen har varit särskilt stor i följande kommuner, där skillnaden angivits utan hänsyn till ändringar i normalförråd i länsanvisningarna.

Kommuner	År 1933	År 1938	Sänkning	
			absolut	%
Piteå	0.89	0.68	0.21	24
Norrfjärden	0.62	0.46	0.16	26
Älvsby	0.86	0.70	0.16	19
Jokkmokk	0.85	0.69	0.16	19
Korpilombolo	0.90	0.76	0.14	16
Tärendö	0.70	0.58	0.12	17

Endast för ett fåtal kommuner har höjning av relativa skogstillgången vidtagits.

Västerbottens län.

Arealredovisningen. Totala landarealen utgör enligt officiella statistiken 5,536,921 hektar och enligt fastighetstaxeringen 5,526,884 hektar. Överensstämmelsen är således mycket god. Avvikelser för olika kommuner äro även obetydliga, måhända med undantag för Sorsele och Dorotea kommuner med respektive överskott och underskott. Vid jämförelse med riksskogstaxeringen erhålles för lappmarken (Malå, Sorsele, Tärna, Stensele, Vilhelmina, Dorotea, Fredrika, Åsele, Örträsk och Lycksele kommuner) och kustlandet följande resultat.

	Skillnad	%
Lappmarken: skogsmark	— 99 700	— 4.9
övrig mark	+ 63 700	+ 3.7
Kustlandet: skogsmark	— 34 600	— 2.8
övrig mark	+ 27 600	+ 7.3

För lappmarken innebär resultatet i jämförelse med 1933 års taxering ett något större underskott för skogsmarken (8,200 hektar). Förändringarna kommunvis äro obetydliga mellan 1933 och 1938 års taxeringar och innebära sammanlagt någon höjning av skogsmarksarealen med undantag för Tärna kommun, där en betydande höjning föreligger, och för Sorsele kommun, där skogsmarksarealen sänkts betydligt. För dessa kommuner framgå resultaten för de båda taxeringarna av följande.

	Skogsmark, hektar			Övrig mark, hektar		
	1933	1938	skillnad	1933	1938	skillnad
Tärna	27 442	42 265	+ 14 823	317 142	295 712	— 21 430
Sorsele	265 032	245 330	— 19 702	510 880	529 270	+ 18 390

Sorsele kommun redovisade vid 1933 års taxering vid jämförelse med den officiella statistiken ett arealöverskott på omkring 39,000 hektar. Som nämnt föreligger fortfarande ett dylikt överskott, vilket uppgår till omkring 29,000 hektar. I den mån detta överskott till en kommande taxering befinnes kunna korrigeras skulle skillnaden mellan riksskogstaxeringen och fastighetstaxeringen ytterligare ökas, därest icke ett sådant förhållande kommer att motverkas av en höjning av skogsmarksarealen genom överflyttning till detta ägoslag av, bland annat, för närvarande som övrig mark redovisade områden inom Sorsele och andra kommuner.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering *skogsmarkens värde* ökats med 16 %, varvid för lappmarken med 10 % och för kustlandet med 22 %. Markvärdet per hektar är för lappmarken 8.9 och för kustlandet 13.1 kronor, motsvarande en ökning av markvärdet med 11, respektive 21 % sedan år 1933.

Skogsvärdet har för länet i dess helhet ökats med 4 %, varvid detsamma emellertid, i likhet med i Norrbottens län, minskat något för lappmarken. Skogsvärdet per hektar uppgår till 30.4, respektive 37.8 kronor för de skilda länsdelarna. Detta innebär att relativa skogstillgången sänkts. Räknas härvid i båda fallen med 1938 års normalförråd har sänkningen skett från 0.75 vid 1933 års taxering till 0.69 vid 1938 års taxering, varvid för lappmarken från 0.84 till 0.75 och för kustlandet från 0.65 till 0.63.

Hos länsstyrelsen har uträknats rotvärde, bonitet och relativ skogstillgång kommunvis och för olika skogsägargrupper. Med undantag av att boniteten för Sorsele kommun höjts något, kvarstå i huvudsak i utredningen för 1933 års taxering påpekade förhållanden beträffande bonitet och rotvärde för Vilhelmina, Åsele, Dorotea, Lycksele, Malå, Norsjö och Sävars kommuner. Beträffande relativa skogstillgången synas icke större sänkningar hava vidtagits med undantag för Åsele kommun, där relativa skogstillgången beräknas sänkt från 0.96 till 0.81, främst beroende på nedgång för statens skogar. För några kommuner förekommer en mindre höjning av relativa skogstillgången.

J ä m t l a n d s l ä n .

Arealredovisningen. Totala landarealen utgör enligt officiella statistiken 4,763,793 hektar och enligt fastighetstaxeringen 4,734,451 hektar. Överensstämmelsen här liksom mellan de vid fastighetstaxeringen och riksskogstaxeringen redovisade arealerna skogsmark och övrig mark är mycket god. **Det kan förmodas** att arealredovisningen är i huvudsak tillfredsställande även för de olika kommunerna. Skogsvårdsstyrelsen i länet har nämligen sammanställt sockenkartor med de olika fastigheterna inlagda, upprättade i skalan 1:20.000 och med inträffade förändringar iakttaga med stöd av uppgifter från jordregistret.

Värdesättningen. Sedan 1933 års taxering har *skogsmarkens värde* för länet i dess helhet ökat med 15 % och *skogsvärdet* med 13 %. Skogsmarksvärdet per hektar uppgår till 12.5 och skogsvärdet per hektar till 41.1 kronor. Relativa skogstillgången uppgår till 0.72, varvid för Jämtland 0.72 och för Härjedalen 0.74. Den före taxeringen i länsanvisningarna påpekade låga uppskattningen av relativa skogstillgången synes icke hava blivit tillrättalagd, alldenstund skogsvärdet höjts procentuellt mindre än skogsmarksvärdet.

För Härjedalen är höjningen av skogsvärdet obetydlig och för vissa kommuner föreligger sänkning av detsamma. För t. ex. Hede, Storsjö och Tännäs kommuner har skogsvärdet sänkts med respektive 12, 14 och 11 %. Å andra sidan föreligger för åtskilliga kommuner inom Jämtland betydande höjningar av skogsvärdet. Detta är sålunda fallet för alla kommuner inom Undersåkers och Offerdals tingslag samt Sunne, Ovikens och Hallens tingslag.

V ä s t e r n o r r l a n d s l ä n .

Arealredovisningen. Totala landarealen utgör enligt den officiella statistiken 2,404,280 hektar och enligt fastighetstaxeringen 2,347,624 hektar. För Ångermanland understiger den redovisade skogsmarksarealen riksskogstaxeringens areal med 63.300 hektar, motsvarande 4.7 %. Arealen

övrig mark visar däremot ett överskott av 33,400 hektar eller 13.1 %. För Medelpad visar skogsmarksarealen ett underskott av 10,700 hektar eller 1.9 % och för övrig mark ett underskott av 14,600 hektar, eller 15.0 %.

Arealredovisningen får i stort sett anses tillfredsställande. För taxeringen har genom länets skogsvårdsstyrelse funnits tillgängligt ett kartmaterial, liknande det för Jämtlands län omnämnda.

Värdesättningen. Sedan 1933 års taxering har *skogsmarkens värde* för länet i dess helhet ökats med 21 %, varvid för Ångermanland med 25 % och för Medelpad med 14 %. *Skogsvärdet* har för länet i dess helhet ökats med 19 % och ungefär lika för de båda länsdelarna. Relativa skogstillgången har beräknats uppgå till 0.68.

Skogsmarkens medelvärde per hektar uppgår för Ångermanland till 17.5 kronor och för Medelpad till 20.6 kronor. Vid utredningen har iakttagits att ändringarna i markvärdet per hektar, liksom i skogsvärdet, från 1933 till 1938 års taxeringar växla starkt. Som exempel härå må nämnas följande sammanställning rörande skogsmarksvärden per hektar, avrundade i hela kronor.

K o m m u n	T a x e r i n g		Skillnad	Bonitet 1933
	1938	1933		
Njurunda	20	20	± 0	2.24
Timrå	28	27	+ 1	2.57
Holm	23	17	+ 6	2.10
Viksjo	15	15	± 0	1.99
Högsjö	16	15	+ 1	2.03
Nora	28	18	+ 10	2.03
Ullånger	23	15	+ 8	2.02
Torsåker	18	12	+ 6	1.90

Dessa växlande ändringar få delvis sin förklaring i att de innebära rättelser av vid 1933 års taxering påpekade olikformigheter i uppskattningen av rotvärdet. Den ringa förändringen i markvärdet för Timrå kommun liksom den betydande förändringen för Torsåkers kommun kunna till exempel båda tänkas få förklaring på detta sätt. Då någon större ändring av 1933 års boniteter sannolikt icke vidtagits, visar värdesättningen i övrigt, att ganska stora ojämnheter i rotvärdet torde föreligga, t. ex. vid jämförelse mellan Nora, Högsjö och Viksjö kommuner.

Gävleborgs län.

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringen visar fastighetstaxeringens skogsmarksareal ett överskott av 13,300 hektar motsvarande 1.0 %, medan övrig mark visar ett underskott av 58,000 hektar,

motsvarande 20.4 %. För Hälsingland föreligger arealöverskott för skogsmarken med 28,700 hektar (2.7 %) och underskott för övrig mark med 45,300 hektar, motsvarande 21.5 %. För Gästrikland föreligger i båda fallen underskott vid fastighetstaxeringen med respektive 15,400, 4.9 %, och 12,700 hektar, 17.2 %.

Samma avvikelser hava tidigare förekommit vid fastighetstaxeringarna, ehuru de nu minskats något. Tidigare har även påpekats, att i många fall övrig mark, som icke vore tilldelad de olika fastigheterna utan vore av samfällad natur enligt uppgift icke hade medtagits i arealredovisningen.

För länet har länsstyrelsen låtit verkställa en värdefull utredning med redovisning av taxeringsutfallet för skogar, tillhörande olika skogsägargrupper ävensom på bonitet, rotvärde och relativ skogstillgång i enlighet med den utredning, som verkställdes genom finansdepartementet på grundval av prövningsnämndens beslut vid 1933 års taxering

Värdesättningen. För hela länet har sedan 1933 års taxering *skogsmarkens värde* höjts med 21 % och *skogsvärdet* med 31 %. Relativa skogstillgången för länet är 0.85, varvid för Hälsingland 0.81 och för Gästrikland 0.95. Højningen synes till stor del förorsakas av vid 1938 års taxering för länets förhållanden skäligare avpassat normalförråd än vid 1933 års taxering.

De sakkunniga hava ur protokoll och handlingar inhämtat, att åtgärder med stöd av nyssnämnda utredningar vidtagits för att få taxeringsresultatet rättat, där olikformigheter föreligga. Ehuru härvid förhållandet redan torde hava uppmärksamrats inom länet, må likväl här framhållas, att relativa skogstillgången synes underskattad för, bland andra, Arbrå, Järvsö och Undersviks kommuner.

Såsom det kunnat förutses med hänsyn till det förhållandevis goda resultatet vid taxeringen av bonitet och rotvärde vid 1933 års taxering förekomma icke inom länet så växlande förändringar av markvärdet mellan nämnda och 1938 års taxeringar, som fallet var för Västernorrlands län. För några kommuner förekomma dock dylika, visande att betydande ändringar företagits. För Valbo kommun har sålunda taxeringsvärdet för skogsmark och växande skog ökats med över 50 %, främst dock beroende på relativa skogstillgångens højning från 0.64 till 0.87.

K o p p a r b e r g s l ä n .

Arealredovisningen. Arealen skogsmark i jämförelse med riksskogstaxeringen visar ett underskott av 3.3 % och arealen övrig mark likaledes ett underskott av 8.5 %. Motsvarande siffror för år 1933 voro 4.3 % och 10.4 %, varför arealen nu redovisats något fullständigare. Bristerna i arealredovisningen äro särskilt framträdande inom Siljansdelen av länet, där

underskottet av övrig mark är relativt större än inom länet i övrigt. Samma iakttagelser vid 1933 års taxering synes icke hava föranlett väntad ändring vid 1938 års taxering.

Värdesättningen. *Skogsmarkens värde*, 17.6 kronor per hektar, har sedan 1933 års taxering ökat med 9 % för länet i dess helhet. Denna ökning är med undantag av Södermanlands och Kalmar län lägre än för övriga län. För Särna-Idredelen är skogsmarksvärdet detsamma som år 1933, medan för Siljansdelen värdet ökats med 8 % och för Falu-Säterdelen med 13 %.

Skogsvärdet, 64.9 kronor per hektar, har för länet ökat med 10 %. Särna-Idredelen uppvisar en sänkning med 7 %, under det Siljans- och Falu-Säterdelarna uppvisa ökning med respektive 9 och 14 %. Relativa skogstillgången är 0.81 mot 0.77 år 1933, varvid den senare är omräknad i enlighet med 1938 års normalförråd.

Nu föreliggande resultat innebär, att såväl skogsmarkens värde som skogsvärdet blivit lägre för Särna-Idredelen än för något annat län eller annan länsdel i landet, med undantag för Norrbottens läns lappmark. Vid 1933 års taxering var skogsmarksvärdet för sistnämnda läns kustland 4 % lägre än för Särna-Idredelen, vid årets taxering är samma skogsmarksvärde 19 % högre än Särna-Idredelens.

V ä r m l a n d s l ä n .

Arealredovisningen för länet, som i det närmaste överensstämmer med resultatet vid 1933 års taxering, synes vara i stort sett tillfredsställande.

Värdesättningen. Sedan 1933 års taxering har *skogsmarkens värde* per hektar ökats med 14 % och *skogsvärdet* per hektar ökat med 11 %. Relativa skogstillgången är 0.88.

Vid redogörelsen för 1933 års taxering påpekades, bland annat, att rotvärdena för vissa gränskommuner mot Älvsborgs län syntes vara låga, samt att inom ett flertal kommuner bolagsskogarnas rotvärden voro för låga i jämförelse med skogar, tillhörande andra skogsägargrupper. Dessutom ansågs vissa andra ojämnheter föreligga beträffande rotvärdena, varvid, bland annat, nämndes Rämens kommun.

De sakkunniga hava tagit del av inom länsstyrelsen verkställda utredningar under taxeringens gång, varvid bland annat bearbetning skett med avseende på de skilda värdefaktorerna och på skogsägargrupper. Av utredningsmaterialet framgår, att mot gränsen till Älvsborgs län fortfarande samma ojämnheter i rotvärdena föreligga, vilka framträda genom markvärdena i t. ex. följande kommuner.

Värmlands län kommun	Markvärde per hektar, kronor		Älvsborgs län kommun
Silbodal	31	} 46	Värvik
Sillerud	32		
Långserud	31	44	Laxarby
Svanskog	37	53	Edsleskog

Det är möjligt, att dessa ojämnheter i viss mån kunna förklaras av motsvarande skillnader i prisbildningen på virke och arbetskraft. Huruvida desamma tillräckligt uppmärksammas före utarbetandet av respektive läns anvisningar hava de sakkunniga icke haft möjlighet att bedöma.

I fråga om rotvärdessättningen synes en utjämning i allmänhet hava kunnat genomföras. Den nämnda utredningen torde för prövningsnämnden vara värdefull för de lokala skogsakkunnigas bedömning av huruvida ytterligare åtgärder för likformighet i taxeringen i detta avseende kunna anses erforderliga.

För Rämens kommun slutligen har skogsmarkens värde per hektar sänkts från 19 till 16 kronor år 1938, ett markvärde som åtminstone icke synes vara likformigt med skogsmarksvärdet, 21 kronor per hektar, för grannkommunen Säfsnäs i Kopparbergs län, som torde hava något lägre bonitet. För Rämens kommun har totala skogsvärdet sänkts med icke mindre än 30 % och totala taxeringsvärdet för skogsmark och växande skog med 27 %.

Örebro län.

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringen visar fastighetstaxeringens skogsmarksareal ett överskott med 2.2 % och arealen övrig mark ett underskott med 15.9 %, det sistnämnda motsvarande en arealbrist av 18,900 hektar. I 1938 års länsanvisningar har framhållits nödvändigheten av ökad omsorg vid granskning av deklarationernas arealuppgifter, varjämte de förmodade orsakerna till en bristfällig redovisning påpekats.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering *skogsmarkens värde* ökat med 15 % och *skogsvärdet* med 14 %. Relativa skogstillgången har beräknats till 0.79.

För vissa kommuner innebära 1938 års taxeringsvärden betydande höjningar, för andra ringa höjning eller t. o. m. sänkning av taxeringsvärdet för skogsmark och växande skog. Som exempel på förstnämnda må nämnas Karlskoga och Ramsbergs kommuner, för vilka totala skogsmarksvärdet höjts med respektive 29 % och 42 % och totala skogsvärdet med 25 %, för vilka totala skogsvärdet höjts med respektive 29 % och 42 % och totala skogsvärdet med 25 %.

respektive 49 %. Mera betydande sänkningar föreligga inom Ljusnarsbergs kommun, där totala skogsmarksvärdet sänkts med 6 % samt totala skogsvärdet med 14 %.

V ä s t m a n l a n d s l ä n .

Arealredovisningen. God överensstämmelse har ernåtts vid jämförelse med riksskogstaxeringens uppgifter. För länet finnes ekonomisk karta i skala 1 : 20.000.

Värdesättningen. Sedan 1933 års taxering har för länet *skogsmarkens värde* höjts med 19 % och *skogsvärdet* med 33 %. Relativa skogstillgången är 0.88 mot 0.76 vid 1933 års taxering. Höjningen är 16 % och är den största som förekommit för helt län vid jämförelse mellan 1933 och 1938 års taxeringar.

Ett flertal av de för föregående taxering anmärkta olikformigheterna beträffande rotvärdet synas vara rättade. För Västanfors kommun t. ex., där höjningen berört såväl skogsmarkens värde som relativa skogstillgången, har totala taxeringsvärdet för skogsmark och växande skog höjts med 66 %.

Den skogssakkunnige i länet har sammanställt en promemoria, i vilken på ett åskådligt sätt redogöres för taxeringsresultatet och de förhållanden, som i det fortsatta taxeringsarbetet anses angelägna att uppmärksamma.

U p p s a l a l ä n .

Arealredovisningen. God överensstämmelse har ernåtts vid jämförelse med riksskogstaxeringens uppgifter.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering *skogsmarkens värde* höjts med 17 % och *skogsvärdet* med 18 %. Relativa skogstillgången har höjts från 0.79 till 0.82.

Några större höjningar eller sänkningar hava icke iakttagits för någon kommun med undantag för kommuner inom Rasbo härad. För Rasbokils kommun har sålunda totala värdet av skogsmark och växande skog ökats med nära 80 %.

De ojämnheter, som vid 1933 års taxering uppkommo genom låga rotvärden för vissa kommuner, synas numera icke framträda.

S t o c k h o l m s l ä n .

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringens uppgifter har god överensstämmelse erhållits vid arealredovisningen. Skogsmarksarealen har visserligen sedan 1933 års taxering nedgått med 2,500 hektar, vilket främst torde hava sin grund i att en del som skogsmark förut redovisad mark numera blivit redovisad som tomtmark.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering totala *skogsmarkens värde*, trots nämnda arealminskning höjts med 24 % och totala *skogsvärdet* med 27 %. Relativa skogstillgången är 0.78 mot 0.74 vid 1933 års taxering.

Vid granskningen av taxeringsutfallet vid 1933 års taxering uttalades att rotvärdet för Stockholms län syntes underskattat, om detta jämfördes med rotvärdet för Södermanlands län. Möjligen kunde förmodas, att en överskattning av rotvärdet förelåg i Södermanlands län. Exempel på mera framträdande olikformigheter lämnades också för ett antal gränskommuner. Den jämförelse, som vid 1938 års taxering kan göras mellan nämnda läns ävensom Uppsala läns genomsnittliga skogsmarksvärden per hektar åren 1933 och 1938 kan därför hava sitt intresse.

L ä n	Skogsmarksvärden per hektar, kronor		Höjning %
	1938	1933	
Uppsala	31.8	27.1	15
Stockholms	32.2	25.7	25
Södermanlands	36.8	35.6	3

De olikformigheter, som i nämnda utredning nämndes mellan Stockholms och Södermanlands län framtråda numera icke. Detta har främst skett genom de ofta betydande höjningar i markvärdet, som skett för kommunerna i Stockholms län, varigenom rotvärdena i gränskommunerna numera synas likformiga, vilket framgår av följande:

Stockholms län kommun	Rotvärde, kronor		Södermanlands län kommun
Sorunda	3.78	} 3.99	Mörkö
Grödinge	4.02		
Ytterjärna	3.83	} 3.79	Hölö
Överjärna	3.96		
Vårdinge	3.94	} 3.45	Frustuna
Adelsö	4.03		
		} 3.57	Kattnäs

Betydande höjningar av skogsmarksvärdet (rotvärdet) har även skett i Roslagen t. ex. inom Närdinghundra härad. I viss mån torde dessa höjningar likväl få sin förklaring i de betydande vägarbeten, som utförts inom dessa på goda vägar tidigare vanlottade bygder. Inom de mera utpräglade

skärgårdskommunerna bero förändringarna i taxeringsvärdena huvudsakligen på en vid 1938 års taxering förändrad sortimentsammansättning ävensom förändrade relationstal för.

Södermanlands län.

Arealredovisningen. Den redovisade skogsmarksarealen har sedan 1933 års taxering minskats med 2,000 hektar och understiger skogsmarkens areal enligt riksskogstaxeringen med 9,400 hektar. Förklaringen till minskningen torde i viss mån vara densamma som för Stockholms län samt dessutom att en del skogsmark numera övergått till kultiverad betesäng.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering totala *skogsmarksvärdet* endast ökats med 3 % medan *skogsvärdet* nedgått med 2 %. Rotvärdet har nedsatts från 4.66 till 3.68 kronor eller med 21 %. Relativa skogstillgången är 0.90 mot 0.92 vid 1933 års taxering.

Såsom framgår av tabellen å sid. 61 är Södermanlands län det enda län, för vilket skogsvärdet sänkts och är dessutom det län, där skogsmarksvärdet visar den minsta höjningen eller endast 3 %. Som redan framgått av redogörelsen för Stockholms län kunde förutses, att tendensen i värdenas förändring för Stockholms och Södermanlands län i båda fallen skulle gå i nu föreliggande riktning. Förändringen utgör ett gott exempel på betydelsen av samarbete mellan olika län vid taxeringsarbetets bedrivande.

De smärre förändringar som skett beträffande skogsmarks- och skogsvärden synas i regel vara likformigt fördelade över länet. Endast för Torsåkers kommun framträder en mera betydande höjning av nämnda värden och för Dillnäs kommun en betydande sänkning av skogsvärdet.

Östergötlands län.

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringens uppgifter föreligger god överensstämmelse vid arealredovisningen för skogsmarken med ett överskott av 6,500 hektar eller 1.2 %. För övrig mark har arealbristen nu ökats till 12,600 hektar, eller 11.8 %.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering totala *skogsmarkens värde* ökats med 15 %, och totala *skogsvärdet* likaså med 15 %. Relativa skogstillgången är 0.83 mot 0.80 vid 1933 års taxering.

Vid granskningen av taxeringsutfallet vid 1933 års taxering hade påpekats att rotvärdena inom länet för grannkommuner i såväl norr som söder syntes väl låga. Exempel hade härå även angivits, varvid jämförelse gjorts med kommuner inom Östergötlands samt Södermanlands, Kalmar och Jönköpings län.

Redan länsmedeltalet för skogsmarkens värde per hektar visar, att åtminstone någon utjämning i värdesättningen skett vid jämförelse med an-

gränsande län, vilket även gäller för kommunerna å båda sidor om länsgränserna. Grannkommuner med Jönköpings län uppvisa dock fortfarande ojämnheter i skogsmarkens värde, vilket framgår av följande jämförelse:

Östergötlands län		Jönköpings län	
Kommun	Skogsvärde per hektar, kronor	Skogsvärde per hektar, kronor	Kommun
Svinhult	33\	44	Ingatorp
V. Ryd	38\	43	Askeryd
Sund	37		
Torpa	39\		
Blävik	35\	52	Säby

Gotlands län.

Arealredovisningen. Skogsmarksarealen understiger riksskogstaxeringens areal med 2,800 hektar mot endast 300 hektar år 1933. För övrig mark redovisas vid motsvarande jämförelse ett underskott av 7,700 hektar eller 11.5 %, vilket innebär en betydande förbättring mot år 1933, då underskottet var 14,400 hektar.

Värdesättningen. Totala skogsmarkens värde har höjts med 23 % och skogsvärdet med 20 %. Av den procentuellt lägre höjningen av skogsvärdet torde framgå att relativa skogstillgången undergått någon sänkning i jämförelse med 1933 års taxering.

Av protokoll vid taxeringsnämndernas förberedande sammanträden framgår, att utredningar gjorts beträffande taxeringsresultatet, och att därvid lämnats vissa erinringar, som böra vara till god vägledning i det fortsatta taxeringsarbetet.

Skaraborgs län.

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringens uppgifter föreligger för skogsmarksarealen ett underskott med 28,600 hektar, motsvarande 7.9 % och för övrig mark ett överskott med 4,800 hektar, eller 7.5 %. För Frökinds härad t. ex. redovisas av utmarken icke mindre än 51 % som övrig mark och den redovisade arealen övrig mark har i detta härad procentuellt ökats sedan 1933 års taxering. För skogsmarken har likväl för hela länet nåtts bättre överensstämmelse med riksskogstaxeringens uppgifter.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering totala skogsmarkens värde ökats med 18 % och totala skogsvärdet med 21 %. Relativa skogstillgången är 0.74 mot 0.70 vid 1933 års taxering. Skogsmarkens värde per hektar har ökats från 39.7 till 45.8 kronor eller med 15 %.

Skogsmarksvärdet per hektar har ändrats mycket olika sedan 1933 års taxering. För en del kommuner hava skett betydande höjningar, för andra åter icke oväsentliga sänkningar. Det är icke möjligt att säga om dessa ändringar innebära, att uppskattningen blivit likformigare. I länsanvisningarna finnes emellertid för varje kommun angivet den medelbonitet och det medelrotvärde, som beräknats för taxeringen. Verkställda jämförelser visa i många fall god överensstämmelse vid taxeringen med i anvisningarna lämnade uppgifter.

Älvsborgs län.

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringen föreligger för skogsmarken ett arealunderskott med 7,000 hektar, motsvarande 1.1 % och för övrig mark ett överskott med 14,500 hektar, motsvarande 7.5 %. Resultatet är tillfredsställande och innebär en betydande förbättring sedan 1933 års taxering. Största ökningen av skogsmarksarealen har skett för Västergötland, vilket även var att förutse.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering totala *skogsmarkens värde* ökat med 18 % och totala *skogsvärdet* med 28 %. Skogsmarksvärdet och skogsvärdet per hektar uppgår till 41.7 respektive 110 kronor, och utgör ökningen sedan 1933 års taxering 14, respektive 24 %. Relativa skogstillgången är för länet 0.58 mot 0.52 år 1933. För Dalsland har relativa skogstillgången höjts från 0.65 till 0.71 och för Västergötland från 0.46 till 0.52.

Taxeringen innebär en tämligen allmän höjning av taxeringsvärdena, om än dessa i vissa fall äro obetydliga. Å andra sidan förekomma för vissa kommuner betydande höjningar, vilket t. ex. är fallet för kommuner inom Kinds härad. För Kalvs kommun har taxeringsvärdet för skogsmark och växande skog sedan 1933 års taxering höjts med 47 %. Det är uppenbart, att på många håll mycket arbete nedlagts på att göra taxeringen mera likformig och riktig.

Den länsskogssakkunnige har i en promemoria framlagt resultat av en granskning av det nu föreliggande taxeringsutfallet för skogsmark och växande skog. Av nämnda uttalande liksom av ett flertal protokoll och andra handlingar från länet torde få förutsättas, att betydande uppmärksamhet kommer att ägnas åt den skogligen taxeringen även i det fortsatta taxeringsarbetet, särskilt beträffande uppskattningen av relativa skogstillgången.

Jönköpings län.

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringen visar skogsmarksarealen vid fastighetstaxeringen ett underskott av 42,700 hektar eller 6.5 % och övrig mark ett underskott av 15,500 hektar eller 7.9 %. Redovisningen har blivit något fullständigare än vid 1933 års taxering.

Värdesättningen. Totala skogsmarkens värde för länet har höjts med 14 %. För totala skogsvärdet är höjningen 23 %, varvid relativa skogstillgången ökat från 0.61 till 0.68.

Inom vissa kommuner av Västra härad och Lemnhults kommun synes värdesättningen fortfarande väl låg, men visar i övrigt inom länet inga nämnvärda ojämnheter.

Kronobergs län.

Arealredovisningen. Skogsmarksarealen har redovisats mycket fullständigt, och understiger riksskogstaxeringens uppgifter med endast 2,500 hektar eller 0.5 %, medan övrig mark visar större arealunderskott än år 1933, nämligen 32,900 hektar eller 18.7 %. Vid 1933 års taxering utgjorde arealunderskottet för skogsmarken 18,000 hektar.

Värdesättningen. För hela länet har skogsmarkens värde ökat med 15 % och skogsvärdet med 20 %. Relativa skogstillgången har höjts från 0.56 till 0.61.

Av skogsmarksvärdena att döma torde de vid föregående taxering anmärkta olikformigheterna i värdesättningen nu hava i huvudsak justerats. Inom vissa kommuner hava betydande höjningar skett såsom framgår av följande sammanställning:

K o m m u n	Sammanlagda värdet å skogsmark och växande skog		S k i l l n a d	
	1 9 3 8 kronor	1 9 3 3 kronor	kronor	%
Aneboda	491 800	290 700	+ 201 100	+ 69
Berg	701 800	379 200	+ 322 600	+ 85
Ormesberga	179 600	85 400	+ 94 200	+ 110

Kalmar län.

Arealredovisningen. Skogsmarksarealen överstiger nu riksskogstaxeringens motsvarande areal med 47,600 hektar eller 7.7 %, vilket är något mera än vid 1933 års taxering. Inom länets fastlandsdel redovisas ett underskott för övrig mark av 48,400 hektar. Tidigare uppmärksammade ojämnheter torde fortfarande i stort sett kvarstå, oaktat länsanvisningarna innehållit påpekanden för justering.

Värdesättningen. För hela länet har skogsmarkens värde ökat med 8 % och skogsvärdet med 20 %, vilket senare innebär en höjning av relativa skogstillgången från 0.63 till 0.72.

En sammanställning av skogsmarksvärdena per hektar nu och vid föregående taxering visar följande för de skilda länsdelarna:

	Skogsmarksvärde per hektar		Skillnad	
	1938	1933	kronor	%
Norra delen	38.2	36.8	+ 1.4	+ 4
Södra »	41.1	36.2	+ 4.9	+ 14
Öland	38.6	35.2	+ 3.4	+ 10

Resultatet innebär en förskjutning i värdeförhållandena, så att de högsta skogsmarksvärdena nu åsatts inom länets södra del, vilket synes innebära en justering i rätt riktning av 1933 års taxering. Även skogsvärdet har inom länets södra del avsevärt ökats eller med 30 %, varvid relativa skogstillgången höjts från 0.54 till 0.64 eller 19 %.

Göteborgs och Bohus län.

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringens uppgifter föreligger för skogsmarkens areal ett underskott av 12,300 hektar, motsvarande 7.3 % och för övrig mark ett underskott av 11,400 hektar, motsvarande 6.7 %. Resultatet innebär sedan 1928 och 1933 års taxeringar en gradvis förbättring av arealredovisningen. För detta län med starkt skiftande markförhållanden torde alltid svårigheter komma att föreligga för arealredovisningen av utmarken. I jämförelse med den officiella statistikens uppgifter föreligger emellertid enligt fastighetstaxeringens uppgifter ett betydande arealunderskott, som bör kunna nedbringas ytterligare.

Sedan numera en fotokarta i skala 1 : 10.000 föreligger för hela länet och ekonomisk karta för inemot två tredjedelar av länet, bör redan i samband med prövningsnämndens arbete ytterligare förbättringar av arealresultatet kunna vidtagas, varigenom, om ej annat, den totala arealbristen för utmarken nedbringas. I den mån beskrivningar med arealredovisning för olika ägoslag utkommit för de delar av länet där ekonomisk karta föreligger, kunna ur dessa hämtas värdefulla uppgifter. Om dylika beskrivningar icke finnas tillgängliga, kunna från rikets allmänna kartverk erhållas uppgifter över åtminstone totalarealen för varje kommun för de delar av länet, för vilka ekonomiska kartor utgivits eller kunna vara att förvänta inom närmaste tiden.

Värdesättningen. För länet har sedan 1933 års taxering totala *skogsmarkens värde* ökats med 19 % och totala *skogsvärdet* med 22 %. Relativa skogstillgången är 0.44 mot 0.41 vid 1933 års taxering. Skogsmarkens värde per hektar har ökats från 37.8 till 43.3 kronor, eller med 15 %.

Den skogssakkunnige har i länsanvisningarna uppgivit av honom beräknade tal för skogsmarksareal, bonitet, rotvärde och relativ skogstillgång. Beträffande föreslagna kommunmedeltal för rotvärden har iakttagits, att

dessa icke växla så mycket, som i t. ex. Skaraborgs län. Med hänsyn till att numera virke alltmera avyttras vid bilvägar synes det riktigt, att större växlingar i medelrotvärdet för närbelägna kommuner icke förekomma.

Genom fortsatt överarbetning av nu erhållet taxeringsresultat, vilket särskilt torde vara möjligt beträffande rotvärdet, torde taxeringen kunna vinna ytterligare i skälighet och likformighet.

H a l l a n d s l ä n .

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringens uppgifter föreligger för skogsmarksarealen ett underskott av 2,600 hektar och för övrig mark ett överskott av 3,500 hektar. Resultatet är tillfredsställande och god ledning har erbjudits i ekonomisk karta i skalan 1 : 20.000 med beskrivning.

Värdesättningen. Totala *skogsmarksvärdet* för länet har höjts med 17 %. Enligt av den skogssakkunnige i länet upprättat granskningsmemorial är boniteten höjd från 3.31 vid 1933 års taxering till 3.36 och rotvärdet sänkt från 5.58 kronor till 4.82 kronor eller med 14 %. Skogsmarkens hektarvärde blir härigenom 49 kronor, vilket innebär höjning med 15 %.

Totala *skogsvärdet* är höjt med 27 %, varvid relativa skogstillgången höjts från 0.39 till 0.43.

I de sydsvenska länen förekomma starkare inslag av bok och ek med en härav betingad mångfald av olika, stundom ganska värdefulla sortiment. För dylika förhållanden beträffande trädslagsbehandlingen framträder särskilt behovet av att i länsanvisningarna bestämma de olika sortimentsklassernas procentuella innehåll av olika sortiment. Vid Stockholmsmötet hade framhållits, att bestämmelser härom borde ingå i länsanvisningarna. Detta synes icke hava nöjaktigt iakttagits i anvisningarna för de län, där frågan har betydelse, till vilka torde få räknas Hallands län.

I nämnda granskningsmemorial har den skogssakkunnige framlagt en del erinringar, framförallt beträffande rotvärde och relativ skogstillgång.

B l e k i n g e l ä n .

Arealredovisningen. Den redovisade arealen, som vid 1933 års taxering mycket nära överensstämde med riksskogstaxeringens uppgifter, uppvisar nu för skogsmark ett underskott av 3,600 hektar, 2.0 %, och för övrig mark ett överskott av 1,300 hektar, 5.2 %. Resultatet är tillfredsställande. Liksom i Hallands län har god ledning erbjudits i ekonomisk karta i skalan 1 : 20.000 med beskrivning.

Värdesättningen. Sedan 1933 års taxering har för länet totala *skogsmarkens värde* höjts med 14 % och totala *skogsvärdet* med 18 %.

Relativa skogstillgången har höjts från 0.49 till 0.52.

Kristianstads län.

Arealredovisningen. Enligt fastighetstaxeringen uppgår skogsmarksarealen till 245,200 hektar, vilket i det närmaste är samma skogsmarksareal som redovisas av ekonomiska kartan för länet i skalan 1:20.000. I jämförelse med riksskogstaxeringens uppgifter skulle föreligga ett underskott av 16,600 hektar för skogsmarken och 1,300 hektar för övrig mark. Något bestämt uttalande om företräde för riksskogstaxeringens uppgifter kan icke göras. Sannolikt får den nu nådda arealredovisningen betraktas som tillfredsställande.

Värdesättningen. Sedan 1933 har för länet totala *skogsmarkens värde* höjts med 25 % och *skogsvärdet* med 30 %. Relativa skogstillgången har höjts från 0.47 till 0.51 eller med 9 %.

Några större olikformigheter i värdesättningen, utöver vad som påpekats vid lokala granskningen i länet, hava icke kunnat iakttagas. Det må dock erinras om vad som för Hallands län anfördes beträffande länsanvisningarna.

I många fall förekomma betydande förändringar av tidigare taxeringsvärden. Ett exempel härpå är Fjälkestads kommun i Villands härad, för vilken totala taxeringsvärdet för skogsmark och växande skog höjts med icke mindre än 77 %.

Malmöhus län.

Arealredovisningen. I jämförelse med riksskogstaxeringen föreligger för skogsmarksarealen ett underskott med 5,800 hektar, motsvarande 8.0 %, medan för övrig mark föreligger ungefär samma arealöverskott. Den ekonomiska kartans ägoslagsredovisning är svår att jämföra enbart för skogsmarkens vidkommande. Sammanlägges emellertid all utmark i länet, framträder en arealbrist på över 6,000 hektar.

Värdesättningen. Sedan 1933 års taxering har för länet totala *skogsmarkens värde* höjts med 46 % och totala *skogsvärdet* med 43 %. Relativa skogstillgången är i det närmaste oförändrad.

Några större olikformigheter i värdesättningen utöver vad som påpekats vid den lokala granskningen i länet hava icke kunnat iakttagas.

Taxeringsutfallet beträffande övrig mark och skogsbete.

De metoder, som gälla för värdesättningen av övrig mark och skogsbete, höra närmast samman med den för taxeringen av inägojorden föreskrivna värderingsgrunden. Inom den del av denna redogörelse där resultatet beträffande inägojorden behandlats, hava även i några fall uttalanden gjorts rörande taxeringsutfallet för skogsbetets del. I det följande har likväl sammanförts en kortfattad redogörelse för taxeringen av övrig mark och skogsbete.

Värdesatt areal och värde av övrig mark samt värde av bete å skogsmark.

L ä n	Värdesatt övrig mark				Skogsmark med särskilt betesvärde			
	A r e a l		Värde, kronor		A r e a l		Värde å bete, kr.	
	Summa hektar	% av totala	Summa	per hektar	Summa hektar	% av totala	Summa	per hektar
Norrbottnens	5 414 144	100	3 347 800	0.6	—	—	—	—
Västerbottnens	2 186 406	100	2 061 400	0.9	602 962	19	21 300	0.04
Jämtlands	2 006 766	100	2 206 400	1.1	257 233	10	42 800	0.2
Västernorrlands	367 899	100	1 119 800	3.0	250 424	14	126 700	0.5
Gävleborgs	221 277	99	466 500	2.1	35 871	3	1 000	0.03
Kopparbergs	537 543	99	779 000	1.4	38 730	2	23 600	0.6
Värmlands	208 092	100	262 500	1.3	34 283	3	5 600	0.2
Örebro	96 823	99	693 200	7.2	175 849	33	68 600	0.4
Västmanlands	40 909	62	62 600	1.5	32 236	9	31 800	1.0
Uppsala	42 148	100	287 900	6.8	154 852	55	373 300	2.4
Stockholms	95 657	94	485 000	5.1	160 114	41	490 600	3.1
Södermanlands	64 687	99	870 100	13.5	154 421	47	562 400	3.6
Östergötlands	81 509	91	749 700	9.2	340 176	62	1 433 800	4.2
Gotlands	57 988	100	1 264 800	21.8	15 571	12	85 500	5.5
Skaraborgs	62 939	95	799 600	12.7	61 763	19	189 400	3.1
Älvsborgs	185 562	93	1 285 400	6.9	274 390	42	265 100	1.0
Jönköpings	176 624	100	739 800	4.2	369 486	61	2 120 800	5.7
Kronobergs	142 121	100	1 131 500	8.0	323 097	59	731 400	2.3
Kalmar	123 911	94	1 722 900	13.9	129 269	19	337 300	2.6
Göteborgs och Bohus	140 118	97	973 300	6.9	62 139	40	56 800	0.9
Hallands	81 796	99	967 700	11.8	48 381	23	62 300	1.3
Blekinge	21 932	89	258 200	11.8	144 648	82	1 157 800	8.0
Kristianstads	58 204	100	1 796 000	30.9	46 391	19	44 000	0.9
Malmöhus	10 198	96	1 996 700	195.7	21 923	33	171 800	7.8
Hela riket	12 425 253	99	26 327 800	2.1	3 734 209	17	8 403 700	2.3

Övrig mark.

Arealredovisningen. I redogörelsen länsvis för det skogliga taxeringsresultatet har arealredovisningen för övrig mark huvudsakligen berörts i samband med avvikelser vid jämförelse med riksskogstaxeringen beträffande skogsmark. Av tabell å sid. 60 framgår även huru för helt län eller för område av län övrig mark redovisats vid fastighetstaxeringen i jämförelse med riksskogstaxeringen. Som redan nämnts å sid. 63 visar fastighetstaxeringen härvid för hela riket ett underskott av endast 23,400 hektar eller, om nationalparkerna tilläggas, ett överskott av nära 254,000 hektar. Inom de olika länen förekomma dock, som även förut nämnts, i vissa fall betydande avvikelser. Detta är särskilt fallet för Västerbottnens, Gävle-

borgs, Kopparbergs, Värmlands, Örebro, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands samt Kronobergs län.

Värdesättningen: Som av närstående tabell framgår, har 99 % av all redovisad övrig mark blivit åsatt värde. Totala värdena och hektarvärdena äro 26,327,800 och 2.1 kronor. Föregående taxerings hektarvärde var 2.6 kronor.

I vilken omfattning övrig mark värdesatts inom länen och den växlande uppfattning om dess värde, som därvid kommit till uttryck, framgår i stort av tabellen. I huvudsak kan sägas, att all redovisad övrig mark blivit åsatt värde utom för Västmanlands län, där även låga värden förekomma. Det höga hektarvärdet för Malmöhus län torde fortfarande bero på att naturlig betesäng medtagits i arealredovisningen och värdesättningen.

De sakkunniga få till slut framhålla att uppgifterna i vissa fall kunna vara något osäkra, då de, såsom närmare framgår av vad som anförts å sid. 8, varit svåra att sammanställa. Osäkerheten torde dock icke vara av större betydelse.

Skogsbete.

I nyssnämnda tabell finnes även införda uppgifter länsvis över den skogsmarksareal, varå särskilt betesvärde uppskattats ävensom betets uppskattade värde totalt och per hektar. Totala taxeringsvärdet har sedan år 1933 nedgått från 17,253,300 kronor till 8,403,700 kronor och medelvärdet per hektar från 4.3 till 2.3 kronor. Nedgången har varit störst i Jönköpings län, som likväl fortfarande är det län, där skogsbetet såväl beträffande procentuella omfattningen som absoluta värdet och hektarvärdet värderats högst i riket.

Under avdelning IV, uppskattningen av inägojord och särskilda förmåner, har för några fall närmare redogörelse lämnats för taxeringen av skogsbetet.

L ä n	År	Jordbruks- värde	D ä r a v		Skogs- värde	Tomt- och industri- värde	Summa taxerings- värde
			Skogs- markens värde	Övrigt jordbruks- värde			
			1 000 kr.	1 000 kr.			
Stockholms	1933	167 604.7	10 204.5	157 400.2	35 567.5	11 669.4	214 841.6
	1938	171 587.9	12 699.0	158 888.9	45 176.9	12 558.8	229 523.6
Uppsala	1933	130 225.6	7 565.2	122 660.4	28 148.5	1 049.5	159 423.6
	1938	135 799.3	8 834.8	126 964.5	33 183.5	1 347.5	170 330.3
Södermanlands	1933	161 035.3	11 747.9	149 287.4	50 813.4	426.6	212 275.3
	1938	176 667.2	12 084.4	164 582.8	49 759.5	757.3	227 184.0
Östergötlands	1933	283 470.6	17 811.4	265 659.2	67 013.9	1 557.9	352 042.4
	1938	315 361.6	20 463.2	294 898.4	77 245.5	1 097.3	393 704.4
Jönköpings	1933	173 812.4	22 833.8	150 978.6	66 117.8	869.7	240 799.9
	1938	192 545.7	26 086.9	166 458.8	81 380.4	1 120.5	275 046.6
Kronobergs	1933	121 191.6	19 340.1	101 851.5	51 253.9	1 938.1	174 383.6
	1938	128 729.8	22 319.0	106 410.8	61 719.6	1 892.3	192 341.7
Kalmar	1933	194 127.3	24 174.9	169 952.4	71 891.0	1 604.0	267 622.3
	1938	212 889.2	26 218.1	186 671.1	86 422.3	1 693.3	301 004.8
Gotlands	1933	58 180.4	3 211.5	54 968.9	10 030.2	403.8	68 614.4
	1938	62 155.5	3 944.0	58 211.5	11 999.0	425.0	74 579.5
Blekinge	1933	83 953.6	7 615.3	76 338.3	17 429.5	1 142.4	102 525.5
	1938	87 610.1	8 696.6	78 913.5	20 629.6	778.4	109 018.7
Kristianstads	1933	305 312.2	12 130.8	293 181.4	26 647.0	2 290.7	334 249.9
	1938	337 108.3	15 166.1	321 942.2	34 972.7	2 688.7	374 769.7
Malmöhus	1933	575 768.8	4 090.6	571 678.2	10 869.7	1 864.7	588 503.2
	1938	626 002.9	5 983.6	620 019.3	15 598.0	1 628.1	643 229.0
Hallands	1933	178 613.9	8 794.5	169 819.4	16 087.4	1 148.7	195 850.0
	1938	194 615.6	10 322.5	184 293.1	20 441.6	1 082.8	216 140.0
Göteborgs och Bohus	1933	141 838.8	5 652.6	136 186.2	10 980.2	7 214.2	160 033.2
	1938	138 337.7	6 731.9	131 605.8	13 414.4	7 325.4	159 077.5
Älvsborgs	1933	238 373.1	23 127.6	215 245.5	56 340.4	2 600.4	297 313.9
	1938	253 889.9	27 196.4	226 693.5	72 064.2	3 349.0	329 303.1
Skaraborgs	1933	289 526.8	12 756.6	276 770.2	42 017.5	1 611.1	333 155.4
	1938	306 393.4	15 072.9	291 320.5	50 687.0	1 688.9	358 769.3
Värmlands	1933	201 218.7	32 642.5	168 576.2	134 858.3	1 061.2	337 138.2
	1938	212 236.7	37 295.9	174 940.8	150 175.5	1 005.2	363 417.4
Örebro	1933	171 320.8	15 430.9	155 889.9	56 429.6	1 267.3	229 017.7
	1938	178 831.3	17 734.2	161 097.1	64 220.8	1 268.3	244 320.4
Västmanlands	1933	129 333.5	10 181.3	119 152.2	36 369.8	445.0	166 148.3
	1938	141 228.4	12 084.8	129 143.6	48 221.0	404.7	189 854.1
Kopparbergs	1933	184 695.6	31 799.2	152 896.4	116 861.5	1 727.4	303 284.5
	1938	186 993.4	35 137.9	151 855.5	129 475.9	1 774.4	318 243.7
Gävleborgs	1933	162 860.5	28 142.5	134 718.0	100 927.5	2 129.5	265 917.5
	1938	167 771.9	34 096.5	133 675.4	131 779.9	2 107.0	301 658.8
Västernorrlands	1933	154 814.9	27 874.4	126 940.5	87 775.9	1 247.2	243 838.0
	1938	163 438.2	33 679.9	129 758.3	104 108.4	1 395.4	268 942.0
Jämtlands	1933	107 645.1	28 419.2	79 225.9	95 018.2	484.6	203 147.9
	1938	117 434.9	32 729.3	84 705.6	107 590.3	561.7	225 586.9
Västerbottens	1933	142 438.6	28 435.4	114 003.2	100 210.4	849.2	243 498.2
	1938	162 063.1	32 972.9	129 090.2	104 226.8	988.0	267 277.9
Norrbottens	1933	110 026.7	18 352.1	91 674.6	63 709.2	253.5	173 989.4
	1938	120 109.4	22 716.8	97 392.6	65 984.8	213.0	186 307.2
Rikets landsbygd	1933	4 467 389.5	412 334.8	4 055 054.7	1 353 368.3	46 856.1	5 867 613.9
	1938	4 789 801.4	480 267.6	4 309 533.8	1 580 477.6	49 151.0	6 419 430.0

Ökning eller minskning från 1933 till 1938

Jordbruksvärde		D ä r a v				Skogsvärde		Tomt- och industri- värde		Hela taxerings- värdet	
		Skogsmarkens värde		Övrigt jordbruks- värde							
1 000 kr.	%	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%	1 000 kr.	%
3 983.2	+ 2.4	+ 2 494.5	+ 24.4	+ 1 488.7	+ 0.9	+ 9 609.4	+27.0	+ 889.4	+ 7.6	+ 14 482.0	+ 6.7
5 573.7	+ 4.3	+ 1 269.6	+ 16.8	+ 4 304.1	+ 3.5	+ 5 035.0	+17.9	+ 298.0	+28.4	+ 10 906.7	+ 6.8
15 631.9	+ 9.7	+ 336.5	+ 2.9	+ 15 295.4	+ 10.2	- 1 053.9	- 2.1	+ 330.7	+77.5	+ 14 908.7	+ 7.0
31 891.0	+ 11.3	+ 2 651.8	+ 14.9	+ 29 239.2	+ 11.0	+ 10 231.6	+15.3	- 460.6	-29.6	+ 41 662.0	+11.8
18 733.3	+ 10.8	+ 3 253.1	+ 14.2	+ 15 480.2	+ 10.2	+ 15 262.6	+23.1	+ 250.8	+28.8	+ 34 246.7	+14.2
7 538.2	+ 6.2	+ 2 978.9	+ 15.4	+ 4 559.3	+ 4.5	+ 10 465.7	+20.4	- 45.8	- 2.4	+ 17 958.1	+10.3
18 761.9	+ 9.7	+ 2 043.2	+ 8.5	+ 16 718.7	+ 9.8	+ 14 531.3	+20.2	+ 89.3	+ 5.6	+ 33 382.5	+12.5
3 975.1	+ 6.8	+ 732.5	+ 22.8	+ 3 242.6	+ 5.9	+ 1 968.8	+19.6	+ 21.2	+ 5.3	+ 5 965.1	+ 8.7
3 656.5	+ 4.4	+ 1 081.3	+ 14.2	+ 2 575.2	+ 3.4	+ 3 200.1	+18.4	- 364.0	-31.9	+ 6 492.6	+ 6.3
31 796.1	+ 10.4	+ 3 035.3	+ 25.0	+ 28 760.8	+ 9.8	+ 8 325.7	+31.2	+ 398.0	+17.4	+ 40 519.8	+12.1
50 234.1	+ 8.7	+ 1 893.0	+ 46.3	+ 48 341.1	+ 8.5	+ 4 728.3	+43.5	- 236.6	-12.7	+ 54 725.8	+ 9.3
16 001.7	+ 8.9	+ 1 528.0	+ 17.4	+ 14 473.7	+ 8.5	+ 4 354.2	+27.1	- 65.9	- 5.7	+ 20 290.0	+10.4
3 501.1	- 2.5	+ 1 079.3	+ 19.1	- 4 580.4	- 3.4	+ 2 434.2	+22.2	+ 111.2	+15.4	- 955.7	- 0.6
15 516.8	+ 6.5	+ 4 068.8	+ 17.6	+ 11 448.0	+ 5.3	+ 15 723.8	+27.9	+ 748.6	+28.8	+ 31 989.2	+10.8
16 866.6	+ 5.8	+ 2 316.3	+ 18.2	+ 14 550.3	+ 5.3	+ 8 669.5	+20.6	+ 77.8	+ 4.8	+ 25 613.9	+ 7.7
11 018.0	+ 5.5	+ 4 653.4	+ 14.3	+ 6 364.6	+ 3.8	+ 15 317.2	+11.4	- 56.0	- 5.3	+ 26 279.2	+ 7.8
7 510.5	+ 4.4	+ 2 303.3	+ 14.9	+ 5 207.2	+ 3.3	+ 7 791.2	+13.8	+ 1.0	+ 0.1	+ 15 302.7	+ 6.7
11 894.9	+ 9.2	+ 1 903.5	+ 18.7	+ 9 991.4	+ 8.4	+ 11 851.2	+32.6	- 40.3	- 9.1	+ 23 705.8	+14.3
2 297.8	+ 1.2	+ 3 338.7	+ 10.5	- 1 040.9	- 0.7	+ 12 614.4	+10.8	+ 47.0	+ 2.7	+ 14 959.2	+ 4.9
4 911.4	+ 3.0	+ 5 954.0	+ 21.2	- 1 042.6	- 0.8	+ 30 852.4	+30.6	- 22.5	- 1.1	+ 35 741.3	+13.4
8 623.3	+ 5.6	+ 5 805.5	+ 20.8	+ 2 817.8	+ 2.2	+ 16 332.5	+18.6	+ 148.2	+11.9	+ 25 104.0	+10.3
9 789.8	+ 9.1	+ 4 310.1	+ 15.2	+ 5 479.7	+ 6.9	+ 12 572.1	+13.2	+ 77.1	+15.9	+ 22 439.0	+11.0
19 624.5	+ 13.8	+ 4 537.5	+ 16.0	+ 15 087.0	+13.2	+ 4 016.4	+ 4.0	+ 138.8	+16.3	+ 23 779.7	+ 9.8
10 082.7	+ 9.2	+ 4 364.7	+ 23.8	+ 5 718.0	+ 6.2	+ 2 275.6	+ 3.6	- 40.5	-16.0	+ 12 317.8	+ 7.1
322 411.9	+ 7.2	+67 932.8	+ 16.5	+254 479.1	+ 6.3	+227 109.3	+16.8	+ 2 294.9	+ 4.9	+551 816.1	+ 9.4

Tab. 2. Specifikation av jordbruksvärdet å varje läns landsbygd, enligt 1933 års allmänna fastighetstaxering, kronor.

Beregningsnämndernas förslag.

Länens landsbygd	Åker	Tomt och trädgård	Slätter-äng	Kultive-rad betesäng	Annan betesäng	Skogs-mark	Övrig mark	Värde å bete	Värde å särskilda förmåner	Summa jordbruks-värde
Stockholms	135 252 000	5 922 900	809 800	1 133 100	2 135 900	12 639 000	485 000	490 600	12 659 600	171 587 900
Uppsala	114 834 000	4 394 600	849 000	875 700	2 247 600	8 834 800	287 900	373 300	3 102 400	135 799 300
Södermanlands	147 251 500	3 956 600	422 600	2 229 300	3 506 000	12 084 400	870 100	562 400	5 784 300	176 667 200
Östergötlands	259 001 300	7 573 200	1 992 100	6 806 700	12 001 600	20 463 200	749 700	1 433 800	5 340 000	315 361 600
Jönköpings	139 893 300	6 273 800	3 471 000	4 120 600	6 904 400	26 086 900	739 800	2 120 800	2 935 100	192 545 700
Kronobergs	90 396 700	4 156 400	2 762 000	2 090 800	3 480 500	22 319 000	1 131 500	731 400	1 661 500	128 729 800
Kalmar	164 314 500	5 818 600	2 148 100	1 765 700	6 639 200	26 218 100	1 722 900	337 300	3 924 800	212 889 200
Gotlands	49 631 300	2 387 900	974 600	570 100	2 660 300	3 944 000	1 264 800	85 500	637 000	62 155 500
Blekinge	69 904 200	2 786 900	572 000	809 500	1 839 000	8 696 600	258 200	1 157 800	1 585 900	87 610 100
Kristianstads	294 437 200	9 052 100	2 985 300	3 211 100	8 872 600	15 166 100	1 796 000	44 000	3 543 300	337 108 300
Malmöhus	579 616 100	12 607 800	6 084 500	7 163 500	8 373 300	5 983 600	1 996 700	171 800	4 005 600	626 002 900
Hallands	174 495 600	4 412 000	376 200	761 600	1 597 400	10 322 500	967 700	62 300	1 620 300	194 615 600
Göteborgs och Bohus	119 680 400	3 558 000	1 874 400	934 200	3 430 700	6 731 900	973 300	56 800	1 098 000	138 337 700
Älvsborgs	209 363 800	6 062 400	2 492 700	1 343 500	4 549 200	27 196 400	1 285 400	265 100	1 331 400	353 889 900
Skaraborgs	271 240 900	7 668 700	972 100	2 485 100	6 202 200	15 072 900	799 600	189 400	1 762 500	306 393 400
Värmlands	159 338 000	5 876 400	2 526 400	764 500	3 544 300	37 295 900	262 500	5 600	2 623 100	212 236 700
Örebro	147 916 500	5 139 700	687 800	1 387 700	2 185 400	17 734 200	693 200	68 600	3 018 200	178 831 300
Västmanlands	122 458 200	3 202 600	447 100	845 600	888 900	12 084 800	62 600	31 800	1 206 800	141 228 400
Kopparbergs	132 826 700	3 427 000	2 395 200	170 600	1 849 600	35 137 900	779 000	23 600	10 383 800	186 993 400
Gävleborgs	120 542 200	3 638 600	1 183 900	168 100	1 291 600	34 096 500	466 500	1 000	6 383 500	167 771 900
Västernorrlands	114 474 800	2 564 800	3 780 000	349 100	2 161 400	33 679 900	1 119 800	126 700	5 181 700	163 438 200
Jämtlands	72 615 600	5 005 000	1 633 900	360 300	1 434 200	32 729 300	2 206 400	42 800	1 407 400	117 434 900
Västerbottens	115 071 400	6 081 500	3 057 800	264 400	2 071 000	32 972 900	2 061 400	21 300	461 400	162 063 100
Norrbottnens	79 623 700	2 656 500	6 472 500	239 900	1 318 500	22 716 800	3 347 800	—	3 733 700	120 109 400
Rikets landsbygd	3 884 179 900	124 224 000	50 971 600	40 850 700	89 184 800	480 267 600	26 327 800	8 403 700	85 391 300	4 739 801 400

Tab. 3. Jordbruksfastigheternas areal av olika ägoslag, på landsbygden, länsvís, enligt 1938 års fastighetstaxering i jämförelse med tidigare uppgifter, hektar.

Länets landsbygd	1 9 3 8 års fastighetstaxering										Åker enligt riksskogs-taxeringen ¹
	Åker	Tomt och trädgård	Slätter-äng	Kulli-verad betesäng	Annan betesäng	Skogs-mark	Övrig mark	Summa	Åker enligt jordbruks-räkningen år 1932	Officiell total-areal	
Stockholms	151 946	4 593	3 397	3 305	12 545	394 111	101 606	671 503	156 503	729 743	402 700
Uppsala	152 325	4 732	3 881	2 134	11 270	282 013	42 148	498 503	153 447	510 550	272 300
Södermanlands	171 327	4 783	2 147	4 521	19 550	328 383	65 262	595 973	173 270	608 062	343 300
Östergötlands	236 035	6 667	6 176	15 546	44 322	552 430	89 169	950 345	240 636	972 511	552 900
Jönköpings	131 672	5 649	19 169	8 496	46 051	610 144	176 624	997 835	131 603	1 050 989	656 100
Kronobergs	97 563	3 842	14 873	5 729	33 387	543 837	142 823	842 054	98 420	889 815	546 800
Kalmar	185 571	5 645	8 675	5 165	45 126	664 459	132 148	1 046 789	187 530	1 086 289	620 400
Gotlands	81 620	3 038	2 722	1 634	18 143	129 698	58 097	294 952	82 183	309 359	133 100
Blekinge	60 931	2 363	2 588	1 858	9 863	175 840	24 717	278 160	63 086	288 029	180 200
Kristianstads	233 581	6 177	4 361	7 873	33 299	244 700	58 265	588 256	235 700	616 350	261 800
Malmöhus	325 815	6 203	5 190	7 115	16 089	65 852	10 585	436 849	327 263	465 446	72 200
Hallands	141 615	3 431	2 609	1 842	7 972	210 491	82 853	450 813	140 820	469 022	213 100
Göteborgs och Bohus	88 507	2 779	3 440	1 866	13 254	155 404	145 188	410 438	90 796	471 362	169 600
Älvsborgs	206 078	5 519	10 601	4 436	29 677	652 513	200 077	1 108 901	204 773	1 151 614	665 600
Skaraborgs	315 779	8 168	3 928	5 120	35 469	329 305	66 158	763 927	317 721	795 740	360 800
Värmlands	185 116	5 787	13 965	1 835	28 394	1 246 570	208 092	1 689 759	187 025	1 738 551	1 231 800
Örebro	152 804	5 121	4 053	4 010	15 855	531 613	97 366	810 822	157 961	837 848	521 100
Västmanlands	153 971	3 901	3 212	2 217	8 359	366 629	65 500	604 389	155 266	621 487	368 700
Kopparbergs	107 124	2 966	83 077	1 406	22 108	1 993 496	541 091	2 701 268	107 233	2 811 130	2 064 200
Gävleborgs	111 097	4 008	12 674	846	17 991	1 335 800	222 772	1 755 188	111 492	1 805 131	1 380 200
Västernorrlands	99 230	2 538	26 092	1 337	26 207	1 824 321	367 899	2 347 624	97 840	2 404 280	1 901 400
Jämtlands	66 324	4 296	11 868	1 741	22 608	2 620 848	2 006 766	4 734 451	66 601	4 763 793	2 659 000
Västerbottens	114 048	5 884	49 491	1 367	35 524	3 134 164	2 186 406	5 526 884	108 104	5 536 921	3 269 800
Norrbottnens	68 986	4 873	99 203	1 050	29 051	3 881 750	5 414 144	9 469 057	62 276	9 857 789	4 534 300
Rikets landsbygd	3 639 065	112 963	347 392	92 449	582 744	22 294 371	12 505 756	39 574 740	3 657 549	40 781 811	23 181 400

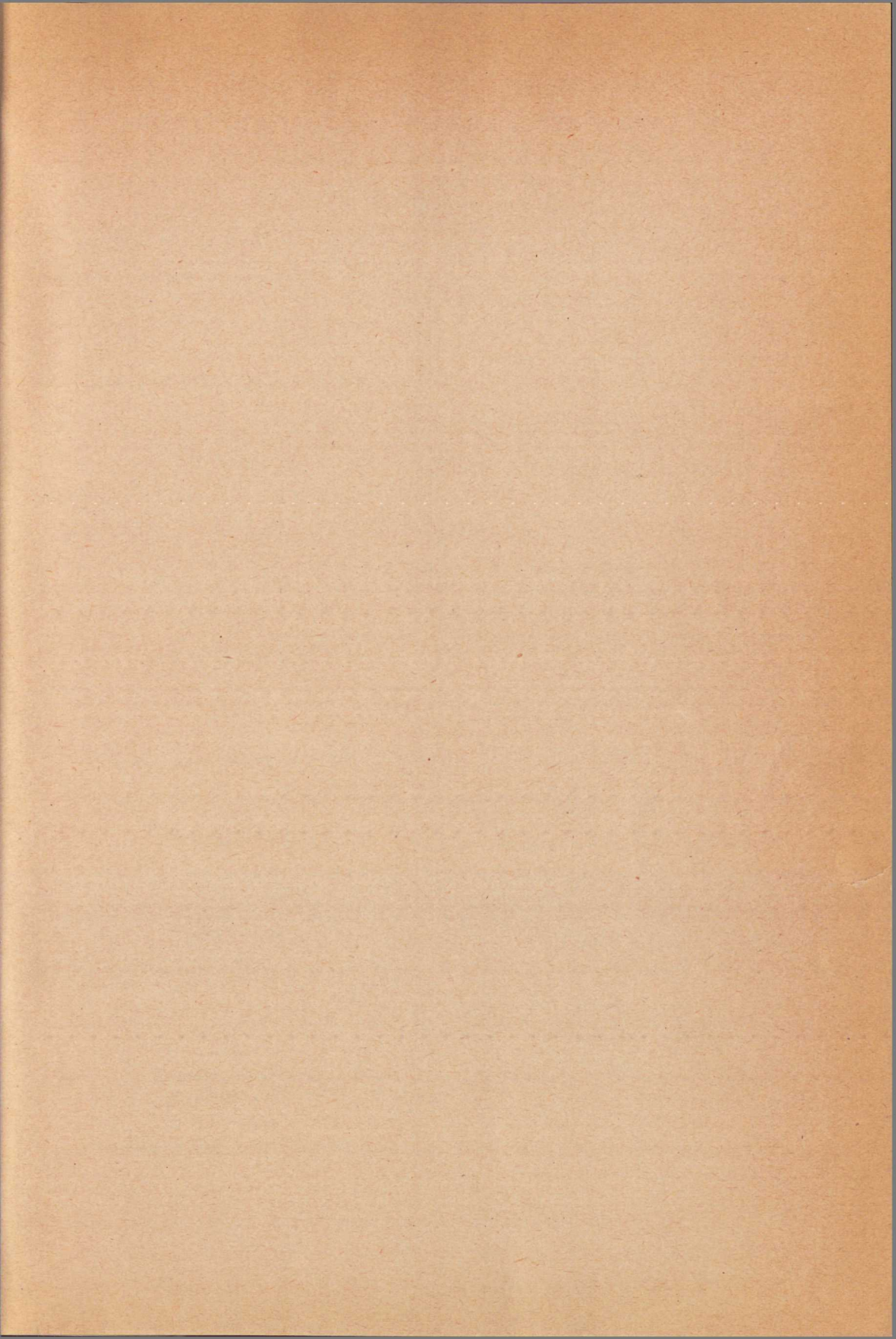
¹ Innefattar även skogsmarkens areal inom städernas områden.

Tab. 4. Medelvärden per hektar av olika ägoslag å varje läns landsbygd enligt 1933 och 1938 års allmänna fastighetstaxeringar, kronor.

Värdena för åker, skogsmark och skog år 1938 enligt prövningsnämndernas beslut,
i övrigt enligt beredningsnämndernas förslag.

Länens landsbygd	År	Åker	Tomt och trädgård	Slätter-äng	Kultive-rad betesäng	Annan betesäng	Övrig mark (utom skogs-mark)	Skogs-mark	Skogs-värde per hektar skogs-mark	Summa markvärde per hektar skogsmark	Betes- värde per hektar skogs- mark	Värde per hektar åker av särskilda förmåner
Stockholms	1933	860	1 259	253	386	158	10.9	25.7	89.7	115.4	2.1	71
	1938	890	1 290	288	343	170	5.1	32.2	114.6	146.8	3.1	83
Uppsala	1933	730	903	212	419	189	9.5	27.1	100.8	127.9	2.4	15
	1938	754	929	219	410	199	6.8	31.3	117.7	149.0	2.4	20
Södermanlands	1933	780	772	149	416	151	13.3	35.6	153.8	189.4	3.9	28
	1938	859	827	197	493	179	13.5	36.8	151.6	188.3	3.6	34
Östergötlands	1933	980	1 060	291	424	234	11.7	32.2	121.0	153.2	5.8	21
	1938	1 097	1 136	323	438	271	9.2	37.0	140.0	177.0	4.2	23
Jönköpings	1933	920	1 054	230	413	145	5.5	37.9	109.7	147.6	12.0	20
	1938	1 062	1 111	181	456	150	4.2	42.7	133.4	176.1	5.7	22
Kronobergs	1933	870	1 067	199	325	104	9.3	36.6	97.0	133.6	4.0	18
	1938	927	1 082	186	365	104	8.0	41.0	113.5	154.5	2.3	17
Kalmar	1933	790	953	229	315	141	15.9	36.5	108.6	145.1	3.0	20
	1938	885	1 031	248	342	147	13.9	39.4	130.2	169.6	2.6	21
Gotlands	1933	570	747	363	311	148	25.9	24.3	75.9	100.2	5.9	9
	1938	608	786	358	349	147	21.8	30.4	92.5	122.9	5.5	8
Blekinge	1933	1 090	1 147	222	555	185	13.2	42.6	97.4	140.0	9.4	32
	1938	1 147	1 179	221	436	186	11.8	49.5	117.3	166.8	8.0	26

Kristianstads	1933 1938	1 140 1 261	1 316 1 465	540 685	380 408	196 206	35.2 30.9	50.0 62.0	109.8 142.9	159.8 204.9	5.1 0.9	13 15
Malmöhus	1933 1938	1 610 1 779	1 784 2 033	1 098 1 172	921 1 007	531 520	226.6 195.7	62.2 90.9	165.3 236.9	227.5 327.8	9.2 7.8	33 12
Hallands	1933 1938	1 140 1 232	1 211 1 286	184 144	472 413	185 200	13.5 12.0	42.5 49.0	77.8 97.1	120.3 146.1	2.1 1.8	12 11
Göteborgs och Bohus	1933 1938	1 360 1 352	1 279 1 280	604 545	473 501	275 258	14.2 6.9	37.8 43.8	73.3 86.8	111.1 129.6	2.6 0.9	18 12
Älvsborgs	1933 1938	970 1 016	1 032 1 098	210 235	292 303	139 153	7.1 6.9	36.6 41.7	89.2 110.4	125.8 152.1	2.3 1.0	6 6
Skaraborgs	1933 1938	820 859	910 939	239 247	433 485	163 175	22.2 12.7	39.7 45.8	130.8 153.9	170.5 199.7	7.8 3.1	4 6
Värmlands	1933 1938	820 861	982 1 015	179 181	462 417	120 125	4.2 1.3	26.1 29.9	108.0 120.4	134.1 150.3	0.3 0.2	13 14
Örebro	1933 1938	920 968	974 1 004	164 170	420 346	140 138	7.3 7.2	29.1 33.4	106.3 120.8	135.4 154.2	1.0 0.4	18 20
Västmanlands	1933 1938	730 795	745 821	140 139	367 381	109 99	3.8 1.5	28.0 33.0	99.9 131.5	127.9 164.5	0.6 1.0	11 8
Kopparbergs	1933 1938	1 250 1 240	1 158 1 155	77 72	144 121	86 84	1.6 1.4	16.1 17.6	59.2 64.9	75.3 82.5	0.4 0.6	93 97
Gävleborgs	1933 1938	1 110 1 085	828 908	95 93	182 199	60 72	3.6 2.1	20.3 24.6	72.8 95.1	93.1 119.7	— 0.03	50 57
Västernorrlands	1933 1938	1 120 1 154	975 1 011	133 145	252 261	76 82	3.1 3.0	15.2 18.5	48.2 57.1	63.4 75.6	0.5 0.5	66 52
Jämtlands	1933 1938	1 060 1 095	922 1 165	142 138	225 207	64 63	1.3 1.1	10.9 12.5	36.4 41.1	47.3 53.6	0.3 0.2	15 21
Västerbottens	1933 1938	950 1 009	922 1 034	42 62	133 133	54 58	0.7 0.9	9.1 10.5	32.0 33.8	41.1 43.8	3.8 0.04	5 4
Norrbottens	1933 1938	1 160 1 154	443 545	74 65	214 228	53 45	0.7 0.6	4.8 5.9	16.7 17.1	25.5 23.0	0.01 —	56 54
Rikets landsbygd	1933 1938	1 000 1 067	1 028 1 100	140 147	428 442	145 153	2.6 2.1	18.6 21.5	61.0 70.9	79.6 92.4	4.3 2.3	24 23

Statens offentliga utredningar 1938

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Riktlinjer för en lagstiftning om ägareförbehåll och avbetalningsköp. [11]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden enligt beredningsnämndernas förslag vid 1938 års allmänna fastighetstaxering. [12]

Politi.

Betänkande ang. omorganisation av polisskolan i Stockholm m. m. [1]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Betänkande i näringsfrågan. [6]
Betänkande ang. barnbegränsningsbidrag m. m. [7]

Hälso- och sjukvård.

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binärningar.

Betänkande med utredning och förslag rörande produktions- och avsättningsförhållandena inom trädgårdsnäringsringen. [5]

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Industri.

Byggnadsindustrien i Sverige. 1. Allmän översikt, yttranden och förslag. [10] 2. Arbetsgivares och löntagares inkomster. [3] 3. Arbetslöshetens omfattning och växlingar. [4]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen.

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Förslag till revision av den svenska kyrkohandboken. [2] 1936 års yrkesskolsakkunniga. Betänkande med förslag rörande omorganisation av vissa delar av tekniska skolan i Stockholm. [8]

Försvarsväsen.

Utlåtande rörande flottans fartygstyper m. m. [9]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.